ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
від 24 грудня 2025 року № 1356-VIII
(XXXVI сесія VIII скликання)

із змінами, внесеними розпорядженнями голови ХОВА:
від 14 квітня 2026 року № 262 В;
від 22 травня 2026 року № 408 В;
від 23 червня 2026 року № 507 В;
від 06 липня 2026 року № 556 В;
від 07 липня 2026 року № 563 В;
від 04 серпня 2026 року № 693 В;
від 14 серпня 2026 року № 755 В;
від 02 вересня 2026 року № 821 В;
від 29 жовтня 2026 року № 1004 В;
від 19 листопада 2026 року № 1068 В

ПРОГРАМА
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2026 РІК

м. Харків
2025

Структура
Програми економічного і соціального розвитку
Харківської області на 2026 рік

	стор.
Вступ	4
Частина І.	
Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2026 рік	6
1.1. Розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення	6
1.1.1. Агропромисловий комплекс	6
1.1.2. Промисловий комплекс	10
1.1.3. Енергозабезпечення	12
1.1.4. Транспортний комплекс та поштовий зв’язок	14
1.1.5. Житлово-комунальне господарство	22
1.1.6. Охорона навколишнього природного середовища	24
1.1.7. Розвиток будівельної галузі та забезпечення населення житлом	34
1.1.8. Розвиток споживчого ринку	36
1.2. Забезпечення умов для стійкого економічного розвитку	37
1.2.1. Іноземні інвестиції та зовнішньоекономічна діяльність	37
1.2.2. Розвиток малого та середнього бізнесу	45
1.2.3. Реформування системи надання адміністративних послуг	52
1.2.4. Податково-бюджетна діяльність	56
1.3. Підвищення стандартів життя	63
1.3.1. Стан справ щодо соціально-правового захисту дітей	63
1.3.2. Зайнятість населення та ринок праці	66
1.3.3. Соціальний захист населення	71
1.3.4. Охорона праці	75
1.3.5. Охорона здоров’я	78
1.3.6. Фізична культура і спорт	81
1.3.7. Освіта	85
1.3.8. Культура і туризм	97
Частина ІІ.	
Заходи Програми щодо реалізації пріоритетних завдань у 2026 році	102

Частина III.

Прогнозна сума видатків на фінансування окремих заходів на 2026 рік 133

Частина IV.

Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізувати у 2026 році 137

Частина V.

Перелік проєктів стосовно відновлення та модернізації об’єктів, що постраждали внаслідок збройної агресії рф проти України, у 2026 році 172

ВСТУП

В умовах повномасштабного вторгнення рф на територію України та введення в Україні воєнного стану (Указ Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні») Програму економічного і соціального розвитку Харківської області на 2026 рік (далі – Програма) розроблено виходячи з реальних можливостей, наявних даних щодо показників розвитку області за попередній період та програм і проєктів на наступний рік.

Основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2026 – 2028 роки затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2025 № 946 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2026 – 2028 роки».

Програму розроблено Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації спільно з іншими структурними підрозділами Харківської обласної державної (військової) адміністрації, територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, з урахуванням пропозицій районних державних (військових) адміністрацій, військових адміністрацій населених пунктів, органів місцевого самоврядування Харківської області, відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами).

Програма визначає цілі, пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку Харківської області на 2026 рік, а також містить заходи щодо реалізації державної політики, спрямованої на підвищення якості життя громадян.

Програму було розроблено з урахуванням:

норм проєкту Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік»;

Бюджетної декларації на 2026 – 2028 роки, схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 27 червня 2025 року № 774;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940) (зі змінами);

Стратегії розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки (у новій редакції), схваленої рішенням Харківської обласної ради від 27 лютого 2020 року № 1196-VII (зі змінами).

У Програмі визначено заходи щодо розвитку провідних галузей виробничої та соціальної сфери у 2026 році відповідно до завдань, передбачених актами

Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями Харківської обласної ради, розпорядженнями та дорученнями керівництва Харківської обласної державної (військової) адміністрації.

Структуру Програми побудовано відповідно до вказаних пріоритетних напрямів розвитку.

У частині І «Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2026 рік» Програми визначено поточну ситуацію, з наданням наявних статистичних даних, пріоритетні завдання на 2026 рік щодо вирішення проблемних питань, наведено обласні та державні галузеві програми, що реалізуються в області у відповідних галузях економіки і соціальної сфери.

Частина ІІ Програми містить конкретні заходи щодо реалізації пріоритетних завдань у відповідній сфері, заплановані на 2026 рік, та очікувані результати виконання цих заходів.

У частині ІІІ «Прогнозна сума видатків на фінансування окремих заходів на 2026 рік» Програми наведено заходи, які не внесено до чинних обласних та державних галузевих програм і фінансування яких буде здійснюватися з обласного бюджету в рамках реалізації Програми економічного і соціального розвитку Харківської області на 2026 рік.

У частині IV «Перелік інвестиційних проєктів регіонального розвитку, які планується реалізувати у 2026 році» Програми наведено перелік об’єктів, будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт яких передбачено здійснювати в області протягом 2026 року. Роботи на вказаних об’єктах будуть фінансуватися за рахунок різних джерел, не заборонених законодавством.

Частина V Програми містить перелік проєктів стосовно відновлення та модернізації об’єктів, що постраждали внаслідок збройної агресії рф проти України у 2026 році. Фінансування на реалізацію вказаних проєктів буде здійснюватися за рахунок різних джерел, не заборонених законодавством.

Координацію дій щодо реалізації Програми здійснює Харківська обласна державна (військова) адміністрація, її структурні підрозділи спільно з територіальними органами центральних органів виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, які розробили відповідні розділи Програми.

Частина І. Пріоритети та основні завдання соціально-економічного розвитку області на 2026 рік

1.1. Розвиток базових галузей економіки та інфраструктури життєзабезпечення

1.1.1. Агропромисловий комплекс

Аграрний сектор навіть в умовах воєнного стану залишається ключовою галуззю економіки, базовою складовою якого виступає сільське господарство. Цей сектор формує основу продовольчої та значною мірою економічної та екологічної безпеки, а також формує соціально-економічні основи розвитку сільських територій.

Харківщина – один із найбільш потужних агропромислових регіонів України, що має площу сільськогосподарських угідь 2,4 млн га (76,7% від загальної території області). Це 3 місце по Україні.

У 2024 році в структурі валового виробництва продукції сільського господарства області частка продукції рослинництва займала 89,0%, тваринництва – 11,0%.

Від самого початку повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації до України Харківська область є прифронтовим регіоном. Унаслідок цього суб'єкти господарювання агропромислового комплексу області зазнають значних втрат.

У галузі рослинництва в 2025 році по всіх категоріях господарств області посівна площа сільськогосподарських культур під урожай 2025 року склала 1394,2 тис. га, що на 0,3% більше ніж у 2024 році.

Незважаючи на важкі умови сьогодення та можливість обробляти лише орієнтовно 70% сільськогосподарських земель Харківської області, станом на 01.10.2025 аграрії зібрали зернові та зернобобові культури на площі 517,5 тис. га, намолочено 1781,9 тис. тонн, що на 9,5% менше ніж у аналогічному періоді 2024 року, середня врожайність склала 34,4 ц/га (у 2024 році – 33,9 ц/га). У тому числі по культурах:

пшениці (озима та яра) зібрано на площі 352,3 тис. га, намолочено 1257,4 тис. тонн (на 3,6 % менше порівняно з відповідною датою 2024 року), врожайність 35,7 ц/га (у 2024 році – 36,6 ц/га);

ячменю (озимий та ярий) зібрано на площі 66,6 тис. га, намолочено 203,7 тис. тонн (на 25,5 % більше), врожайність 30,6 ц/га (у 2024 році – 26,0 ц/га);

жита зібрано на площі 1,4 тис. га, намолочено 3,4 тис. тонн (на 8,5 % менше), врожайність 23,5 ц/га (у 2024 році –35,9 ц/га);

гречки обмолочено на площі 1,6 тис. га, намолочено – 0,9 тис. тонн (на 51,9 % менше), врожайність – 5,6 ц/га (у 2024 році – 8,6 ц/га);

вівса обмолочено на площі 3,3 тис. га, намолочено – 8,0 тис. тонн (на 36,5 % менше), врожайність – 23,9 ц/га (у 2024 році – 25,4 ц/га);

проса обмолочено на площі 4,3 тис. га, намолочено – 12,2 тис. тонн (на 39,2 % більше), врожайність – 28,1 ц/га (у 2024 році – 13,9 ц/га);

гороху з площі 24,7 тис. га, зібрано 69,3 тис. тонн (у 2,5 раза більше), врожайність – 28,1 ц/га (у 2024 році – 14,8 ц/га);

кукурудзи з площі 56,1 тис. га зібрано 210,5 тис. тонн (на 51,8 % менше), врожайність – 37,5 ц/га (у 2024 році – 35,1 ц/га).

За прогнозними підрахунками на 2025/2026 маркетинговий рік (у розрахунку на чисельність населення області 2,3 млн осіб), внутрішнє споживання області в зернових та зернобобових культурах складає 689,5 тис. тонн, у тому числі харчова потреба – 359,3 тис. тонн. При цьому прогнозний обсяг виробництва цих культур очікується на рівні 2,2 млн тонн зерна. Цих обсягів вистачить для забезпечення потреб області, частково інших регіонів країни та експорту.

Зібрано технічних культур: соняшнику обмолочено на площі 394,3 тис. га, намолочено – 740,0 тис. тонн, урожайність – 18,8 ц/га (у 2024 році – 21,0 ц/га); сої обмолочено 35,8 тис. га, намолочено 69,8 тис. тонн, урожайність – 19,5 ц/га (у 2024 році – 13,1 ц/га); ріпака обмолочено на площі 3,1 тис. га, намолочено 10,7 тис. тонн при врожайності 35,0 ц/га (у 2024 році – 21,8 ц/га).

Валовий збір овочевих культур на 01.10.2025 склав 292,4 тис. тонн, картоплі – 581,7 тис. тонн та культур плодовоягідних – 27,0 тис. тонн.

Більшість господарств аграріїв на деокупованих територіях та територіях, де відбувалися бойові дії, зазнали значних руйнувань, пошкоджень земельних угідь, знищення та розкрадання майна, техніки.

Так, за оперативними даними, від агресії Російської Федерації постраждало понад 630 підприємств, що займаються рослинництвом, та пошкоджено і зруйновано понад 1079 одиниць техніки та обладнання.

На сьогодні майже 30% території Харківської області потенційно забруднено вибухонебезпечними предметами. Крім того, активні бойові дії на території області охоплюють ще понад 70 тис. га, що ускладнює процес розмінування. Ідентифікація безпосередньо небезпечних ділянок є тривалим та дороговартісним процесом. З початку 2025 року розміновано орієнтовно 4,6 тис. га.

Також унаслідок постійних обстрілів відбувається пошкодження родючого шару ґрунту (воронки від артилерійських обстрілів, ракетних ударів, пошкодження ґрунту гусеницями танків або іншою військовою технікою). Усунення таких пошкоджень відбуватиметься шляхом відновлення земель, включаючи рекультивацію та вирівнювання поверхні.

По галузі тваринництва через воєнну агресію область втратила понад 50% продукції.

Усього в Харківській області до повномасштабної агресії російської федерації функціонувало 158 сільськогосподарських підприємств усіх форм власності, які займалися тваринництвом (107 господарств утримували велику рогату худобу, 50 – свиней, 29 – овець та 13 – птицю).

На цей час в області здійснюють діяльність у галузі тваринництва 98 сільськогосподарських підприємств: 67 утримують велику рогату худобу, 32 – свиней, 16 – овець та кіз, 6 – птицю.

За час війни втратили або ліквідували напрям тваринництва майже 60 підприємств.

Крім цього, частина підприємств, зокрема високотехнологічних, перебувають на тимчасово окупованих територіях, їхній стан невідомий.

Станом на 01.10.2025 в цілому по області вироблено 173,6 тис. тонн молока, що на 0,5% менше січня − вересня 2024 року; яєць вироблено усіма категоріями господарств 208,0 млн штук, що на 4,1% менше минулорічного показника.

Реалізовано худоби та птиці на забій (у живій вазі) усіма категоріями господарств 45,6 тис. тонн, що на 15,7% більше порівняно з січнем − вереснем 2024 року.

Поголів'я станом на 01.10.2025 в усіх категоріях господарств склало:

великої рогатої худоби – 80,6 тис. голів (на 0,4% менше ніж було на 01.10.2024), корів – 39,4 тис. голів (на 1,0% менше ніж було на 01.10.2024)*;*

свиней – 97,6 тис. голів (на 2,1% більше ніж було на 01.10.2024)*;*

овець та кіз – 22,8 тис. голів (на 9,5% менше ніж було на 01.10.2024)*;*

птиці – 5106,3 тис. голів (на 3,6% більше).

У харчовій та переробній галузі, за оперативною інформацією, внаслідок воєнної агресії постраждало понад 30 підприємств, 20 хлібоприймальних підприємств (деякі з них знаходяться в зоні активних бойових дій та окупації). На сьогодні деякими підприємствами проведено відновлювальні роботи.

За січень − червень 2025 року у порівнянні з аналогічним періодом 2024 року (без урахування тимчасово окупованих Російською Федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії) збільшилось виробництво харчових продуктів:

на 3,5% – виробів ковбасних та продуктів подібних з м'яса, субпродуктів м'ясних та виробів подібних;

на 3,1% – сиру свіжого неферментованого (недозрілого і невитриманого; уключаючи сир із молочної сироватки та кисломолочний сир);

на 1,8% – молока і вершків коагульованих, йогурту, кефіру, сметани та продуктів ферментованих інших;

на 33,6% – печива солодкого, вафель та вафельних облаток, частково чи повністю покритих шоколадом або іншими сумішами, що містять какао.

По окремих видах продукції відзначається зменшення виробництва, а саме:

на 16,7 % − масла вершкового жирністю не більше 85%;

на 1,0% − борошна пшеничного чи пшенично-житнього;

на 9,8% − хліба свіжого із вмістом у сухому стані не більше ніж 5 мас.% цукру та не більше ніж 5 мас.% жиру (без додавання меду, яєць, сиру або плодів).

<u>Основні проблемні питання галузей агропромислового комплексу:</u>

велика кількість замінованих полів на деокупованих територіях та тих, які зазнають масових обстрілів;

пошкодження сільськогосподарських земель;

значні руйнування, пошкодження та розкрадання товарно-матеріальних цінностей і засобів виробництва;

загибель сільськогосподарських тварин;

значна нестача фінансових та інших ресурсів для відновлення господарської діяльності;

неможливість повноцінного відновлення діяльності, у зв'язку з продовженням активних бойових дій на території області;

необхідність фіксації значного обсягу пошкоджень суб'єктів господарювання та здійснення підрахунку збитків.

Незважаючи на всі проблемні питання та наявні ризики, агропромисловий комплекс області продовжує працювати та поступово, за можливості, збільшувати обсяги виробництва для забезпечення продовольчої безпеки та формування експортного потенціалу області.

Довідково: у січні − липні 2025 року експорт сільськогосподарської продукції з Харківської області склав 208,0 млн дол. США (45,9% від загального обсягу), в тому числі:

85,7 млн дол США − продукції рослинного походження;

63,3 млн дол США − жири та олії тваринного або рослинного походження;

52,5 млн дол США − готові харчові продукти;

6,5 млн дол США − продукти тваринного походження.

<u>Пріоритетні завдання на 2026 рік</u> для забезпечення продовольчої безпеки області:

1. Першочерговими заходами в усіх сферах агропромислового комплексу є:

фіксація завданих збитків по всіх галузях;

підрахунок упущеної вигоди суб'єктів господарювання, які знаходились на деокупованих територіях;

фіксація завданої шкоди земельному фонду області та підрахунок необхідного фінансування на його відновлення.

2. Поступове налагодження та/або відновлення діяльності суб'єктами господарювання, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації, за рахунок (у разі виділення фінансування): державної підтримки; місцевих бюджетів; залучення інвестицій, впровадження інвестиційних проєктів; міжнародної допомоги; інших джерел, не заборонених законами України.

3. Нарощування обсягів виробництва продукції агропромислового комплексу для покриття потреб області та можливості її реалізації за межі області, у тому числі на експорт.

4. Сприяння оновленню та впровадженню новітніх технологій виробництва сільськогосподарської продукції і покращення її якості.

5. Здійснення роз’яснювальної роботи щодо змін у нормативно-правових актах, які регулюють безпосередньо діяльність підприємств агропромислового комплексу.

6. Підвищення рівня знань сільського населення для прибуткового ведення сільського господарства.

Водночас, слід зазначити, що повноцінна реалізація пріоритетних завдань можлива тільки після закінчення воєнного стану в країні.

1.1.2. Промисловий комплекс

Через безпекову ситуацію (постійні обстріли окупантами цивільної та виробничої інфраструктури), труднощі з логістикою та брак обігових коштів у перші місяці війни понад 80% підприємств були змушені призупинити або релокувати виробництво, а тисячі людей втратили робочі місця.

Найбільших пошкоджень зазнали: філія Управління з переробки газу та газового конденсату ПАТ «Укргазвидобування» (Шебелинське відділення з переробки газового конденсату і нафти), ПАТ «Харківський підшипниковий завод», ПАТ «Харківський тракторний завод», АТ «Харківський машинобудівний завод "Світло шахтаря"», АТ «Українські енергетичні машини», ДП «Завод імені В.О. Малишева», АТ «ХАРТРОН», ПАТ «Завод Південкабель», Державне науково-виробниче підприємство «Об’єднання Комунар», Харківське державне авіаційне виробниче підприємство, ТОВ «Харківський машинобудівний завод "ФЕД"», ДП «Харківський бронетанковий завод» та інші.

Проте, починаючи з травня 2022 року, економічна ситуація в області поступово стабілізувалася. Зафіксовано зростання реалізації продукції переробної промисловості з місяця в місяць. Так, у 2022 році обсяг реалізованої промислової продукції становив 146,4 млрд грн, що дорівнює 65% від обсягів довоєнного 2021 року, а у 2023 році він збільшився до 187,7 млрд грн, що орієнтовно складає 80% від рівня 2021 року.

За 2024 рік підприємствами області реалізовано продукцію (товари, послуги) на суму понад 224,8 млрд грн, що фактично дорівнює 98% до 2021 року, а частка області у загальнодержавному обсязі реалізованої промислової продукції за 2024 рік становить 6,1%.

Загалом за період повномасштабного вторгнення рф структура промисловості Харківської області значно змінилася у напрямі збільшення питомої ваги галузі «машинобудування».

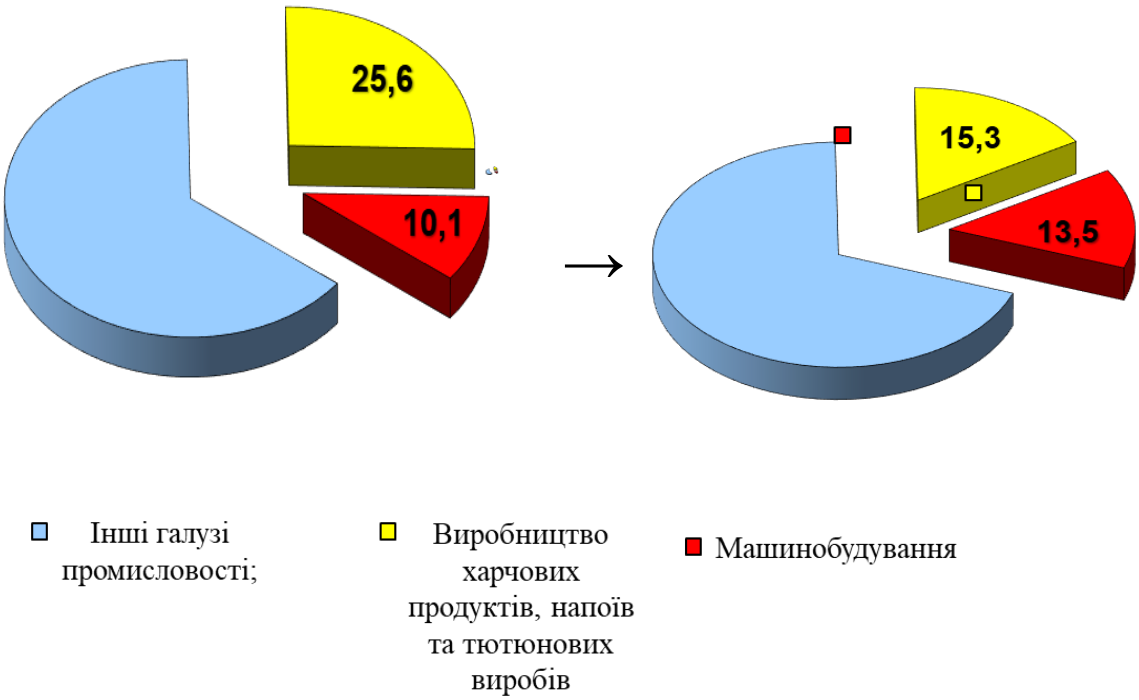
Зміни питомої ваги провідних галузей промисловості у загальному обсязі реалізації промислової продукції Харківської області, %

	Станом на 2021 рік	Станом на 2022 рік	Станом на 2023 рік	Станом на 2024 рік
Переробна промисловість, з неї:	54,5%	37,7%	44,6%	49,6%
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	25,6%	12,5%	13,7%	15,3%
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	10,1%	7,3%	10,6%	13,5%

Якщо до війни 25,6% питомої ваги від обсягу реалізації промисловості займала галузь «виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів», що у два з половиною раза перевищувало 10,1% галузі «машинобудування», то сьогодні ці галузі мають фактично рівні обсяги реалізації.

Найбільш значний показник зниження виробництва в області спостерігається у галузі «Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів» – на 44%, насамперед, у зв'язку з зупинкою виробництва ПрАТ «Філіп Морріс Україна» в Харківській області та скороченням виробництва харчової продукції.

Зміни у структурі обсягів реалізації промислової продукції 2021-2024 р.,%

Індекс промислового виробництва Харківської області за 2024 рік становить 103,8 % (по Україні індекс промислового виробництва складає 103,6 %).

Рівень індексу промислової продукції більше 100 % зафіксовано у більшості галузей промисловості Харківської області:

виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 122,5 % (враховуючи зменшення реалізації галузі у 2022 році до рівня 39 % від рівня 2021 року, індекс промислової продукції фактично не містить чіткої інформації щодо реального відновлення виробництва);

машинобудування – 108,8 %;

текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 118,8 %;

металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування, – 118,5 %;

виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність – 113,8 %;

виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції – 113,7 %.

виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 105,4 %.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

підтримка державних промислових підприємств та підприємств інших форм власності;

сприяння випуску конкурентоспроможної продукції на підприємствах оборонно-промислового комплексу області;

сприяння залученню інвестицій; активізація інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств;

сприяння імпортозаміщенню різних груп товарів;

зростання енергоефективності виробництва, економія енергоресурсів.

1.1.3. Енергозабезпечення

Четвертий рік поспіль повномасштабного вторгнення Харківщина перебуває під російськими обстрілами, у тому числі по об’єктах критичної енергетичної інфраструктури, які постійно необхідно відновлювати для забезпечення виробництва, передачі та розподілу електричної енергії та відпуску теплової енергії в мережі.

Через дефіцит потужностей в ОЕС України, який стався у результаті пошкоджень енергетичних об’єктів, погіршилася ситуація щодо надійності енергозабезпечення областей Північно-Східного регіону, у тому числі Харківської області.

З метою стабілізації режиму та попередження розвитку ймовірних аварійних ситуацій або знеструмлення значних ділянок мережі у 2025 році за командою Регіонального диспетчерського центру Північного регіону

НЕК «Укренерго» на території Харківської області для промислових споживачів та бізнесу вводилися обмеження використання електричної енергії та потужності. Також для споживачів застосовувалися стабілізаційні графіки, у тому числі графіки погодинних відключень електричної енергії.

Для посилення безпеки енергетичних об'єктів та забезпечення сталого їхнього функціонування у 2025 році в Харківської області продовжено виконання робіт з інженерного захисту, визначено першочергові об'єкти та критичні елементи, які потребують захисту другого рівня.

В умовах воєнного стану, пошкоджень об'єктів критичної енергетичної інфраструктури, підвищення цін на енергоносії особливо гостро стоїть питання зниження енергозалежності через формування ефективної програми енергозбереження та розвитку альтернативної енергетики. Це питання слід віднести до стратегічно важливих. Основними та найбільш ефективними напрямами відновлюваної енергетики в Україні є вітроенергетика, сонячна енергетика, біоенергетика, гідроенергетика, геотермальна енергетика. Незважаючи на воєнний стан в країні, протягом 2025 року в Харківській області продовжено роботу з введення в експлуатацію нових потужностей відновлювальної енергетики.

Станом на 01.10.2025 на території Харківської області знаходяться такі об'єкти:

40 промислових СЕС та СЕС по договору самовиробництва загальною потужністю 28,30 МВт та 1174 СЕС фізичних осіб загальною потужністю 29,35 МВт, обсяг виробництва електроенергії з початку року склав 19,09 тис МВт* год та 26,00 тис МВт* год відповідно;

ТЕС на біомасі потужністю 7,0 МВт, обсяг виробництва у 2025 році склав понад 3,8 тис МВт* год;

2 установки на біогазі загальною потужністю 4,23 МВт, обсяг виробництва за 9 місяців 2025 року – 15,56 тис МВт* год.

Крім того, у рамках реалізації заходів відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 червня 2024 року № 510-р «Деякі заходи щодо стабілізації роботи об'єднаної енергетичної системи України», з метою забезпечення енергонезалежності протягом 2025 року в області продовжено роботу зі встановлення сонячних електростанцій та установок зберігання енергії на об'єктах бюджетної сфери. Аналогічна робота проводиться комунальними підприємствами. Джерелами фінансування були: власні кошти підприємств, місцеві програми, донорська допомога, кредитні кошти тощо.

Так, для задоволення власних потреб станом на 01.10.2025 встановлено 79 СЕС (2,9 МВт), з них 19 СЕС (загальною потужністю 1,0 МВт) введено в експлуатацію протягом 2025 року.

У рамках виконання затвердженого операційного плану заходів з реалізації у 2024 − 2026 роках Стратегії розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 липня 2024 року № 713-р, з метою забезпечення енергетичної незалежності та додаткової генерації електричної енергії в умовах воєнного

стану в м. Харкові та області тривала робота зі встановлення об’єктів розподіленої генерації.

Впровадження об’єктів розподіленої генерації сприяє децентралізації енергосистеми, зменшенню втрат електроенергії, підвищенню стабільності енергопостачання та створенню локальних джерел енергії поблизу споживачів. Це дозволяє значно скоротити залежність від великих централізованих електростанцій і забезпечити надійніший доступ до електричної енергії, особливо в умовах, коли централізовані системи вразливі.

Станом на 01.10.2025, на території Харківської області суб’єктами господарювання встановлено:

3 газотурбінні установки (ГТУ) загальною потужністю 21,6 МВт;

4 газопоршневі установки (ГПУ) загальною потужністю 2,8 МВт;

78 когенераційних установок (КГУ) загальною електричною потужністю 56,47 МВт.

Зазначені установки використовуються суб’єктами господарювання як для покриття власних потреб, так і для відпуску електричної енергії в ОЕС України.

Основна проблема:

масові обстріли об’єктів критичної енергетичної інфраструктури, що призводить до припинення виробничої діяльності та надання послуг споживачам.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

відновлення пошкоджених об’єктів критичної енергетичної інфраструктури та електричних мереж для забезпечення сталого енергопостачання споживачів області;

продовження виконання робіт з інженерного захисту обладнання;

розвиток енергозберігаючих та енергоефективних технологій;

впровадження відновлювальних джерел енергії;

розбудова розподіленої генерації.

1.1.4. Транспортний комплекс та поштовий зв’язок

У Харківській області транспортна система відіграє стратегічну роль, а місто Харків є одним із найбільших транспортних центрів країни та пов’язане з багатьма містами світу повітряним, залізничним і автомобільним транспортом.

Транспорт і поштовий зв’язок становлять важливі елементи виробничої та соціальної інфраструктури області. У сфері пасажирських перевезень головним завданням є оптимізація існуючої транспортної мережі, пріоритетний розвиток міського електротранспорту, а також приведення обсягів роботи пасажирського автомобільного транспорту відповідно до потреб населення.

Залізничний транспорт є однією з ключових складових транспортної мережі Харківської області, що забезпечує перевезення вантажів і пасажирів. Він відіграє важливу роль у сучасному господарстві та є невід’ємною частиною

транспортної системи. Регіональна філія «Південна залізниця» акціонерного товариства «Українська залізниця» (далі – Регіональна філія) стабільно утримує позиції провідного підприємства з перевезення пасажирів і вантажів у регіоні.

За 8 місяців 2025 року Регіональною філією перевезено 11510,5 тис. тонн вантажів, пасажирів – 5052,9 тис. осіб (у тому числі: пряме сполучення – 1284,5 тис. осіб, місцеве сполучення – 193,3 тис. осіб, міжнародне сполучення – 40,7 тис. осіб, приміське сполучення – 3534,3 тис. осіб).

Очікувана сума сплати податків до бюджетів різних рівнів та державних цільових фондів – 1 млрд 446 млн 11 тис. грн (у тому числі до Державного бюджету спрямовано 252 183 тис. грн, до місцевих бюджетів – 578 597 тис. грн, до державних цільових фондів – 615 231 тис. грн).

Із загальної суми сплачених коштів внески окремих податків становлять:

рентна плата – 22 тис. грн;

податок з доходів фізичних осіб – 515 032 тис. грн;

військовий збір – 143 098 тис. грн;

екологічний податок – 1 249 тис. грн;

податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, – 19 501 тис. грн;

плата за землю – 151 686 тис. грн;

інші податки – 192 тис. грн.

З метою розвитку Регіональної філії, а також відновлення пошкодженої інфраструктури внаслідок збройної агресії російської федерації за 8 місяців 2025 року у межах Харківської області виконано та заплановано такі роботи:

реконструкція тягової підстанції на суму 39 840,7 тис. грн без ПДВ;

капітальний ремонт 1,05 км колії на суму 14 127,0 тис. грн;

середній ремонт 43,03 км колії на суму 42 407,5 тис. грн;

середній ремонт 45 комплектів стрілочних переводів на суму 19 410,7 тис. грн;

модернізація пристроїв автоматики та телемеханіки на залізничному транспорті (СЦБ) шляхом заміни стрілочних електроприводів та дросель-трансформаторів на суму 7 963 тис. грн;

відновлення інфраструктури залізничного транспорту, будівель та споруд, пошкоджених внаслідок обстрілу, який відбувся 05.08.2025 по станції Лозова, орієнтовна сума витрат – 4 258,9 тис. грн;

ремонт будівель постів електричної централізації, будівлі дитячої залізниці, будівлі тягової підстанції, будівель та споруд станцій, захисної споруди та сховища, орієнтовна сума витрат – 5 060,0 тис. грн;

забезпечення додаткового укриття працівників АТ «Укрзалізниця», з використанням первинних (мобільних) укриттів, орієнтовна сума витрат – 11 167 тис. грн.

Автомобільний транспорт відіграє надзвичайно важливу роль в економічному та суспільному житті регіону. Вантажні автомобільні перевезення забезпечують доставку продукції до населених пунктів області,

підвезення/вивезення вантажів у транспортних вузлах залізничного транспорту, а також транспортування товарів для роздрібної торгівлі та промислових підприємств.

З метою забезпечення населення Харківської області автобусним сполученням, у тому числі на деокупованих територіях, 26 червня 2025 року проведено конкурс з перевезення пасажирів на міжміських і приміських автобусних маршрутах загального користування, що проходять територією двох або більше територіальних громад та не виходять за межі території Харківської області.

На зазначений конкурс було виставлено 22 об’єкти, до складу яких входили 47 автобусних маршрутів приміського та міжміського сполучення.

За результатами конкурсу з автомобільними перевізниками укладено 8 договорів щодо обслуговування 17 приміських і міжміських маршрутів.

Окрім того, Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації оголосив конкурс з перевезення пасажирів на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, що проходять територією двох або більше територіальних громад та не виходять за межі Харківської області, який відбувся 16 жовтня 2025 року.

За результатами проведеного конкурсу п’ять перевізників визнано переможцями на 14 міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування, що проходять територією двох або більше територіальних громад та не виходять за межі території Харківської області.

Авіаційний транспорт Харківської області представлений Міжнародним аеропортом (ТОВ «НЬЮ СИСТЕМС АМ» Міжнародний аеропорт «Харків»), який здійснює відправлення та прийом пасажирів, вантажів, пошти. Аеропорт забезпечує виконання польотів й обслуговування повітряних суден, що належать як вітчизняним, так й іноземним авіакомпаніям.

Міжнародний аеропорт «Харків» − один із ключових інфраструктурних об’єктів регіону і є найбільшим аеропортом у Східній Україні, входить до переліку лідерів серед українських аеропортів за інтенсивністю обслуговування злетів-посадок повітряних суден та кількістю обслуговуваних туристів на внутрішніх і міжнародних авіаперельотах.

На сьогодні через бойові дії на території Харківської області та введення воєнного стану повітряний простір Міжнародного аеропорту «Харків» закритий, а сам аеропорт не працює.

КП «Харківський метрополітен» – швидкісна позавулична транспортна система Харкова. Він посідає перше місце в обсязі пасажирських перевезень міста. Розміщення станцій метрополітену біля залізничних і автобусних станцій забезпечує єдність Харківської транспортної системи.

На сьогодні інфраструктура (підземний транспорт) Харківського метрополітену – це три самостійні лінії експлуатаційною довжиною 38,7 км, на яких розміщено 30 станцій з трьома пересадочними вузлами. Також, на балансі

підприємства знаходяться 2 електродепо з парком рухомого складу 326 вагонів, тунельні споруди довжиною 101,54 км, ескалатори 47 од. та інше технологічне обладнання для забезпечення функціонування метрополітену як у звичайних, так і в надзвичайних умовах експлуатації.

Усі вестибюлі та платформи станцій обладнано системами відеонагляду для контролю та оперативного реагування на зміну пасажиропотоку. Рух поїздів, робота ескалаторів, пристроїв електропостачання, основної вентиляції, систем водопостачання та каналізації здійснюється оперативним персоналом за допомогою автоматизованої системи диспетчерського керування на базі персональних комп'ютерів.

Харківський метрополітен є основою транспортного комплексу міста та належить до найважливіших систем його життєзабезпечення. Крім того, на підставі рішення виконавчого комітету Харківської міської ради від 16.02.2023 № 67 «Про передачу комунального майна», розпоряджень Управління комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна від 28.02.2023 № 32 та № 33 та Додаткової угоди від 28.02.2023 до Договору про передачу майна в господарське відання від 30.03.2011 № 1499 майнові активи КП «Міськелектротранссервіс» вилучено та передано на баланс КП «Харківський метрополітен».

Функціонування КП «Харківський метрополітен» протягом 2025 року здійснюється в умовах подовження воєнного стану та зі змінами в структурі підприємства.

У 2025 році метрополітеном планується перевезти майже 81,7 млн пасажирів.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.06.2022 № 163 з 24.05.2022 року перевезення пасажирів здійснюється на безоплатній основі.

Фінансування діяльності метрополітену в основному відбувається за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади на 2025 рік.

Для приведення основних технічних засобів КП «Харківський метрополітен» у відповідність із вимогами щодо безпечної експлуатації в умовах гострої нестачі коштів протягом 2025 року виконання ремонтних робіт очікується на загальну суму 156,3 млн грн, а саме:

капітальний ремонт підстанцій, мережі освітлення та електропостачання, ремонти мережі електропостачання та кабельних ліній, зовнішнього електропостачання, високовольтних вимикачів, швидкодіючих вимикачів постійного струму, кремнієвих випрямлячів, системи керування освітленням станцій, акумуляторних батарей, заміна світильників та ламп на світлодіодні, оголовників торшерів та вказівників інформаційних на суму 10,5 млн грн;

середній, поточний ремонт вагонів метрополітену, поточний ремонт дрезин та платформ на суму 12,9 млн грн;

поточний ремонт підвуличних пішохідних переходів, станційних споруд (у т.ч. ліквідація течій) на суму 38,5 млн грн;

ремонт пристроїв керування, механічного обладнання ескалаторів, іншого обладнання на суму 50,8 млн грн;

ремонт насосного обладнання систем водопостачання, водовідливних установок, системи основної вентиляції на суму 1,1 млн грн;

виконання робіт з усування наслідків ракетного обстрілу електродепо «Немишлянське», ремонт виробничої будівлі електродепо на суму 0,4 млн грн;

ремонт генераторів ГАРСМ, обладнання телемеханіки, підлогомийних машин, комп'ютерної, побутової техніки та інших основних засобів на суму 1,8 млн грн;

роботи з поточного ремонту контактної мережі, кабельної мережі трамвайних і тролейбусних ліній, колійного господарства, іншого обладнання, а також будівель та споруд інфраструктури наземного транспорту на суму 33,1 млн грн;

ремонт зупиночних пунктів пасажирського транспорту на суму 1,7 млн грн;

поточний ремонт транспортних засобів виробничого призначення на суму 5,4 млн грн.

З метою розширення КП «Харківський метрополітен» та оновлення його рухомого складу продовжується робота з міжнародними фінансовими організаціями за такими інвестиційними проєктами:

1. «Оновлення рухомого складу Харківського метрополітену», який передбачає придбання вагонів метрополітену разом із запасними частинами та витратними матеріалами, обладнанням та інструментами для виконання технічного обслуговування, ремонту та пов'язаних послуг за рахунок кредитних коштів Європейського інвестиційного банку в сумі 45,0 млн євро.

У 2024 році через відсутність конкуренції було припинено тендерну процедуру № 2023/S 090-276822 «Постачання нових 5-вагонних метропоїздів, разом з запасними частинами та витратними матеріалами, обладнанням та інструментами для виконання технічного обслуговування, ремонту та пов'язаних послуг на суму 45 млн євро, за виключенням митних зборів та податків з продажу». Заявку подано лише одним учасником.

27.02.2025 на спільній нараді з ЄІБ (Європейський інвестиційний банк) та ЄБРР (Європейський банк реконструкції та розвитку) прийнято рішення щодо синхронізації тендерних процедур з закупівлі вагонів метрополітену за проєктом «Міський громадський транспорт» та проєктом «Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові». Обидві процедури будуть синхронізовані у процесі проведення, що дозволить збільшити зацікавленість учасників в участі у тендерах, зважаючи на повну ідентичність товару, що закуповується.

Враховуючи відмінність у термінах проведення обох процедур, першочергово розпочинається процедура закупівлі по частині С проєкту «Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові».

03 вересня 2025 року оновлену тендерну документацію по частині С «Подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові», з урахуванням

зауважень та доповнень банку, завантажено до системи ЕСЕРР ЄБРР для остаточного погодження. 17 вересня 2025 року оголошено процедуру закупівлі.

2. «Розширення метрополітену у м. Харкові (продовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові)» на загальну суму 320,0 млн євро, у тому числі за рахунок кредитних коштів Європейського банку реконструкції та розвитку – 160,0 млн євро та Європейського інвестиційного банку – 160,0 млн євро.

У рамках реалізації інвестиційного проєкту планувалось здійснити:

контракт 1А. «Будівництво третьої лінії Харківського метрополітену від станції «Метробудівників» до станції «Одеська», ділянка довжиною 3,47 км із двома станціями – «Державінська» і «Одеська»;

контракт 1В. Будівництво електродепо «Олексіївське» на 100 вагонів, для обслуговування третьої лінії метрополітену;

контракт 1С. Придбання рухомого складу метрополітену;

контракт 1D. Консультант із закупівель та підтримки реалізації проєктів та інженер з нагляду за роботами.

Відповідно до Плану дій щодо переселення, передбаченого Фінансовою угодою з ЄІБ та Кредитною угодою з ЄБРР, Харківською міською радою за рахунок коштів місцевого бюджету (5,30 млн євро) здійснено підготовку будівельного майданчика для будівництва лінії метрополітену від станції «Метробудівників» до станції «Одеська», зокрема здійснено викуп 86 земельних ділянок та об’єктів нерухомого майна, які знаходились у зоні будівництва.

У грудні 2020 року було укладено Контракт Б. «Консультант із закупівель та підтримки реалізації проектів та інженер з нагляду за роботами» з Egis International (Франція) на суму 7,50 млн євро. У рамках Контракту ведеться робота з підготовки та проведення тендерних процедур за Проєктом. Платежі за Контрактом склали 0,75 млн євро.

У 2024 році було оголошено процедуру закупівлі «Придбання нового рухомого складу (метропоїзди)», але 20.06.2025 вона була відмінена.

17 вересня 2025 року оголошено процедуру закупівлі по Частині Є, яка буде синхронізована з тендерною процедурою за проєктом «Міський громадський транспорт України» у рамках домовленостей між ЄІБ, ЄБРР, КП «Харківський метрополітен» та Харківською міською радою.

Через зміни у проєкті Частина В «Будівництво нового електродепо», зокрема перенесення електродепо під поверхню землі, за вимогою банків у 2024 році розпочато підготовку оновленого ТЕО проєкту в частині будівництва підземного електродепо зі з’єднувальною гілкою.

Підготовку оновленого ТЕО здійснює інженер-консультант проєкту (Egis International). Проведено нові геолого-геодезичні вишукування.

10 червня 2025 року первинний звіт по ТЕО був направлений до Банку.

З метою прискорення реалізації Частини В проєкту Харківською міською радою було ініційовано поділ закупівель на два компонента:

послуги з проєктування підземного електродепо;

роботи з будівництва підземного електродепо.

Відповідне звернення було направлено 20.08.2025 року до ЄІБ та ЄБРР.

По Частині А проєкту «Продовження існуючої лінії метрополітену на 3,47 км та будівництво 2-х станцій метрополітену (Будівництво 3-ї лінії метрополітену в м. Харкові від станції «Метробудівників» до станції «Одеська»)» оновлюється тендерна документація.

02 лютого 2026 планується розпочати 1 етап тендеру по Частині А. Враховуючи складність Контракту, його підписання заплановано на червень 2026 року.

Електричний транспорт – складова частина єдиної транспортної системи, призначена для перевезення громадян тролейбусами та трамваями.

Міський електричний транспорт займає особливе місце в загальній структурі пасажирського транспорту і є складовою частиною єдиної транспортної системи, своєрідним життєдіяльним органом.

Комунальні підприємства міського пасажирського транспорту міста Харкова здійснюють перевезення пасажирів в умовах воєнного стану, при відключеннях електричної енергії та обмеженій кількості рухомого складу через його суттєве пошкодження або знищення.

У міру відновлення транспортної інфраструктури станом на 29.09.2025 тимчасова наземна маршрутна мережа електротранспорту формується з 28 тролейбусних маршрутів із застосуванням 125 одиниць транспорту та 15 трамвайних маршрутів із застосуванням 83 одиниць.

Протягом 2025 року підприємствами міського пасажирського електричного транспорту заплановано перевезти:

наземний електротранспорт – 90,0 млн пасажирів;

метрополітен – 81,7 млн пасажирів.

З метою ефективного управління комунальною власністю у сфері міського пасажирського транспорту та транспортної інфраструктури, подальшого розвитку матеріально-технічної бази зазначених сфер, якісного надання гарантованих послуг жителям міста Харкова, спеціально створені комунальні підприємства: «Салтівське трамвайне депо»; «Тролейбусне депо № 2»; «Тролейбусне депо № 3»; «Жовтневе трамвайне депо» – забезпечуються відповідними ресурсами (у тому числі фінансовими). Фінансування діяльності підприємств протягом 2025 року в основному відбувається з бюджету Харківської міської територіальної громади.

КП «Салтівське трамвайне депо»

У 2025 році інвентарний парк підприємства складає:

трамваїв – 174 од., середній вік трамваїв − 40,2 рока;

тролейбусів – 50 од., середній вік тролейбусів 4,5 рока.

Підприємство здійснює перевезення пасажирів наземним електротранспортом на 9 тролейбусних маршрутах, з яких один тролейбусний маршрут є спільним з КП «Тролейбусне депо № 3», та на 8 трамвайних

маршрутах, з яких 5 трамвайних маршрутів є спільними з КП «Жовтневе трамвайне депо».

За 2025 рік підприємством планується перевезти пасажирів 31,4 млн пасажирів, а саме:

трамваями – 13,6 млн пасажирів,

тролейбусами – 17,8 млн пасажирів.

Фінансування діяльності КП «Салтівське трамвайне депо» відбувається за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади на 2025 рік.

КП «Жовтневе трамвайне депо»

У 2025 році на балансі підприємства знаходиться 92 од. трамваїв, середній вік яких – 39 років.

Підприємство здійснює перевезення пасажирів на 9 трамвайних маршрутах, з яких 5 трамвайних маршрутів є спільними з КП «Салтівське трамвайне депо».

За 2025 рік підприємством планується перевезти 18,1 млн пасажирів.

Фінансування діяльності КП «Жовтневе трамвайне депо» відбувається за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади на 2025 рік.

КП «Тролейбусне депо № 2»

Інвентарний парк підприємства складає 102 од. тролейбусів. Середній вік тролейбусів – 14,3 рока.

Перевезення пасажирів здійснюється на 9 тролейбусних маршрутах, з яких один тролейбусний маршрут є спільним з КП «Тролейбусне депо № 3».

За 2025 рік підприємством планується перевезти тролейбусами 27,8 млн пасажирів.

Фінансування діяльності КП «Тролейбусне депо № 2» відбувається за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади на 2025 рік.

КП «Тролейбусне депо № 3»

У 2025 році інвентарний парк підприємства складає 107 од. тролейбусів, середній вік яких становить 14,0 років.

Перевезення пасажирів здійснюється на 12 тролейбусних маршрутах, з яких один тролейбусний маршрут є спільним з КП «Тролейбусне депо № 2» та один маршрут – спільний з КП «Салтівське трамвайне депо».

За 2025 рік підприємством планується перевезти тролейбусами 12,7 млн пасажирів.

Фінансування діяльності КП «Тролейбусне депо № 3» відбувається за рахунок коштів бюджету Харківської міської територіальної громади на 2025 рік.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Харківської міської ради від 08.06.2022 № 163 «Про деякі питання оплати житлово-комунальних та

транспортних послуг в умовах воєнного стану» підприємства здійснюють перевезення пасажирів на безоплатній основі.

Поштовий зв'язок

У Харківській області оператором поштового зв'язку є Харківська дирекція АТ «Укрпошта», метою якого є надання послуг поштового зв'язку, перетворення підприємства на високоефективну компанію, впровадження в обслуговування світових стандартів якості.

Харківська дирекція має в своєму складі 6 безбалансових виробничих підрозділів.

У підрозділах дирекції надається понад 50 видів послуг як традиційно поштових, так і сучасних. Серед них: «Власна марка», додатковий сервіс «Кур'єрська доставка», продаж квитків на транспорт, замовлення товарів за каталогами, приймання комунальних та інших платежів, передплата періодичних друкованих видань та багато інших послуг, які користуються попитом.

Основні завдання на 2026 рік:

в умовах воєнного стану забезпечення безпеки перевезення пасажирів та покращення якості надання транспортних послуг пасажирським транспортом, у тому числі для осіб з обмеженими можливостями.

1.1.5. Житлово-комунальне господарство

Фінансово-економічний стан підприємств житлово-комунального господарства області значно погіршився через понесені витрати та втрати внаслідок воєнних дій (витрати на ремонт пошкоджених виробничих потужностей, втрати від зменшення кількості абонентів та/або обсягу наданих послуг, втрати від зниження рівня розрахунків тощо), а також внаслідок запровадження мораторію на підвищення тарифів на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії та гарячої води згідно з Законом України «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання протягом дії воєнного стану та подальшого відновлення», та обмежень на підвищення тарифів на послуги централізованого водопостачання та централізованого водовідведення для населення згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 № 502 «Деякі питання регулювання діяльності у сфері комунальних послуг у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану».

Станом на 01.10.2025 загальна сума дебіторської заборгованості за надані підприємствами житлово-комунального господарства області послуги склала 16 633,3 млн грн, з неї: за послуги, надані населенню, – 11 987,9 млн грн, або 72,1% від загальної заборгованості. Заборгованість бюджетних установ, які фінансуються з державного бюджету, склала 46,5 млн грн; бюджетних установ, які фінансуються з місцевих бюджетів, – 200,8 млн грн; інших споживачів – 4 398,0 млн грн.

Загальна сума заборгованості з різниці в тарифах по області, узгоджена територіальною комісією з питань узгодження заборгованості з різниці в тарифах, складає 16 397,0 млн грн:

16 243,1 млн грн − на теплову енергію та відповідні комунальні послуги;

153,9 млн грн − на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Кредиторська заборгованість підприємств житлово-комунального господарства області на 01.10.2025 становила 43 397,7 млн грн. Заборгованість за енергоносії в загальній сумі кредиторської заборгованості склала 38 699,1 млн грн, або 89,2%.

У рамках підготовки до осінньо-зимового періоду 2024/2025 років реалізовано такі заходи: проведено ремонт 550 із запланованих 559 покрівель на житлових будинках (98,4 %), здійснено ремонт 11 опалювальних печей (100 %), здійснено промивання 5890 внутрішньобудинкових систем постачання теплової енергії (100 %), проведено ремонт 6722 внутрішньобудинкових систем холодного водопостачання із запланованих 6737 (99,8 %), проведено ремонт 8190 внутрішньобудинкових систем електропостачання (100 %).

У рамках виконання заходів з підготовки дорожньо-мостового господарства до опалювального періоду 2025/2026 років капітальний та поточний ремонт виконано на 245,66 тис. м^2 вулиць у населених пунктах (98 % від плану), підготовлено 314 од. спеціалізованої техніки (66 % від плану), залучено 120 од. додаткової спецтехніки сторонніх організацій за укладеними договорами (90 % від плану). Заготівля посипальних матеріалів та реагентів здійснюється за плановими завданнями, на що в місцевих бюджетах передбачено кошти у загальній сумі 10 115,0 тис. грн.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.03.2020 № 777-р «Деякі питання проведення щорічної акції «За чисте довкілля» та дня благоустрою територій населених пунктів» та розпорядження голови обласної державної адміністрації від 13.05.2020 № 222 «Про проведення в Харківській області щорічної акції «За чисте довкілля» та дня благоустрою територій населених пунктів» в області упорядковано понад 17 тис. об’єктів благоустрою. Фінансування заходів із благоустрою та санітарного очищення здійснювалося за рахунок коштів місцевих бюджетів, власних доходів підприємств. У роботах було задіяно до 65 комунальних підприємств, які працюють у сфері благоустрою. Планово працювало до 650 од. техніки та механізмів, 37 тис. комунальних працівників.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

відновлення пошкоджених об’єктів критичної інфраструктури області, які постраждали внаслідок бойових дій;

скорочення споживання підприємствами галузі енергетичних та матеріальних ресурсів для виробництва комунальних послуг, проведення модернізації та переоснащення житлово-комунального господарства;

скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах;

підвищення рівня благоустрою в населених пунктах області;

придбання спеціального транспорту для комунальних підприємств за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища;

стовідсоткове освоєння коштів, виділених із бюджетів усіх рівнів; залучення інвестицій;

стабілізація фінансового стану підприємств галузі.

1.1.6. Охорона навколишнього природного середовища

Ведення активних бойових дій на території області серйозно погіршує стан навколишнього природного середовища у прямий та непрямий способи. Прямий спосіб полягає у детонуванні снарядів, використанні артилерійської зброї та авіаційних бомб. Непрямий, в свою чергу, це пожежі в екосистемах, атаки на промислові об'єкти, зокрема нафтобази.

Внаслідок цього земельні ресурси потерпають від забруднення та засмічення, атмосферне повітря – від щоденних викидів через вибухи, водні об'єкти, лісові ресурси, тваринний світ, природно-заповідний фонд – від ворожої техніки та навмисного знищення.

Стан справ у сфері охорони атмосферного повітря

Стан атмосферного повітря в Харківській області залежить від багатьох факторів, серед яких основні – це викиди забруднюючих речовин від промисловості та транспорту.

Переважаюча частина викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2024 році надійшла від підприємств, основним видом діяльності яких є постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (65,5%).

Частка у загальних обсягах викидів добувної промисловості й розроблення кар'єрів становить 10,3%, переробної промисловості – 8,2%.

Частка у загальних обсягах викидів транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності дорівнює 5,9%.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

За інформацією Головного управління статистики у Харківській області, викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел у 2024 році становлять 20,5 тис. т, що на 18,3 тис. т менше ніж у 2023 році та на 2,7 тис. т менше ніж у 2022 році.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за останні 3 роки наведено в таблиці 1.

Основним джерелом забруднення атмосферного повітря в регіоні є викиди від промислових підприємств, таких як Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго» (52,26% від загальної кількості викидів), ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5» (5,33%), об'єкти філії Газопромислове управління «Шебелинкагазвидобування» АТ «Укргазвидобування» (до 5%) та комунального підприємства «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ» (4,36%).

Переважна більшість викидів від пересувних джерел викидів у Харківській області фіксується від автомобільного транспорту.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за 2024 рік та два попередніх роки

Таблиця 1

Показники	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	115	162	208
другої групи	22	33	67
третьої групи	93	129	141
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. тонн	23,242, крім того, викиди діоксиду вуглецю 3100,000	38,829, крім того, викиди діоксиду вуглецю 3800,000	20,483, крім того, викиди діоксиду вуглецю 2900,000
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км^2, тонн	0,740	1,236	0,652

Найбільшу частку із загальної кількості викидів забруднюючих речовин становлять:

діоксид та інші сполуки сірки – 6911,1 тонн (33,74%);

речовини у вигляді твердих суспендованих частинок – 4580,2 тонн (22,4%);

діоксид азоту – 2916,9 тонн (14,24%);

оксид вуглецю – 2445,4 тонн (11,94%).

Крім того, від стаціонарних джерел забруднення 253 підприємств регіону у 2024 році в атмосферу надійшло 2,9 млн тонн діоксиду вуглецю, або 75,6% від викидів у 2023 році.

Концентрація забруднюючих речовин в атмосферному повітрі залежить від загального обсягу викидів забруднюючих речовин, місцезнаходження й висоти джерел забруднення, рельєфу місцевості та метеорологічних умов. Спостереження за забрудненням атмосферного повітря міста Харкова проводяться Харківським регіональним центром з гідрометеорології на

10 стаціонарних пунктах спостереження (ПСЗ), обладнаних комплектними лабораторіями «ПОСТ-1» та «ПОСТ-2». У 2024 році відібрано і проаналізовано 49530 проб повітря. Пости у 2024 році працювали за повною програмою спостережень.

Аналізуючи матеріали спостережень за станом атмосферного повітря міста Харкова за 5 останніх років (за виключенням 2022 року), відзначається тенденція до погіршення за показниками діоксиду сірки, аміаку, оксиду азоту, кадмію, заліза, міді, нікелю та цинку.

Намітилась незначна тенденція до покращення якості атмосферного повітря за показниками пилу, оксиду вуглецю, марганцю, свинцю та хрому.

Не змінився рівень забруднення за показниками діоксиду азоту, фенолу, сірководню, формальдегіду та сажі.

Індекс забруднення атмосфери міста (ІЗА) у 2024 році дорівнює 3,21.

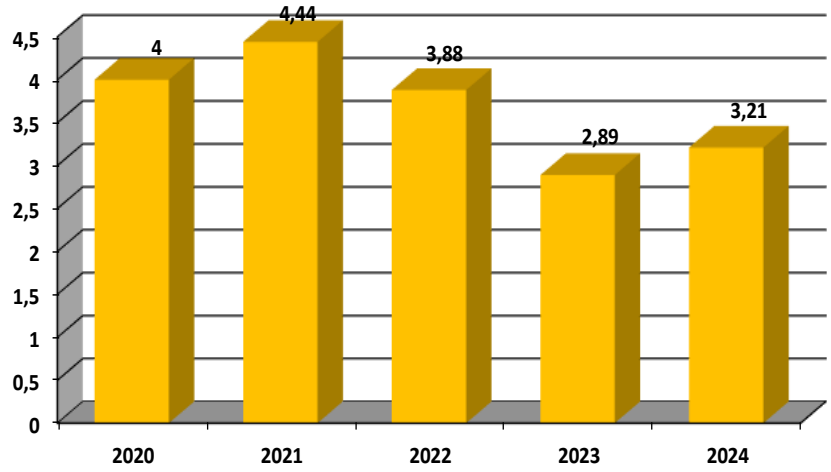

Рис. 1. Індекс забруднення атмосферного (ІЗА) повітря міста Харкова

У рейтингу комплексних індексів забруднення атмосферного повітря міст України, який складається за результатами спостережень гідрометеорологічних організацій у 35 містах України, м. Харків посів 29 місце (м. Кам'янське – 1, з показником ІЗА 13,1; м. Краматорськ – 2, з показником ІЗА 11,3); м. Кривий Ріг – 5, з показником ІЗА – 10,5).

У Харківській області триває реалізація Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок (далі – НПСВ). НПСВ було розроблено на виконання зобов'язань України перед Енергетичним співтовариством (директива ЄС 2001/80/ЄС) та затверджено 08 листопада 2017 року відповідною постановою Уряду.

Його мета – поступове скорочення викидів діоксиду сірки, оксидів азоту та пилу від великих спалювальних установок (номінальною тепловою потужністю 50 МВт і більше) до 31 грудня 2033 року. НПСВ передбачає поступове виведення енергоблоків державних та 160 приватних ТЕС і ТЕЦ (оператори) в ремонти для будівництва очисного обладнання – електрофільтрів, сірко - та азотоочищувачів. Також, НПСВ встановлює обмеження річних граничних

обсягів викидів щонайменше по одній з таких забруднюючих речовин: діоксиду сірки, оксидів азоту та пилу.

До операторів Харківської області, на спалювальних установках яких передбачено скорочення викидів зазначених забруднюючих речовин та впровадження заходів з будівництва очисного обладнання, відносяться: Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго», Філія «ТЕПЛОЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛЬ» ТОВ «ДВ нафтогазовидобувна компанія», ПрАТ «ХАРКІВСЬКА ТЕЦ-5» та об'єкти Комунального підприємства «ХАРКІВСЬКІ ТЕПЛОВІ МЕРЕЖІ», а саме: ТЕЦ-3, ТЕЦ-4, котельні Павлового Поля та котельні Салтівського житлового масиву.

У 2024 році Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго» працювала з незначним навантаженням, що забезпечило виконання вимог НПСВ стосовно скорочення показників викидів пилу, діоксиду сірки та оксидам азоту в повному обсязі.

За інформацією ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5», у 2024 році підприємством перевищено встановлені НПСВ граничні показники валових викидів діоксиду сірки на 192,3 тонн через вимушене використання мазуту (резервного палива) для забезпечення безпеки постачання електричної енергії споживачам Харківського регіону в умовах дії воєнного стану.

У перспективних планах підприємства передбачено впровадження низки заходів зі зниження рівня викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, але наразі роботи за цим напрямом призупинено у зв'язку з дефіцитом коштів на проведення аварійно-відновлювальних робіт з усунення руйнувань і пошкоджень основних виробничих фондів та транспортної інфраструктури, що сталися внаслідок ракетних обстрілів.

КП «Харківські теплові мережі» повідомило, що в умовах воєнного стану підприємство зосереджено на проведенні ремонтно-налагоджувальних та відновлювальних робіт, а також на впровадженні заходів щодо децентралізації системи теплопостачання та її енергонезалежності.

За інформацією філії «ТЕПЛОЕЛЕКТРОЦЕНТРАЛЬ» ТОВ «ДВ нафтогазовидобувна компанія», у 2024 році основне технологічне обладнання підприємства не працювало.

У регіоні на цей час діє Програма державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря на 2021 − 2025 роки для зони «Харківська», яку погоджено Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та затверджено рішенням Харківської обласної ради від 25 листопада 2021 року № 279-VIII (далі – Програма).

З початку російської воєнної агресії Харківська область щодня перебуває під постійними обстрілами. На цей час ситуація з фінансуванням та реалізацією заходів, передбачених у Програмі, залишається незмінною. Очевидним є першочергове використання бюджетних коштів на забезпечення оборони та захисту держави і населення.

У 2025 році запропоновано внести до середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій регіону за напрямом «Екологія та охорона

довкілля» проєкт «Впровадження системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря».

За забруднення атмосферного повітря Державною екологічною інспекцією у Харківській області нараховано орієнтовно 3,929 млрд грн збитків, які спричинені бойовими діями. Ця робота ще триває.

Стан справ у сфері управління відходами

За інформацією Головного управління статистики у Харківській області, протягом 2024 року в області утворилося 733,460 тис. тонн відходів, з них відновлено 242,076 тис. тонн, що складає 33 % від загальної кількості утворених відходів.

На території Харківської області обліковується 7 полігонів промислових відходів та 80 місць видалення твердих побутових відходів (далі – МВВ).

Існуючі МВВ не відповідають повною мірою вимогам чинного законодавства, а саме: речові права на земельні ділянки зареєстровано лише на 14 МВВ, паспортизовано 49 МВВ, отримано позитивних висновків державної екологічної експертизи або висновків оцінки впливу на довкілля – 23 %. Зазначені місця функціонують лише там, де це дозволяє безпекова ситуація, тобто проведено розмінування та не ведуться активні бойові дії.

Під час експлуатації МВВ у більшості випадків проєктні вимоги не дотримуються, зокрема: відсутня огорожа, обвалування, спостережні свердловини, ємності для збору фільтрату та біогазу, не здійснюється сортування та ущільнення відходів.

У зв’язку з воєнними діями до цього часу не завершено реалізацію проєкту щодо будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору полігонного газу та виробництва електричної енергії в м. Дергачі Харківської області (далі – Комплекс), замовником якого є комунальне підприємство «Муніципальна компанія поводження з відходами» Харківської міської ради.

Наразі рівень фізичної готовності вказаного Комплексу складає 98 %. Об’єкт знаходиться в стадії пусконалагоджувальних робіт та отримання необхідної дозвільної документації. З червня 2024 року здійснюється утилізація полігонного газу з виробленням електричної енергії для власних потреб та реалізацією надлишку в мережу Укренерго.

Повномасштабне вторгнення російської федерації завдало величезної шкоди інфраструктурі та довкіллю області. Так, станом на жовтень 2025 року фактична сума шкоди та збитків, завданих навколишньому природному середовищу на території Харківської області внаслідок збройної агресії, за даними Державної екологічної інспекції у Харківській області, складає 532,787 млрд грн, з яких 517,639 млрд грн (97,2%) – це засмічення та забруднення земель відходами, у більшості – відходами руйнації.

Управління відходами, що утворились у зв’язку з пошкодженням або руйнуванням будівель та споруд внаслідок бойових дій, в області здійснюється відповідно до вимог Порядку управління відходами, що утворились у зв’язку з

пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 року № 1073.

Організація обліку відходів здійснюється виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, військовими адміністраціями населених пунктів. На території області обліковано більше 160 тис. тонн відходів від руйнувань. Інформація постійно оновлюється.

Зазначені відходи вивозяться на наявні об'єкти видалення побутових відходів (полігони, сміттєзвалища). Оброблення відходів від руйнувань здійснюється шляхом сортування та подрібнення. Оброблені відходи від руйнувань використовуються для укріплення ґрунтових доріг та улаштування тимчасових доріг, в якості матеріалу для опалення (деревина), а також як будівельні матеріали на будівництві.

Через наслідки воєнної агресії російської федерації для області: кардинальні зміни до чинного законодавства у сфері управління відходами, критичний брак коштів та необхідність врахування вимог європейських директив та стандартів – в області планується запровадити іншу модель управління відходами.

Зокрема це поділ області на кластери, з визначенням раціональних та економічно обґрунтованих місць розташування підприємств з обробки і видалення побутових відходів, сміттєсортувальних пунктів. Необхідним також є поетапна ліквідація (рекультивація) існуючих невеликих місць видалення ТПВ, які вичерпали свої можливості та не відповідають екологічним вимогам та нормам.

Для реалізації такого проєкту очевидною є потреба в залученні донорських коштів до реалізації ефективної схеми управління відходами у регіоні, оскільки заходи, вжиті за рахунок власних фінансових ресурсів, будуть мати виключно локальний ефект та не змінять загальної ситуації в області.

Завдяки активній позиції обласної військової адміністрації Харківську область внесено до пілотного проєкту Програми міжнародної технічної допомоги WM4U «Посилення управління побутовими відходами в Україні», яка фінансується урядом Швеції через Шведське агентство з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida) і реалізується Шведською асоціацією місцевих влад та регіонів (SALAR International) у співпраці зі Шведською асоціацією з управління відходами та переробки (Avfall Sverige).

Харківською обласною військовою адміністрацією 24 січня 2025 року підписано відповідний меморандум про взаємодію, основною метою якого є допомога у вдосконаленні планування управління відходами в області та створення регіонального плану управління відходами, що відповідатиме стандартам і нормативам Європейського Союзу.

Також досягнуто домовленості щодо фінансування шведськими партнерами розроблення проєкту регіонального плану та його супровід для затвердження відповідно до чинного законодавства до 27 грудня 2025 року.

Стан справ у сфері охорони водних ресурсів

В гідрографічному відношенні територія області розміщена в межах басейнів річки Сіверський Донець (21,93 тис. км^2, або 69,8% території області) і річки Дніпро (9,47 тис. км^2, або 30,2% території області). Регіон має надзвичайно низький рівень забезпеченості водними ресурсами – 1,8 % від загальних водних ресурсів України.

По території області протікає 867 річок, загальною протяжністю 6405 км, з них довжиною більше 10 км – 172 річки протяжністю 4666,6 км. З них, згідно з класифікацією річок України, одна відноситься до великих – Сіверський Донець довжиною 1053 км (у межах області – 375 км) та шість середніх річок – Оскіл, Уди, Лопань, Мерла, Оріль, Самара. Решта річок відноситься до категорії малих.

В області розташовано 3418 площинних водних об'єктів (загальний об'єм – 112 319,92 тис. м^3, загальна площа – 43 886 га): 57 водосховищ, 3102 ставки, 249 озер, 10 кар'єрів. Всього у суббасейні Сіверського Донця – 2075 площею 35136 га й об'ємом 481 052,97 тис.м^3; у суббасейні Нижнього Дніпра – 996, площею 5355 га й об'ємом 91 105,41 тис.м^3; у суббасейні Середнього Дніпра – 347, площею 3395 га й об'ємом 21 214,51 тис.м^3.

Площі земель, зайняті водними об'єктами, складають 91,3 тис. га (2,9 % території області), у тому числі під водосховищами і ставками – 46,3 тис. га.

Водні ресурси регіону формуються за рахунок транзитної притоки поверхневих вод по річці Сіверський Донець, місцевого річкового стоку в межах області, стічних, шахтних і кар'єрних вод, експлуатаційних запасів підземних вод, атмосферних опадів та зовнішнього притоку з суміжних територій.

Крім того, в маловодні райони області (Лозівський, Харківський) та м. Харків здійснюється перекидання води по системі каналу Дніпро-Донбас в Краснопавлівське водосховище, що є наливним та служить джерелом для задоволення питних потреб населення області. Середня багаторічна забезпеченість сумарними водними ресурсами на 1-го мешканця в Харківській області складає 1,3 тис.м^3/рік, у тому числі річковим стоком – 0,8 тис.м^3/рік.

Фактичний скид стічних вод до поверхневих водних об'єктів у 2024 році склав 194,968 млн м^3 стічних вод, з них: забруднених – 3,875 млн м^3, нормативно чистих – 74,63 млн м^3, нормативно очищених на очисних спорудах – 116,463 млн м^3.

Із загального скиду нормативно-очищених зворотних вод в області в об'ємі 116,463 млн м^3 скид на спорудах механічної очистки складає 0,55 млн м^3 (0,5%), біологічної очистки – 115,851 млн м^3 (99,4%) та фізико-хімічної очистки – 0,062 млн м^3 (менше 0,1%).

Аналіз санітарно-екологічного стану вод басейну річки Сіверський Донець на території області, проведений на підставі дослідження гідрохімічних, хімічних і мікробіологічних відомостей, наданих спеціалізованими державними установами за 2018 − 2024 роки, показав перевищення гранично допустимих концентрацій інтегральних показників забруднення, кислотності води і, в окремих випадках, недостатній вміст розчиненого кисню у воді. Велика

проблема – забруднення поверхневих вод складними органічними сполуками, які мають антропогенне походження. У донних відкладеннях нерідко спостерігаються перевищення концентрації важких металів.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 року № 758 «Про затвердження порядку здійснення державного моніторингу вод» Харківський регіональний центр з гідрометеорології виконував Програму проведення діагностичного та операційного моніторингу масивів поверхневих вод басейну річки Дон та басейну річки Дніпро суббасейну Нижнього Дніпра в частині моніторингу хімічних та фізико-хімічних показників.

Всього за 2024 рік відібрано і проаналізовано 141 пробу води, виконано 2538 визначень. Проби води на всіх річках відбиралися спеціалістами комплексної лабораторії Харківського регіонального центру з гідрометеорології, без консервації.

Масиви поверхневих вод Харківської області, на яких здійснювався державний моніторинг, відносяться до ІІ класу хімічного стану «недосягнення доброго».

За даними досліджень, у межах Харківської області зафіксовано незначні перевищення екологічних нормативів якості по пріоритетних та басейнових специфічних показниках. Значення пріоритетних показників значною мірою знаходяться за межею визначень. Одночасно спостерігається перевищення нормативних значень по басейнових специфічних речовинах за рибогосподарськими нормативами по марганцю та цинку, що має систематичний характер (концентрації знаходяться в межах багаторічних значень). Також відзначено перевищення специфічних басейнових показників за рибогосподарськими показниками.

Серед природних факторів на хімічний склад води значно впливає клімат, який зумовлює величину водного стоку. У 2024 році максимальні витрати води та об’єми весняного водопілля більшості річок басейну Сіверського Дінця були дещо нижчі за середні багаторічні показники. Середня водність басейну Сіверського Дінця становила 65 − 95%.

За результатами досліджень у рамках державного моніторингу поверхневих вод за 2024 рік, у районі поверхневого питного водозабору КП «Харківводоканал» із річки Сіверський Донець концентрація фізико-хімічних показників та металів не перевищувала Гігієнічні норми якості води водних об’єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення. Середньорічна концентрація органічних та біогенних сполук була в межах: ХСК – 21,0 мгО/дм^3, $БСК_5$ – 2,51 мгО/дм^3, нітроген загальний – 0,66 мг/дм^3, фосфор загальний – 0,15 мг/дм^3 , сухий залишок – 560,0 мг/дм^3.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України унеможливило виконання державного моніторингу вод в повному обсязі, враховуючи загальну ситуацію в Харківській області та м. Харкові.

Російська воєнна агресія суттєво вплинула на екологічний стан водних об’єктів області. Матеріальні збитки від шкоди, завданої водним об’єктам

Харківської області, становлять 54 251,014 тис. грн. Унаслідок атаки безпілотних літальних апаратів на нафтобазу в Немишлянському районі м. Харкова стався витік нафтопродуктів, що спричинило забруднення водних об'єктів. У річки м. Харкова та Харківської області потрапило 85,863 тонн забруднюючих речовин. Матеріальні збитки внаслідок потрапляння нафтопродуктів у поверхневі водні об'єкти м. Харкова та прилеглих до міста районів Харківської області становлять 29 701,139 тис. грн. Втрати від самовільного користування водними ресурсами (втрата води внаслідок руйнації гідротехнічних споруд) склали 24 549,875 тис. грн.

На території області найбільший негативний вплив на водне середовище чинять скиди органічних речовин у зворотних (стічних) водах комунальних підприємств.

Сумарна проєктна потужність очисних споруд області становить орієнтовно 470,0 млн м^3. Фактичний скид стічних вод до поверхневих водних об'єктів у 2024 році становив 195,0 млн м^3 (у 2020 році – 312,2 млн м^3). З них: забруднених – 3,9 млн м^3, нормативно чистих – 74,6 млн м^3, нормативно очищених на очисних спорудах – 116,5 млн м^3.

При цьому очисні споруди забезпечують вилучення не більше 70% органічних речовин зі стоків. Крім того, спроєктовані у 60-х роках минулого століття очисні споруди не розраховані на очистку стічних вод від фосфатів, оскільки їх на той час не виробляли.

Обласною військовою адміністрацією в ході здійснення повноважень щодо контролю стану водних ресурсів області встановлено факти відсутності у комунальних підприємств, які експлуатують очисні споруди, висновків з оцінки впливу на довкілля; технічних проєктів на розміщення мереж, споруд та устаткування для збирання, транспортування, очищення стічних вод; технологічних регламентів у сфері водовідведення.

У 2024 році, за інформацією Регіонального офісу водних ресурсів Державного агентства водних ресурсів України, перебувало на обліку 75 каналізаційних очисних споруд. Стічні води після проведення очистки на них скидалися до поверхневих водних об'єктів. 15 очисних споруд не здійснювали діяльність у зв'язку з бойовими діями, 24 очисні споруди працювали задовільно, 36 очисних споруд (60% діючих споруд) не забезпечували нормативну очистку.

Зокрема, від комунальних підприємств міст Берестин, Ізюм, Чугуїв, Златопіль, селищ Докучаєвське, П'ятигірське скид складав 56,4% від загального обсягу забруднених стічних вод.

Враховуючи підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС в 2014 році, в області вжито заходів щодо імплементації Водної рамкової директиви ЄС, впроваджено інтегроване управління водними ресурсами на основі басейнового принципу управління водними ресурсами.

У 2024 році в рамках розробки Планів управління річковими басейнами для басейнів річок Сіверський Донець та Дніпро проведено уточнення і коригування заходів зі зменшення забруднення та покращення гідрологічного режиму. У програмі заходів передбачено реконструкцію очисних споруд та мереж

водовідведення комунальних підприємств, будівництво нових очисних споруд та мереж водовідведення, проведення робіт, спрямованих на зменшення гідроморфологічних змін.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 листопада 2024 року № 1077-р затверджено плани управління річковими басейнами Дніпра та Дону на 2025 − 2030 роки. Реалізація планів розпочалася у 2025 році.

Обсяг фінансування природоохоронних заходів

У комплексній Програмі охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021 − 2027 роки (далі – Програма) передбачено фінансування природоохоронних заходів, обсяг якого визначається та затверджується щороку на відповідний фінансовий рік.

Джерела фінансування Програми: державний бюджет, обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища).

З початку 2025 року природоохоронні заходи з обласного бюджету (обласного фонду охорони навколишнього природного середовища) в рамках цієї Програми не фінансувалися.

Розвиток природно-заповідного фонду

Станом на початок 2025 року в природно-заповідному фонді (далі – ПЗФ) Харківської області налічується 247 заповідних об’єктів загальною площею 74,888 тис. га.

У рамках виконання Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 − 2027 роки та Стратегії розвитку Харківської області на 2021 − 2027 роки забезпечується створення нових або розширення існуючих територій та об’єктів ПЗФ.

Рішенням Харківської обласної ради від 27 червня 2024 року № 910-VIII «Про зміну меж ландшафтного заказника місцевого значення «Малинівський» на території Чугуївського району Харківської області» змінено межі (розширено) територію зазначеного заказника на 11,1 га.

Вживається заходів щодо зміни меж (розширення) національного природного парку «Слобожанський», зокрема щодо отримання погоджень землевласників та землекористувачів земельних ділянок, що планується внести в межі паркової зони. Ведеться робота щодо створення регіонального ландшафтного парку «Смарагдове джерело» у межах Харківського району та міста Харкова.

У 2024 році розглянуто та погоджено матеріали щодо встановлення в натурі меж 15 об’єктів природно-заповідного фонду на площі 722,9 га.

Однак треба зазначити, що, за інформацією Науково-дослідної установи «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем», із загальної кількості об’єктів ПЗФ на тимчасово окупованій території та в зоні бойових дій перебувало 103 заповідні об’єкти в Ізюмському, Куп’янському, Харківському, Чугуївському районах (41,7 % від загальної кількості об’єктів ПЗФ), з них безпосередньо в зоні активних бойових дій – 58 об’єктів ПЗФ.

Достовірний аналіз впливу повномасштабного воєнного вторгнення російської федерації на стан територій та об’єктів ПЗФ, Смарагдової мережі, екосистем, популяцій видів тварин і рослин можливий тільки після завершення бойових дій шляхом проведення польових досліджень.

Відтак, першочерговим завданням у заповідній сфері є проведення інвентаризації територій та об’єктів природно-заповідного фонду, у тому числі за участю фахівців провідних наукових установ регіону з метою встановлення їхньої актуальної цінності та розмірів збитків. А в подальшому – встановлення меж всіх об’єктів та територій ПЗФ регіону.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

покращення екологічного стану водних об’єктів області;

покращення стану атмосферного повітря;

покращення ситуації щодо оброблення відходів у населених пунктах області;

охорона та збереження територій та об’єктів природно-заповідного фонду.

1.1.7. Розвиток будівельної галузі та забезпечення населення житлом

Будівельна галузь є індикатором загального стану економіки та однією з найбільш вразливих та чуттєвих до економічних потрясінь.

Унаслідок збройної агресії громадяни, суб’єкти господарювання різних форм власності, державні установи та організації України зазнали значних майнових втрат.

У 2025 році продовжено виконання робіт з поточних та капітальних ремонтів об’єктів житлового і соціального призначення, здійснюється відновлення об’єктів критичної інфраструктури, постраждалих від воєнних дій. У Харківській області станом на 15.09.2025 налічується 90545 об’єктів, пошкоджених та зруйнованих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, більшість з об’єктів відносяться до об’єктів соціально-критичної інфраструктури або є багатоквартирними житловими будинками. Ці об’єкти потребують найскорішого відновлення.

Відновлення соціальної інфраструктури, об’єктів житлово-комунального господарства в регіонах проводиться за рахунок коштів, спрямованих громадам як субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Структурними підрозділами обласної державної (військової) адміністрації за визначеними напрямами сформовано переліки проєктів (об’єктів) та орієнтовні розрахунки фінансових потреб з метою їхньої відбудови та внесення таких пропозицій за допомогою засобів Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об’єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури (система DREAM).

У рамках реалізації проєкту «Ремонт житла для відновлення прав і можливостей людей (HOPE)» проводиться моніторинг пошкоджених

багатоквартирних будинків у територіальних громадах, які можуть бути відновлені відповідно до Грантової угоди Мультидонорського трастового фонду підтримки, відновлення, відбудови та реформування України між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Міжнародною асоціацією розвитку.

Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією сформовано перелік об'єктів Харківської області, які можуть бути відновлені за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги в рамках реалізації Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні (ПРООН), та направлено на розгляд до Міністерства розвитку громад та територій України.

Проведено роботу з узагальнення презентаційних матеріалів інвестиційних проєктів, які внесені до портфеля пріоритетних проєктів Харківської області.

З метою вирішення проблеми житлової сфери, а саме: збільшення обсягу придбання громадянами у власність окремого житла та створення сприятливих умов для залучення інвестицій та розвитку пріоритетних проєктів будівельної галузі – розроблено відповідні заходи та внесено їх до проєкту Плану заходів з реалізації у 2025 − 2027 роках Стратегії розвитку Харківської області на 2021 − 2027 роки.

З початку реалізації програми «єВідновлення» в області подано 60 674 заяв для отримання грошової допомоги на ремонт пошкодженого житла. Найбільше заяв подано мешканцями Ізюмського, Харківського та Чугуївського районів.

У рамках програми «єВідновлення» 39 395 заявників вже отримали грошову допомогу для ремонту житла, пошкодженого внаслідок збройної агресії.

За рахунок компенсації за програмою «єВідновлення» у Харківській області вже відновлено 5 198 квартир та 5 280 приватних житлових будинків.

У 36 територіальних громадах комісіями з розгляду питань щодо надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна сформовано 7 861 сертифікат з надання компенсації за знищене майно. На сьогодні з використанням житлових сертифікатів придбано 3 702 об'єкти нерухомого майна на території Харківської області (3 048 квартир та 654 приватні житлові будинки). Загалом вже використано понад 5 530 житлових сертифікатів, отриманих за зруйновані об'єкти нерухомого майна в Харківській області. Більшість отримувачів компенсації придбали житло у м. Харкові, Ізюмській та Балаклійській територіальних громадах, решта − на території Київської, Львівської, Дніпропетровської, Полтавської, Закарпатської та інших областей.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 року № 608 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектування, відновлення, будівництво, модернізацію, облаштування, ремонт об'єктів будівництва громадського призначення, соціальної сфери, культурної спадщини, житлово-комунального господарства, інших об'єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення» обсяг субвенції для Харківської області склав 527 080,897 тис. гривень. За рахунок цих коштів заплановано реалізувати 23 проєкти. На сьогодні завершено реалізацію 17 проєктів.

Розпорядженням начальника Харківської обласної військової адміністрації від 29 квітня 2025 року № 370 В «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Харківської області на 2025 рік» виділено 4 384,496 тис. гривень на проведення обстеження технічного стану 106 об'єктів нерухомого майна.

Згідно з Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» для забезпечення відновлення території області/громад необхідно розробити Програму комплексного відновлення області та громад. У зв'язку з цим видано розпорядження начальника Харківської обласної військової адміністрації від 15 серпня 2023 № 439 В «Про розроблення Програми комплексного відновлення Харківської області на період до 2027 року», яким створено робочу групу.

Залучивши наукові та проєктні сили, ми маємо створити повну та якісну проєктно-кошторисну документацію з метою використання ефективних будівельних матеріалів та новітніх способів будівництва. Будуть задіяні нові архітектурно-планувальні та технічні рішення при будівництві будівель та споруд, з урахуванням економічності та енергоефективності, ресурсозберігаючих технологій будівництва.

Асоціація «Регіональне будівництво» об'єднує 30 основних організацій регіону. На цей час Асоціація зберегла свій виробничий, кадровий та професійний потенціал. У довоєнні часи вона освоювала 75% обсягу будівельно-монтажних робіт в регіоні.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

сприяння залученню забудовниками інвестиційних ресурсів для будівництва житла та реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів, що мають будівельну складову;

формування фонду економічних проєктів житлових будинків та об'єктів соціальної сфери повторного використання при забудові населених пунктів з метою скорочення строків проєктування та вартості проєктних робіт;

надання пропозицій щодо вдосконалення існуючих і розроблення нових законодавчих і нормативно-правових актів з питань розвитку будівельної галузі з метою формування матеріально-технічної бази житлового будівництва на основі сучасних архітектурно-планувальних, конструктивних та технічних рішень;

сприяння реалізації діючих в області програм житлового будівництва.

1.1.8. Розвиток споживчого ринку

Незважаючи на складну ситуацію в регіоні, протягом січня – жовтня 2025 року споживчий ринок Харківської області мав тенденцію до відновлення, а саме: відбудовувались та відкривались пошкоджені, а також нові об'єкти торговельного обслуговування населення, ринки та торговельні майданчики, підприємства ресторанного господарства. Наявна кількість підприємств споживчого ринку забезпечує в повному обсязі потреби населення у споживчих товарах. Перебоїв з постачанням продукції у 2025 році не спостерігалось.

Оборот роздрібної торгівлі у січні – липні 2025 року по Харківській області склав понад 81 млрд грн, по Україні – 1436,7 млрд грн. Індекс фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі області у січні − липні 2025 року до січня − липня 2024 року становить 105,7% (по Україні – 105,9%).

Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб) у січні – липні 2025 року по Харківській області склав – 52,3 млрд грн, по Україні – 995,5 млрд грн. Індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту за січень – липень 2025 року до січня – липня 2024 року по області збільшився на 7,3% (по Україні – на 5,4%).

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

продовження роботи щодо підтримки українських товаровиробників; інформування громадськості про переваги придбання товарів українського виробництва в рамках Всеукраїнської економічної платформи «Зроблено в Україні» та державної програми «Національний кешбек»;

сприяння збереженню, забезпечення сталого розвитку та безперебійної роботи підприємств споживчого ринку, здатних у критичних ситуаціях, зокрема в умовах воєнного часу, забезпечувати достатній рівень обслуговування населення відповідно до його потреб;

проведення роботи щодо забезпечення суб'єктами господарювання належного рівня обслуговування у сфері торгівлі та виконання ними вимог нормативних і розпорядчих документів;

підвищення рівня поінформованості населення з питання захисту прав споживачів.

1.2. Забезпечення умов для стійкого економічного розвитку

1.2.1. Іноземні інвестиції та зовнішньоекономічна діяльність

Іноземні інвестиції

Станом на 31 березня 2025 року**,** наростаючим підсумком з початку інвестування, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), залучених в Харківську область, склав 637,2 млн дол. США (9 місце серед регіонів України).

Станом на 31 березня 2025 року в економіку Харківської області було внесено прямих іноземних інвестицій: з країн ЄС – 392,4 млн дол. США (61,6%), з інших країн – 244,8 млн дол. США (38,4%).

Структура прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) за видами економічної діяльності Харківської області станом на 31 березня 2025 року:

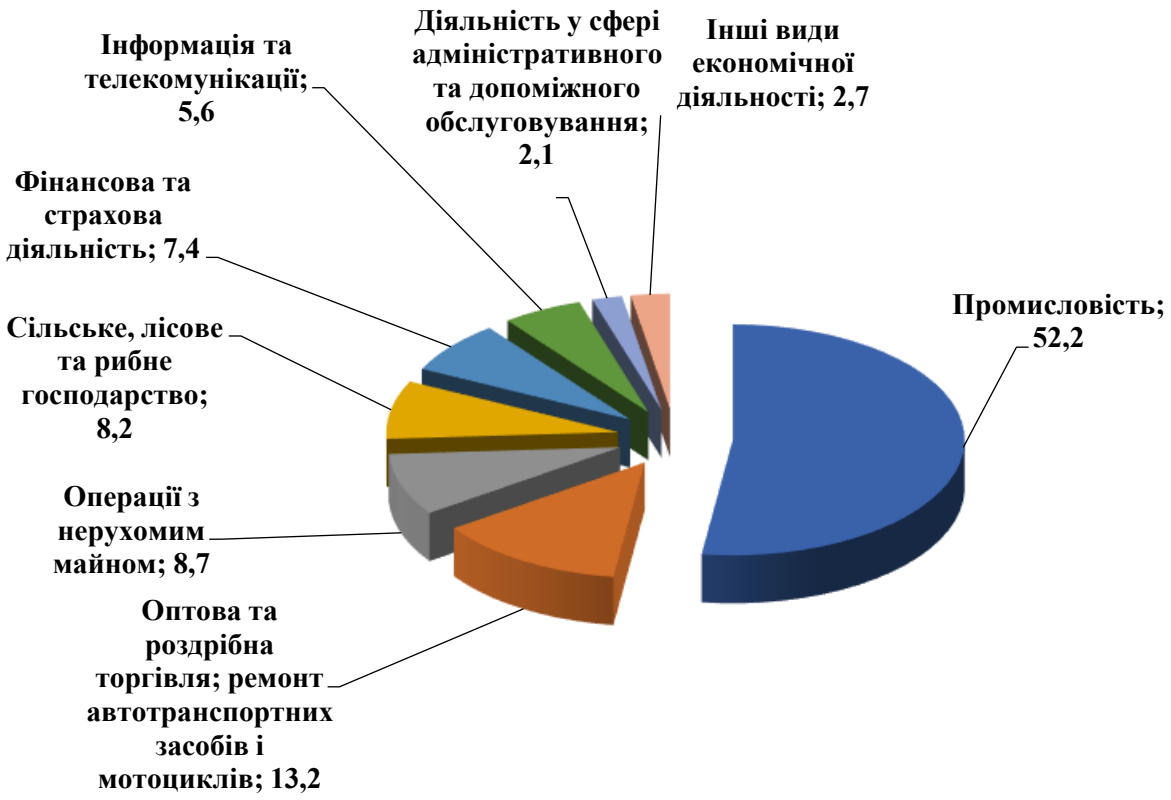
на промислових підприємствах зосереджено 332,3 млн дол. США (52,2%);

на підприємствах з оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 84,1 млн дол. США (13,2%);

в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, – 55,5 млн дол. США (8,7%);

у підприємствах сільського, лісового та рибного господарства зосереджено 52,1 млн дол. США (8,2%);

в організаціях, що здійснюють фінансову та страхову діяльність, – 47,0 млн дол. США (7,4%).

Аналіз статистики прямих інвестицій здійснено Національним банком України на підставі наявної інформації підприємств, які фактично надали звітність, яка може бути уточненою після отримання повних даних.

Основні виклики для розвитку іноземного інвестування на території Харківської області:

збройна агресія Російської Федерації, що призвела до значного зниження інвестиційної привабливості територій області, які розташовані вздовж кордону з Російською Федерацією або межують з тимчасово окупованими територіями, або знаходяться в зоні активних бойових дій та прилеглих до них територій, у зв'язку з порушеннями логістики, зниженням інвестиційного потенціалу через руйнування інфраструктури, об'єктів енергетики та підприємств; втратами людського капіталу; релокацією підприємств, міжнародними безпековими обмеженнями для іноземних інвестицій через високі ризики потенційного руйнування об'єктів інвестування;

необхідність доведення системи управління інвестиційною діяльністю до стандартів, процедур та кращих практик Європейського Союзу.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

збереження інвестиційного потенціалу за рахунок інструментів державної підтримки інвестиційної привабливості, зокрема: стимулювання створення та діяльності індустріальних парків, сприяння використанню інструментів страхування інвестицій від ризиків, що можуть бути спричинені збройною агресією Російської Федерації;

відновлення об'єктів, що здійснюють критично важливі функції для роботи економіки та забезпечення життєдіяльності населення в регіоні за рахунок міжнародної технічної допомоги та коштів міжнародних фінансових організацій;

підвищення рівня інвестиційної конкурентоспроможності регіону шляхом популяризації його інвестиційних можливостей серед міжнародних організацій та потенційних іноземних інвесторів;

реалізація проєктів з іноземними інвестиціями, направленими на економічну реструктуризацію регіону, з урахуванням інтересів майбутніх поколінь за принципом «краще ніж було», відповідно до стандартів, процедур та кращих практик Європейського Союзу на принципах подвійного переходу («зелений» перехід і цифрові трансформації).

Зовнішньоекономічна діяльність

Внаслідок воєнного вторгнення рф економіка України зазнала безпрецедентних руйнувань. Значні виклики постали, зокрема, у сфері міжнародних торговельних відносин.

За січень − липень 2025 року зовнішньоторговельний обіг товарів Харківської області становив 1 млрд 890,2 млн дол. США (по Україні – 69,2 млрд дол. США) та збільшився порівняно з аналогічним періодом 2024 року на 34,8% (по Україні збільшився на 9,1%).

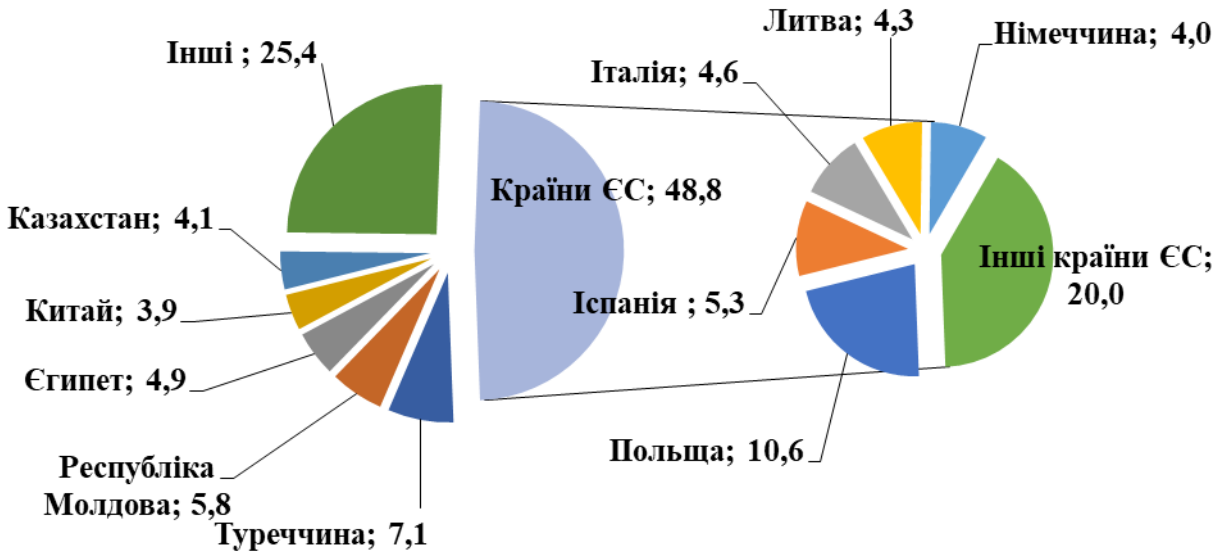
Експортні поставки товарів збільшилися на 5,3% і склали 453,1 млн дол. США (по Україні – 23,3 млрд дол. США, зменшення на 3,5%).

Імпортні надходження товарів збільшилися на 47,8% і становили 1 млрд 437,1 млн дол. США (по Україні – 45,9 млрд дол. США, збільшення на 16,9%).

Експортні поставки

За січень − липень 2025 року експортні поставки товарів із Харківської області склали 1,9% від загального обсягу експорту України.

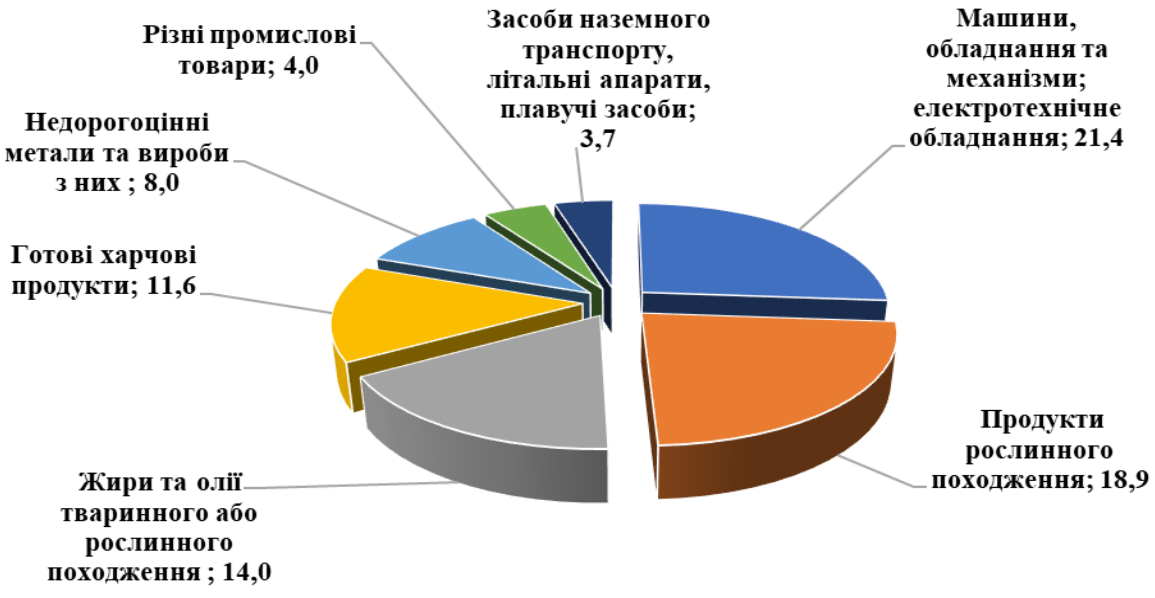
Найбільші обсяги експортних поставок товарів за січень − липень 2025 року здійснювалися у такі країни (дані вказані у відсотках від загального обсягу експорту області):

Протягом січня – липня 2025 року експорт товарів, вироблених підприємствами Харківської області, збільшився. Найсуттєвіше збільшення обсягу експорту товарів: живі тварини; продукти тваринного походження – у 2,5 раза порівняно з січнем – липнем 2024 року; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – на 56,8%; вироби з каменю, гіпсу, цементу – на 32,6%; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – на 16,1%; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – на 15,7%; недорогоцінні метали та вироби з них – на 15,6%, різні промислові товари – на 9,8%.

Товарна структура експорту підприємств Харківської області за січень – липень 2025 року

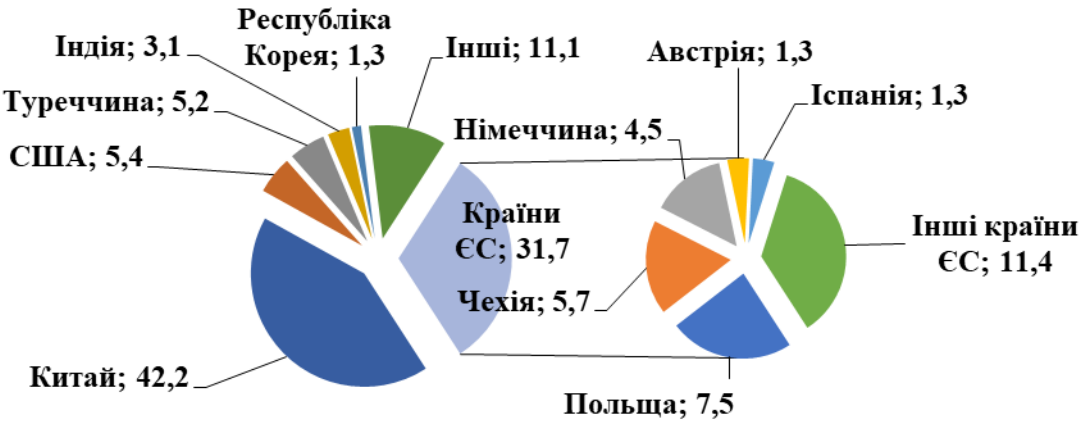
(дані вказано у відсотках від загального обсягу експорту області)

Надходження імпорту

За січень – липень 2025 року надходження імпортованих товарів до Харківської області склали 3,1% від загального обсягу імпорту України.

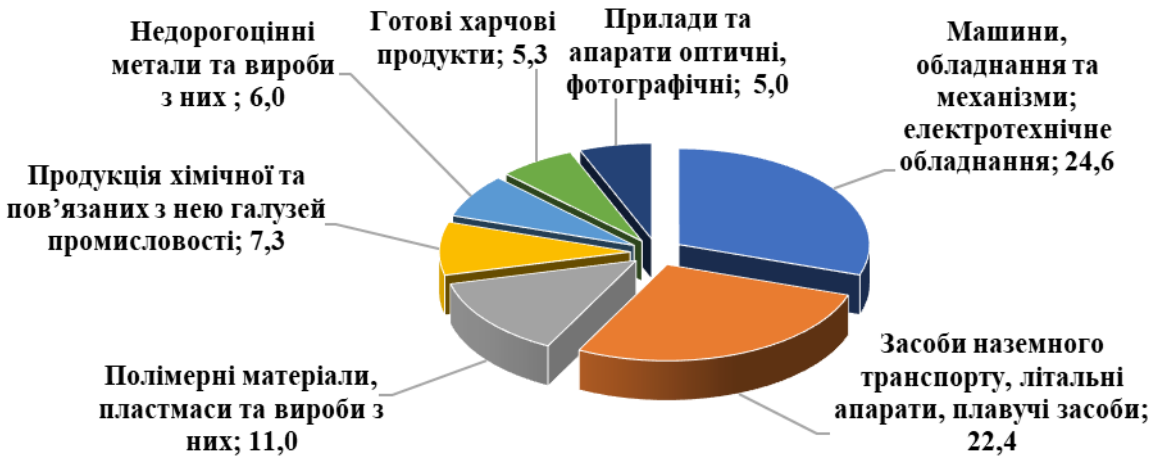
Найбільші обсяги імпортованих товарів за січень – липень 2025 року отримано з таких країн (дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області):

Найбільше збільшення імпорту товарів протягом січня – липня 2025 року відбулось за такими товарними групами: прилади та апарати оптичні, фотографічні – збільшились у 2,9 раза порівняно з січнем – липнем 2024 року; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – у 2,7 раза; готові харчові продукти – на 76,1%; машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – на 65,0%; текстильні матеріали та текстильні вироби – на 43,1%; продукти рослинного походження – на 23,2%; недорогоцінні метали та вироби з них – на 9,8%; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – на 8,8%.

Товарна структура імпорту підприємств Харківської області за січень – липень 2025 року

(дані вказано у відсотках від загального обсягу імпорту області)

Важливо зазначити, що Європейський Союз є одним із головних зовнішньоторговельних партнерів Харківської області.

Протягом 2025 року (з 01.01.2025 по 31.08.2025) зовнішньоторговельний оборот товарами Харківської області з ЄС склав 187 млн дол. США (за даними Харківської митниці).

За вказаний період 2025 року експортні поставки харківських підприємств до ЄС склали 126 млн дол. США.

Імпортні надходження за вказаний період 2025 року із країн ЄС склали 61 млн дол. США.

Перелік найбільших товарних груп, які поставляли підприємства Харківської області на експорт у ЄС у 2025 році (з 01.01.2025 по 31.08.2025):

електричні машини, обладнання та їхні частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їхні частини та приладдя;

меблі; постільні речі, матраци, матрацні основи, диванні подушки та аналогічні набивні речі меблів, світильники та освітлювальне обладнання, світлові покажчики, табло та подібні вироби; збірні будівельні конструкції;

реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їхні частини;

залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин;

жири та олії тваринного, рослинного або мікробного походження та продукти їхнього розщеплення; приготовлені харчові жири; воски тваринного або рослинного походження;

пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них;

скло та вироби зі скла;

готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби;

різні харчові продукти;

вироби з чорних металів.

Агропромисловий комплекс Харківської області є стратегічним сектором економіки регіону. Експортний потенціал формується завдяки вирощуванню зернових культур (пшениці, кукурудзи) та технічних культур (соняшнику, цукрового буряку). Водночас у регіоні успішно працює значна кількість підприємств харчової промисловості, які не лише забезпечують внутрішні потреби населення якісною продукцією, але й мають можливість активно виходити на зовнішні ринки, представляючи область як конкурентоспроможного гравця у сфері переробки та експорту продукції.

За статистичною інформацією, у січні − липні 2025 року експорт товарів сільськогосподарського призначення склав 207,99 млн дол США (45,9% від загального обсягу експорту регіону). Основу експортної структури традиційно складають:

продукція рослинного походження, обсяг експорту якої становить 85,67 млн дол США. Серед основних торговельних партнерів – Королівство Іспанія, Арабська Республіка Єгипет, Турецька Республіка;

жири та олії тваринного або рослинного походження, обсяг експорту – 63,25 млн дол США. Основні торговельні партнери – Італійська Республіка, Турецька Республіка, Республіка Індія;

готові харчові продукти, обсяг експорту – 52,54 млн дол США. Основні торговельні партнери – Федеративна Республіка Німеччина, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Республіка Молдова.

Через воєнні дії та забрудненість земель сільськогосподарського призначення вибухонебезпечними предметами експортний потенціал регіону значно знизився, а логістика зазнала суттєвих змін. Підприємства, що розташовані на деокупованих та прифронтових територіях, стикаються з обмеженими можливостями для роботи.

Перед експортерами області постає комплекс серйозних викликів, серед яких:

зруйнована інфраструктура внаслідок російських обстрілів;

складність логістичних маршрутів;

блокування морських портів і вимушена переорієнтація вантажопотоків на автомобільні та залізничні маршрути;

обмежена пропускна спроможність пунктів перетину кордону;

значний відтік робочої сили за межі країни;

валютні коливання та чинні фінансові обмеження;

необхідність адаптації продукції до вимог конкретних ринків ЄС (склади, пакування, маркування);

висока вартість енергоносіїв та сировини, які впливають на собівартість готової продукції та знижує її конкурентоспроможність у порівнянні з іншими виробниками.

Шляхи розв’язання проблем та основні завдання:

встановлення нових зв’язків із міжнародними організаціями та установами, поширення інформації про потреби та можливості експортерів області;

розвиток партнерства між громадами та регіонами України й адміністративно-територіальними одиницями іноземних держав для обміну досвідом та кращими практиками;

розширення співпраці з торгово-промисловими палатами, бізнес-асоціаціями, фондами та підприємницькими колами іноземних держав;

сприяння реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги в регіоні;

організація бізнес-заходів в області: зустрічей, семінарів, «круглих столів» за участі іноземних підприємців;

просування економічного, аграрного та науково-технічного потенціалу області на міжнародних форумах і виставках;

налагодження довгострокових контактів між українськими та закордонними виробниками, постачальниками й споживачами;

підготовка пропозицій для посилення взаємодії підприємств регіону та банківських установ з Експортно-кредитним агентством, ДУ «Офіс з розвитку підприємництва та експорту»;

залучення підприємств до участі у міжнародних виставках, освітніх і презентаційних заходах;

розроблення та популяризація програм підтримки експорту серед представників малого та середнього бізнесу області.

Подолання викликів для експортерів під час війни вимагає зусиль на національному й міжнародному рівня. Ключовими елементами є відновлення та модернізація інфраструктури, розширення ринків збуту, фінансова підтримка та активна дипломатична робота. Інноваційні рішення в логістиці й виробництві також можуть суттєво полегшити адаптацію до нових реалій ринку.

Інформація про міжнародні заходи, які створюють можливості для підприємств регіону розвинути свій зовнішньоторговельний потенціал, розміщується на офіційному вебсайті Харківської торгово-промислової палати, розсилається електронною поштою, розповсюджується Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації серед представників ділових кіл області.

Також протягом звітного періоду Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації було забезпечено підготовлення інформації для Управління забезпечення діяльності керівництва Харківської обласної військової адміністрації щодо економічного співробітництва Харківської області з країнами світу, а саме: Королівством Норвегія та Латвійською Республікою.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

сприяння відбудові та поглибленню зовнішньоекономічних зв'язків з країнами − торговельними партнерами Харківської області з метою економічного відновлення регіону;

вжиття заходів щодо налагодження прямої співпраці суб'єктів господарювання Харківської області з країнами ЄС, що сприятиме євроінтеграції України у внутрішній ринок ЄС;

сприяння залученню прямих іноземних інвестицій в експортоорієнтований сектор промислового виробництва і агропромисловий комплекс регіону з метою відновлення його виробничого потенціалу, а також зростання в структурі експорту продукції з високою часткою доданої вартості;

сприяння налагодженню нових шляхів реалізації сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки;

сприяння інформуванню ділових кіл Харківської області щодо інструментів стимулювання і нарощування українського експорту, таких як:

- Експортно-кредитне агентство (ЕКА) для стимулювання розвитку експорту товарів робіт та послуг українського походження на світові ринки;
- цифрова платформа NAZOVNI для надання контактів потенційних партнерів та плану дій для початку експорту;
- цифрова платформа «Дія Бізнес» (розділ «Експорт») для отримання доступу до централізованого вирішення багатьох питань, що перебувають у сфері компетенції відповідних установ;
- портал електронних сервісів Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України для видачі ліцензій на експорт товарів;

сприяння відновленню обсягів експорту послуг, у першу чергу інформаційно-комунікаційних та інжинірингових;

інформування ділових кіл Харківської області щодо міжнародних економічних форумів, конференцій, виставково-ярмаркових заходів, які проводитимуться в Україні та за кордоном у 2026 році.

1.2.2. Розвиток малого та середнього бізнесу

За інформацією Головного управління ДПС у Харківській області (далі – ГУ ДПС), станом на 01.10.2025 загальна кількість суб'єктів господарювання в регіоні складає 263 345 осіб, зокрема кількість суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб становить 161 267. Попри виклики воєнного сьогодення Харківщина продовжує займати лідерську позицію за кількістю суб'єктів господарювання серед регіонів України (друге місце після м. Києва).

За 9 місяців 2025 року кількість новостворених фізичних осіб – підприємців склала 15 388 осіб, а юридичних осіб – 1 416. Проте воєнні дії спричиняють негативний вплив на функціонування та розвиток усіх суб'єктів бізнесу, наслідки збройної агресії відчутно позначаються на стані розвитку підприємництва в області. Протягом 9 місяців 2025 року припинили свою діяльність 15 377 фізичних осіб – підприємців. Такий результат частково спричинений змінами в податковому законодавстві, зокрема відновленням обов'язковості сплати фізичними особами – підприємцями ЄСВ з 01.01.2025.

За даними ГУ ДПС, станом на 01.10.2025 надходження податкових платежів до місцевого бюджету від діяльності юридичних осіб склали 13 686,21 млн грн, фізичних осіб – підприємців – 4 461,64 млн грн. Спостерігається позитивна динаміка до збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів, сплачених суб'єктами господарювання за 9 місяців 2025 року (53,32 млрд грн), порівняно з аналогічним періодом 2024 року (47,15 млрд грн). Приріст склав 13,09 %, що в грошовому еквіваленті становить 6,17 млрд грн.

Важливу роль у формуванні сприятливого бізнес-середовища відіграє повноцінне функціонування інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва, яка створює відповідні умови для його розвитку та повністю орієнтована на потреби місцевих суб'єктів бізнесу.

За інформацією Головного управління статистики у Харківській області, станом на 10.09.2025 інфраструктура підтримки малого та середнього підприємництва налічувала 99 одиниць і в переліку юридичних осіб виокремлювалася за назвою, зокрема через наявність таких слів:

«підприємців» та «громадська організація» – 45 од.;
«бізнес» та «асоціація» – 2 од.;
«центр» та «підприємництво» – 4 од.;
«фонд» та «підприємництво» – 7 од.;
«бізнес» та «центр» – 29 од.;
«бізнес» та «інкубатор» – 3 од.;
«коворкінг» – 5 од.;
тощо.

Підвищення ефективності роботи з забезпечення державної регуляторної політики на території регіону здійснюється згідно з розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 03 грудня 2018 року № 638 «Про забезпечення реалізації державної регуляторної політики в Харківській області».

Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації (далі – Департамент) систематично проводиться роз'яснювальна робота серед районних державних (військових) адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо необхідності здійснення регуляторної політики на місцях.

На виконання вимог статей 7, 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією в установленому порядку було прийнято та оприлюднено на офіційному вебсайті (https://kharkivoda.gov.ua/) у розділі «Регуляторна політика»: План діяльності обласної військової адміністрації з підготовки проєктів регуляторних актів (за посиланням: https://kharkivoda.gov.ua/dokumenti/regulyatorna-politika/195/129629) та План-графік проведення заходів із відстеження результативності дії прийнятих регуляторних актів на 2025 рік (за посиланням: https://kharkivoda.gov.ua/dokumenti/regulyatorna-politika/195/129630).

Важливим інструментом для зміцнення співпраці між місцевими органами влади та підприємцями є комунікаційна платформа «Діалог влади та бізнесу», створена у жовтні 2024 року за дорученням Президента України Володимира Зеленського. Ця платформа дозволяє оперативно виявляти потреби підприємців, вирішувати нагальні питання, впроваджувати нові ініціативи, вносити пропозиції на рівень центральних органів виконавчої влади.

До роботи у засіданнях платформи «Діалог влади та бізнесу» системно долучаються представники керівництва Харківського обласного центру зайнятості, Північно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці, ГУ ДПС, Головного управління Держпродспоживслужби в Харківській області, Харківської митниці та інших органів виконавчої влади. Такий формат дозволяє забезпечити комплексний підхід до вирішення проблемних питань, підвищує ефективність взаємодії між владними інституціями та бізнесом і створює додаткові можливості для розвитку підприємницького середовища в регіоні.

За час функціонування платформи станом на 06.10.2025 відбулося 48 зустрічей з підприємцями, за цей час залучено майже 6300 представників бізнес-спільноти області. Під час зустрічей підприємцями порушувався комплекс проблемних питань, вирішення яких можливо як на місцевому рівні (78 питань), так і на рівні центральних органів виконавчої влади (37 питань). Наразі вирішено 48 проблемних питань.

Харківська обласна військова адміністрація спільно з Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України та іншими центральними органами виконавчої влади систематично працюють над створенням індивідуальних умов підтримки бізнесу в Харківському регіоні.

За ініціативи Харківської обласної військової адміністрації було внесено зміни до певної кількості законодавчих актів, що сприяло створенню умов для відновлення та підтримки бізнесу в умовах воєнного часу:

розширено грантову програму «Власна справа» – влітку 2024 року було вдвічі збільшено максимальний розмір гранту саме для підприємців Харківщини (до 500 тис. грн); влітку 2025 року Уряд запровадив спеціальні умови за програмою «Власна справа» для підприємців креативної індустрії та бажаючих відкрити дитячий садочок, ясла або центр розвитку дитини – відтепер на зазначені цілі можна отримати гранти до 1 млн грн;

наприкінці травня 2025 року оновлено умови державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» – бізнес у регіонах з високим рівнем воєнного ризику, зокрема в Харківській області, має можливість користуватися пільговим кредитуванням під 1% терміном до п’яти років (після завершення цього періоду ставка становить 5% річних);

з 15 травня 2025 року Міжнародний реєстр збитків (далі – Реєстр) розпочав приймання заяв за категорією А 3.2 – Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна. Ця категорія призначена для фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб – підприємців) – власників майна, яке було пошкоджене або знищене, якщо воно використовувалося не для проживання;

у липні 2025 року внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 № 739 «Деякі питання надання грантів для виробництв переробної промисловості», відповідно до яких виробники переробної промисловості, які постраждали внаслідок збройної агресії росії, мають можливість отримати грантову допомогу на відновлення бізнесу до 16 млн грн;

ухвалено Закон України «Про ветеранське підприємництво», який передбачає державну підтримку для ветеранів через створення економічних умов та надання виключних прав для ведення бізнесу (набирає чинності 26 лютого 2026 року);

10 серпня 2025 року набирає чинності Закон України «Про внесення змін до розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Цивільного кодексу України щодо особливостей кредитування та фінансового лізингу у період дії воєнного стану», який запроваджує тимчасову заборону на примусове стягнення боргів за кредитами та лізинговими зобов’язаннями для бізнесу, майно якого знаходиться на окупованих територіях або в зоні активних бойових дій. Мета – захистити інтереси підприємців та аграріїв, які через збройну агресію росії втратили можливість вести господарську діяльність і не можуть вчасно виконувати свої зобов’язання перед банками-кредиторами та лізингодавцями;

постановою Кабінету Міністрів України від 13.08.2025 № 991 внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76 «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час» – надано можливість критично важливим підприємствам, які

функціонують у прифронтових регіонах на територіях можливих або активних бойових дій (без визначеної дати їхнього завершення), здійснювати стовідсоткове бронювання військовозобов'язаних працівників.

Зазначені преференції мають позитивні результати.

Станом на 01.10.2025, за інформацією Харківського обласного центру зайнятості, у межах урядової Програми «єРобота» у Харківській області розглянуто 1569 бізнес-планів на отримання мікрогрантів для розвитку власної справи, зокрема 63 бізнес-плани учасників бойових дій та членів їхніх сімей. Направлено на розгляд до Державного центру зайнятості 1569 заяв та отримано 649 позитивних рішень про надання мікрогранту, 577 особам профінансовано проєкт мікрогранту на суму 264,49 млн грн.

Крім цього, суб'єкти бізнесу мають можливість користуватися комплексом компенсаційних програм підтримки для роботодавців Державної служби зайнятості України. За інформацією Харківського обласного центру зайнятості, станом на 01.10.2025 у Харківському регіоні роботодавці отримали компенсацій на загальну суму 51,55 млн грн.

В області безперебійно функціонує банківський сектор. За інформацією Національного банку України, станом на 01.08.2025 кількість діючих структурних підрозділів банків на Харківщині становить 291 відділення.

По Харківській області, за даними Фонду розвитку підприємництва, з моменту запуску (лютий 2020 року) програми «Доступні кредити 5-7-9%» станом на 01.10.2025 видано 5440 кредитів на загальну суму 27,90 млрд грн, з них банками державного сектору – 2870 кредитів на суму 8,03 млрд грн. Серед регіонів-лідерів за сумами укладених кредитних договорів Харківська область посідає 6 місце, поступаючись місту Києву, Львівській, Дніпропетровській, Київській та Одеській областям. За 2024 рік бізнес регіону отримав 1097 кредитів на загальну суму 7,71 млрд грн, що на 3 млрд грн більше ніж у 2023 році. За 9 місяців 2025 року підприємці отримали 1015 кредитів на суму 4,96 млрд грн.

Указом Президента України від 26.01.2024 № 31/2024 в Україні започаткована Всеукраїнська економічна платформа «Зроблено в Україні», спрямована на стимулювання ділової активності українських виробників, популяризацію та просування українського продукту, покращення інвестиційного клімату, створення економічних умов для відновлення, модернізації й зростання економіки України.

Наразі в Харківській області функціонують шість офісів «Зроблено в Україні», які розташовані в містах Харків, Валки, Берестин, Чугуїв, Златопіль та селищі Нова Водолага. На базі офісів здійснюється консультаційна підтримка для працюючих та майбутніх підприємців щодо урядових, міжнародних і регіональних програм підтримки підприємництва, а також надається допомога у заповненні заявок та написанні бізнес-планів для отримання грантової допомоги.

Окрім цього, у червні 2025 року на Харківщині запрацював перший в Україні прифронтовий ХАБ «Платформа стійкого бізнесу», створений за сприяння Програми розвитку ООН з метою забезпечення можливостей для

підприємців працювати в умовах воєнних викликів, отримувати підтримку, доступ до цифрових технологій та ресурсів для розвитку бізнесу.

Цей ХАБ є сучасним, енергонезалежним простором для підприємців з доступом до навчання та консультацій з фінансів, маркетингу, управління персоналом, підготовки грантових заявок, з можливістю безперебійної роботи навіть під час блекаутів. Це дозволяє підприємцям безперебійно працювати, проводити бізнес-зустрічі, користуватись консультаційною підтримкою, а також брати участь у тренінгах, семінарах і заходах для нетворкінгу.

Також задля підвищення конкурентоспроможності бізнесу в регіоні з липня 1999 року функціонує Харківський регіональний фонд підтримки підприємництва (далі – ХРФПП).

ХРФПП у взаємодії з Департаментом на регулярній основі надає підприємцям методичну, освітню та консультаційну підтримку, організовує бізнес-семінари, майстер-класи, тренінги. До участі у зазначених заходах залучаються представники Харківського обласного центру зайнятості та його філії, ГУ ДПС, Харківської митниці, КЗ «Ветеранський простір “Пліч-о-пліч”» Харківської обласної ради, Харківського центру професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, КУ «Харківський обласний центр молоді», ОКЗ «Харківський організаційно-методичний центр туризму», громадських організацій, закладів вищої освіти м. Харкова та інших партнерських інституцій.

У рамках зазначених заходів підприємцям надаються консультації з питань оподаткування, ведення підприємницької діяльності, працевлаштування, забезпечення безбар’єрності бізнесу, реалізації грантових програм для започаткування, розвитку та відновлення бізнесу. Крім того, учасники отримують роз’яснення щодо написання бізнес-плану для отримання гранту «Власна справа», митного оформлення товарів, регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану, порядку отримання компенсацій роботодавцями за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю, учасників бойових дій.

Для ефективної реалізації державної регіональної політики та сприяння розвитку області наприкінці 2024 року на Харківщині створено установу «Агенція регіонального розвитку Харківської області» (далі – Агенція). Ключовими напрямками роботи Агенції є:

розроблення стратегічних планів розвитку територіальних громад, з урахуванням місцевих потреб;

інформування про доступні грантові програми;

підготовка заявок на фінансування від міжнародних організацій та фондів;

навчання персоналу щодо написання проєктів і залучення коштів від донорів;

організація тренінгів для працівників місцевої влади, підприємців та ініціативних груп;

допомога в управлінні проєктами, що фінансуються грантами;

залучення ресурсів для підтримки стартапів і створення нових робочих місць;

допомога у написанні грантових заявок.

З метою забезпечення системної інформаційної підтримки суб'єктів господарювання Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією на постійній основі здійснюється висвітлення актуальної інформації для підприємців через доступні канали комунікації. Також розроблено інформаційний довідник «Путівник для бізнесу», який містить корисну інформацію щодо наявних програм державної підтримки суб'єктів підприємництва, а також посилання на офіційні джерела для зручного доступу до необхідних ресурсів. Електронна версія «Путівника для бізнесу» розміщена на офіційному вебсайті Харківської обласної державної (військової) адміністрації, друковані буклети були передані до офісів «Зроблено в Україні», консультаційного центру ГУ ДПС, районних державних (військових) адміністрацій та територіальних громад області.

З метою підтримки, відновлення та розв'язання нагальних проблем бізнесу Харківського регіону в умовах воєнного стану розроблено Програму сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у Харківській області на 2025 – 2027 роки (далі – Програма), яка затверджена рішенням Харківської обласної ради від 23 жовтня 2025 року 1310-VIII.

Ця Програма розроблена Департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації спільно з іншими структурними підрозділами обласної державної (військової) адміністрації, територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, з урахуванням пропозицій громадських організацій, бізнес-асоціацій, закладів вищої освіти регіону.

Мета – підтримка малого та середнього підприємництва, інноваційного розвитку в регіоні, збереження діючих виробництв, створення нових робочих місць та підвищення конкурентоспроможності області, зважаючи на специфіку воєнного часу.

Програму було розроблено з урахуванням:

Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940);

Стратегії розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки (у новій редакції), схваленої рішенням Харківської обласної ради від 24.04.2025 № 1150-VIII.

Також у підприємців Харківської області наразі є доступ до різноманітних міжнародних програм, у межах яких є можливість отримати фінансову, менторську, експертну та юридичну підтримку.

На вебсайті Харківської обласної державної (військової) адміністрації, а також на офіційній вебсторінці Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної (військової) адміністрації в мережі «Фейсбук» систематично оновлюється актуальна інформація щодо наявних державних та міжнародних грантів для бізнесу.

Механізми залучення державної та міжнародної фінансової підтримки, запровадження інструментів зі зменшення податкового навантаження, а також створення сприятливого бізнес-клімату відіграють важливу роль у процесі відновлення та подальшого розвитку підприємницької діяльності на Харківщині. Такі заходи відкривають для підприємців додаткові можливості для збереження робочих місць, відновлення виробництва та підвищення конкурентоспроможності бізнесу в умовах воєнних викликів.

Водночас, підприємницький сектор Харківщини й надалі стикається з комплексом суттєвих перешкод, що ускладнюють процес активізації економічної діяльності та уповільнюють відновлення економіки в цілому. Для пошуку ефективних рішень керівництво Харківської області підтримує постійний діалог з представниками бізнес-спільноти. У ході такої співпраці систематизуються найбільш актуальні проблемні питання, формуються конкретні пропозиції щодо їхнього розв’язання, які передаються для розгляду й прийняття рішень на державному рівні.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

створення умов для розширення доступу малого і середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів, у тому числі грантових і міжнародних програм підтримки;

організація системної консультаційної та експертної підтримки підприємців з актуальних питань ведення бізнесу;

сприяння відновленню бізнесу в постраждалих громадах шляхом підтримки відбудови виробничих потужностей, створення безпечних умов для діяльності за рахунок розмінування територій та налагодження логістичних шляхів;

стимулювання інклюзивного розвитку малого і середнього підприємництва, що дасть можливість залучати до бізнес-середовища представників різних соціальних груп з метою економічного зростання регіону;

сприяння інтеграції підприємств Харківщини до Всеукраїнської економічної платформи «Зроблено в Україні» та просуванню продукції регіону на внутрішніх і зовнішніх ринках;

координація діяльності органів місцевої виконавчої влади у сфері реалізації державної регуляторної політики та здійснення моніторингу ефективності впроваджених заходів;

сприяння інноваційній та цифровій трансформації малого і середнього бізнесу, впровадженню сучасних технологій та електронних сервісів;

розвиток системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до сучасних викликів економіки та потреб ринку праці;

розширення міжнародного економічного партнерства та експортного потенціалу малого і середнього бізнесу області, у тому числі шляхом участі в програмах ЄС.

1.2.3. Реформування системи надання адміністративних послуг

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» станом на 24.09.2025 в Харківській області функціонують 184 точки доступу, з них:

51 Центр надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП);

14 ТП (територіальних підрозділів: ЦНАП м. Харків – 12; ЦНАП Солоницівської селищної ради – 2);

115 ВРМ (віддалені робочі місця ЦНАП);

4 мобільних ЦНАП (Лозівської, Балаклійської, Барвінківської та Ізюмської міських територіальних громад).

Станом на 24.02.2022 послуги надавалися у 74 точках доступу, з них: 36 ЦНАП; 11 ТП; 26 ВРМ та 1 мобільний ЦНАП Лозівської міської ТГ.

Збільшено кількість точок надання адміністративних послуг в порівнянні з довоєнним періодом на 49%. Трансформовано ЦНАП Мереф'янської ТГ у «Дія. Центр», який є першим відкритим «Дія. Центр» в Харківській області.

Функціонування ЦНАП у територіальних громадах Харківської області здійснюється на засадах відкритості та прозорості роботи, доступності та зручності для мешканців, а також якості та оперативності надання адміністративних послуг.

За результатами 6 місяців 2025 року через ЦНАП надано 386714 адміністративних послуг.

Найбільшим попитом користувалися: послуга з видачи витягу з Реєстру територіальної громади – 94849 звернень; послуги, пов'язані з державною реєстрацією нерухомого майна, – 50680 звернень; паспортні послуги – 30654 звернень.

У 21 ЦНАП та 9 ТП області встановлено 54 робочі станції для оформлення та видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон з електронним носієм або паспорта громадянина України у формі ID-картки, для реєстрації/зняття з реєстрації місць проживання/перебування осіб (внесення змін до ID-карток). Робочі місця обладнано комплектами для зняття біометричних даних та забезпечено спеціалізованим програмним забезпеченням. Паспортні послуги надаються у 16 ЦНАП та 7 ТП.

Комплексна послуга «єМалятко» надається у 85 точках доступу до адміністративних послуг, комплексна послуга ID-14 – у 21 точці доступу.

100% ЦНАП мають «Єдине вікно» для обслуговування ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Наявність інформаційних систем у ЦНАП сприяє підвищенню ефективності обслуговування громадян, мінімізації ризиків корупції та уніфікації процедур і стандартів надання адміністративних послуг.

ЦНАП, які фактично працюють, підключені до таких електронних інформаційних систем:

«Вулик» – 36 ЦНАП;

«е-ЦНАП Cloud» – 6 ЦНАП;

«Прозорий офіс» – ЦНАП м. Харків;

ТОВ «ГРІС» м. Київ – 3 ЦНАП;

ЦНАП SOS – 2 ЦНАП;

АСКОД – 1 ЦНАП.

4 % ЦНАП не використовують жодної інформаційної системи та для оптимізації своєї роботи потребують залучення цифрових інструментів, що дозволить об’єднати мережу надання адміністративних послуг у єдину регіональну систему.

Відвідувачами ЦНАП є різні категорії громадян, тому створення умов для перебування та обслуговування маломобільних груп населення є показником якості надання адміністративних послуг.

У ЦНАП Харківської області забезпечено такі умови доступності:

51 ЦНАП мають безоплатну стоянку автотранспорту для осіб з інвалідністю (100 %);

47 ЦНАП мають зупинку громадського транспорту в радіусі 100 м (92 %);

42 ЦНАП обладнано пандусами (82 %);

45 ЦНАП забезпечують вільний (безперешкодний) доступ до приміщення (88 %);

42 ЦНАП обладнано сходами з поручнями (82 %);

43 ЦНАП мають санітарну кімнату (84 %);

30 ЦНАП обладнано вбиральнею для осіб з обмеженими фізичними можливостями (59 %);

48 ЦНАП забезпечено місцем для тимчасового розміщення дитячих візків і простором для людей з обмеженими можливостями (94 %);

51 ЦНАП мають вільний доступ до Wi-Fi (100 %);

51 ЦНАП мають власний вебсайт або спеціалізовану вебсторінку (100 %);

51 ЦНАП мають контактний номер телефону для консультацій (100 %);

51 ЦНАП мають адресу електронної пошти для отримання консультацій суб’єктами звернення (100 %);

35 ЦНАП мають автоматизовану систему керування чергою (69 %);

33 ЦНАП мають маркування сходових маршів (перша та остання сходинка промарковані контрастною фарбою) (65 %);

28 ЦНАП обладнано інформаційними табличками/вивісками, які продубльовані у тактильному вигляді та/або шрифтом Брайля (55 %);

32 ЦНАП мають на вході до будівлі вивіску збільшеним шрифтом із контрастним кольоровим співвідношенням (63 %);

37 ЦНАП обладнано внутрішніми навігаційними табличками з напрямками руху, номерами робочих місць та назвами секторів, виконаними збільшеним шрифтом і контрастними кольорами (73 %);

33 ЦНАП забезпечують можливість встановлення відеозв'язку з перекладачем жестової мови (65 %);

8 ЦНАП мають автоматизовану систему керування чергою з виведенням інформації на дисплеї/табло (16 %);

32 ЦНАП забезпечують можливість оплати адміністративних послуг (63 %);

42 ЦНАП запровадили онлайн-консультування (82 %);

33 ЦНАП забезпечили можливість відстежувати стан розгляду справи (65 %).

Загалом у 77% ЦНАП створено умови для фізичної та інформаційної безбар'єрності.

Надання послуг за допомогою кейсу «Виїзний адміністратор» упроваджено для представників територіальних громад, які мають обмежені можливості пересування, для пацієнтів, що перебувають на стаціонарному лікуванні, а також людей похилого віку (від 80 років).

У Харківській області наявні 31 кейс у 25 ЦНАП області та 1 ТП ЦНАП м. Харкова. Крім того, функціонують 4 мобільні ЦНАП, які здійснюють виїзди за затвердженим графіком.

У 10 ЦНАП та 11 ТП впроваджено автоматизовану систему керування чергою (електронна черга – це програмно-апаратний комплекс, що забезпечує формалізацію та оптимізацію управління потоком відвідувачів у ЦНАП). Попередній запис на прийом шляхом електронної реєстрації через вебсайт здійснюється у 5 ЦНАП та 11 ТП ЦНАП м. Харкова. Крім того, 28 ЦНАП зареєстровано на Національній вебплатформі центрів надання адміністративних послуг для організації попереднього запису суб'єктів звернення на прийом.

З метою досягнення належного рівня задоволеності суб'єктів звернення всі ЦНАП Харківської області підключено до комп'ютерної програми «Модуль оцінки рівня задоволеності суб'єктів звернення», що є складовою Системи онлайн-моніторингу та оцінки якості послуг.

Відповідно до даних системи оцінювання:

98,4% суб'єктів звернення задоволені якістю надання послуг у ЦНАП;

99,2% – місцем надання послуг;

98,9% – загальним процесом надання послуг у ЦНАП;

98,9% – роботою персоналу;

99,4% – повнотою переліку послуг.

Харківська обласна державна (військова) адміністрація спільно з територіальними громадами визначає потребу в розширенні мережі ЦНАП та проводить роботу з розширення переліку адміністративних послуг.

Для підтримки створення, модернізації та розвитку мережі ЦНАП області активно залучаються міжнародні донорські організації, а також проєкти та програми міжнародної технічної допомоги.

Сфера надання адміністративних послуг залишається однією з ключових складових розбудови системи доступних, прозорих та некорупційних сервісів органів влади. Вона також є важливим чинником у створенні сприятливих умов

для ведення бізнесу, розвитку територіальних громад та забезпечення прав громадян України в отриманні публічних послуг.

Завдання з розвитку сфери надання адміністративних послуг на 2026 рік:

оптимізація та розширення мережі ЦНАП;

підвищення якості надання адміністративних послуг;

трансформація ЦНАП у «Дія. Центр»;

забезпечення безбар'єрного доступу до ЦНАП різним категоріям громадян.

Заходи з розвитку сфери надання адміністративних послуг на 2026 рік:

створення нових ВРМ для надання послуг у віддалених населених пунктах;

проведення інформаційних та практичних онлайн-заходів для керівників та адміністраторів ЦНАП, у тому числі спільно з суб'єктами надання адміністративних послуг;

координація роботи щодо сприяння у залученні донорської допомоги для підвищення якості надання адміністративних послуг у громадах області;

надання підтримки у розширенні переліку адміністративних і публічних послуг, що надаються в ЦНАП;

проведення моніторингу роботи ЦНАП, налагодження комунікації із суб'єктами звернення та надання інформаційної й консультативної підтримки;

координація роботи щодо приведення умов всіх ЦНАП регіону у відповідність із вимогами законодавства (технічні вимоги до приміщень, безбар'єрність та інклюзивність тощо).

Електронні комунікаційні послуги

У зв'язку з постійними обстрілами території області, пошкодженням мереж електронних комунікацій та виведенням із ладу частини мережевого обладнання, деокупацією частини території та неможливістю проведення окремих відновлювальних робіт склалася складна ситуація.

Станом на вересень 2025 року мобільний зв'язок у Харківській області забезпечено на 92,7%.

На деокупованих територіях доступ до мережі Інтернет забезпечено на 61,5%, а доступ до мобільного зв'язку – на 77,3% .

У співпраці з представниками АТ «Харківобленерго» та АТ «Укрзалізниця» забезпечено безперебійне енергоживлення критичних об'єктів електронних комунікацій.

Ще одним із завдань є облаштування відкритих Wi-Fi-зон у місцях постійного відвідування громадян. Зокрема, у 2025 році облаштовано відкритими Wi-Fi-зонами 72% таких територій відвідування, а саме: заклади загальної середньої освіти – на 51%; бібліотеки – на 56%; центри надання адміністративних послуг – на 88%; управління соціального захисту населення – на 92%; пункти незламності – на 73%.

Мета розвитку електронних комунікаційних послуг на 2026 рік:

забезпечення вільного доступу до мережі Інтернет для населення Харківської області.

Завдання з розвитку електронних комунікаційних послуг на 2026 рік:

розвиток мережі Інтернет в територіальних громадах Харківської області.

Заходи з розвитку електронних комунікаційних послуг на 2026 рік:

Облаштування відкритих Wi-Fi-зон на території відвідування:
закладів загальної середньої освіти;

центрів надання адміністративних послуг та віддалених робочих місць;
бібліотек;

відділів та управлінь соціального захисту населення.

Очікувані результати:

забезпечення доступу до мережі Інтернет в місцях постійного відвідування громадян.

1.2.4. Податково-бюджетна діяльність

У 2025 році до місцевих бюджетів області планується отримати 29 869,0 млн грн, із яких 27 824,7 млн грн – доходи загального фонду та 2 044,3 млн грн – доходи спеціального фонду. На надходження до бюджетів територіальних громад Харківської області негативно впливають активні воєнні дії на території Харківської області, податкові пільги, запроваджені в Україні на час війни, суттєве зниження економічної активності місцевих підприємств усіх форм власності та перереєстрація підприємств в інші регіони країни, де більш безпечна ситуація.

У структурі надходжень загального фонду місцевих бюджетів Харківської області (без урахування трансфертів) у 2025 році найбільшу питому вагу займають: податок на доходи фізичних осіб – 63%, єдиний податок – 19% та плата за землю – 4%. Обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб очікується отримати у 2025 році на рівні 17 607,1 млн грн, єдиного податку – 5 304,2 млн грн, плати за землю – 1 142,8 млн грн.

Обсяг податкового боргу до місцевих бюджетів з початку року збільшився на 214,3 млн грн, або на 10,1%, та станом на 01.10.2025 склав 2 329,4 млн грн. У порівнянні з початком 2022 року податковий борг збільшився більше ніж удвічі

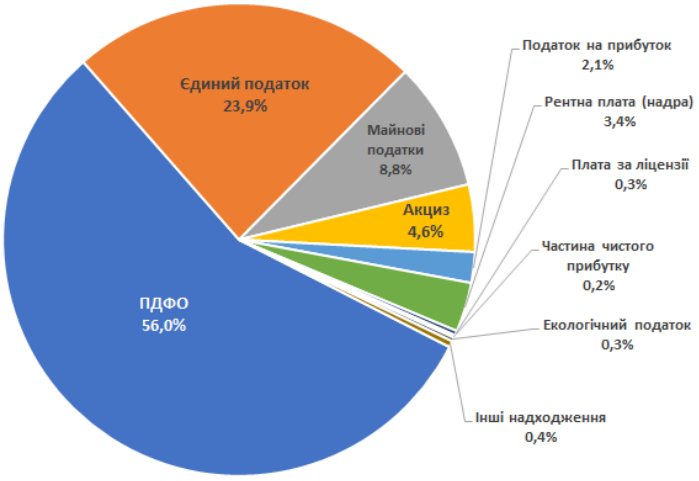
Пріоритетним напрямом роботи є відновлення пошкодженої інфраструктури, забезпечення безперебійної роботи систем життєзабезпечення області та ліквідація інших наслідків ведення бойових дій на території області. Актуальним залишається забезпечення повноти та своєчасності збору платежів до державного і місцевого бюджетів, а також виконання запланованих показників місцевих бюджетів у повному обсязі.

Разом із тим, за даними ГУ ДПС, у період січень – серпень 2025 року доходи місцевого бюджету забезпечено на рівні 16 680,7 млн грн податкових надходжень, що становить 112,2 % від рівня аналогічного періоду 2024 року.

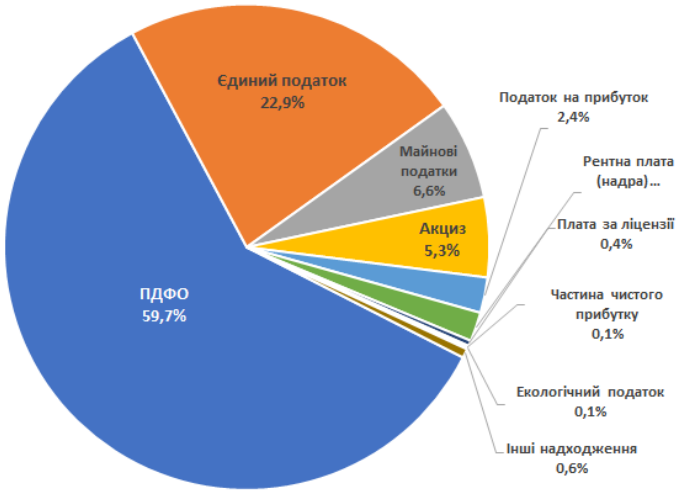

У структурі податкових надходжень стабільно превалюють податок на доходи фізичних осіб та єдиний податок.

8 міс. 2024

8 міс. 2025

У порівнянні з минулорічним періодом, знизилась питома вага майнових податків та рентної плати за користування надрами.

Так, темп росту надходжень майнових податків – 83,2 %: за січень – серпень цього року сплачено платниками 1 098,1 млн грн проти 1 309,4 млн грн за аналогічний період минулого року.

Основним фактором рівня сплати цих платежів залишається введення пільгового режиму з 2023 року до останнього числа місяця, в якому завершено активні бойові дії або окупацію території.

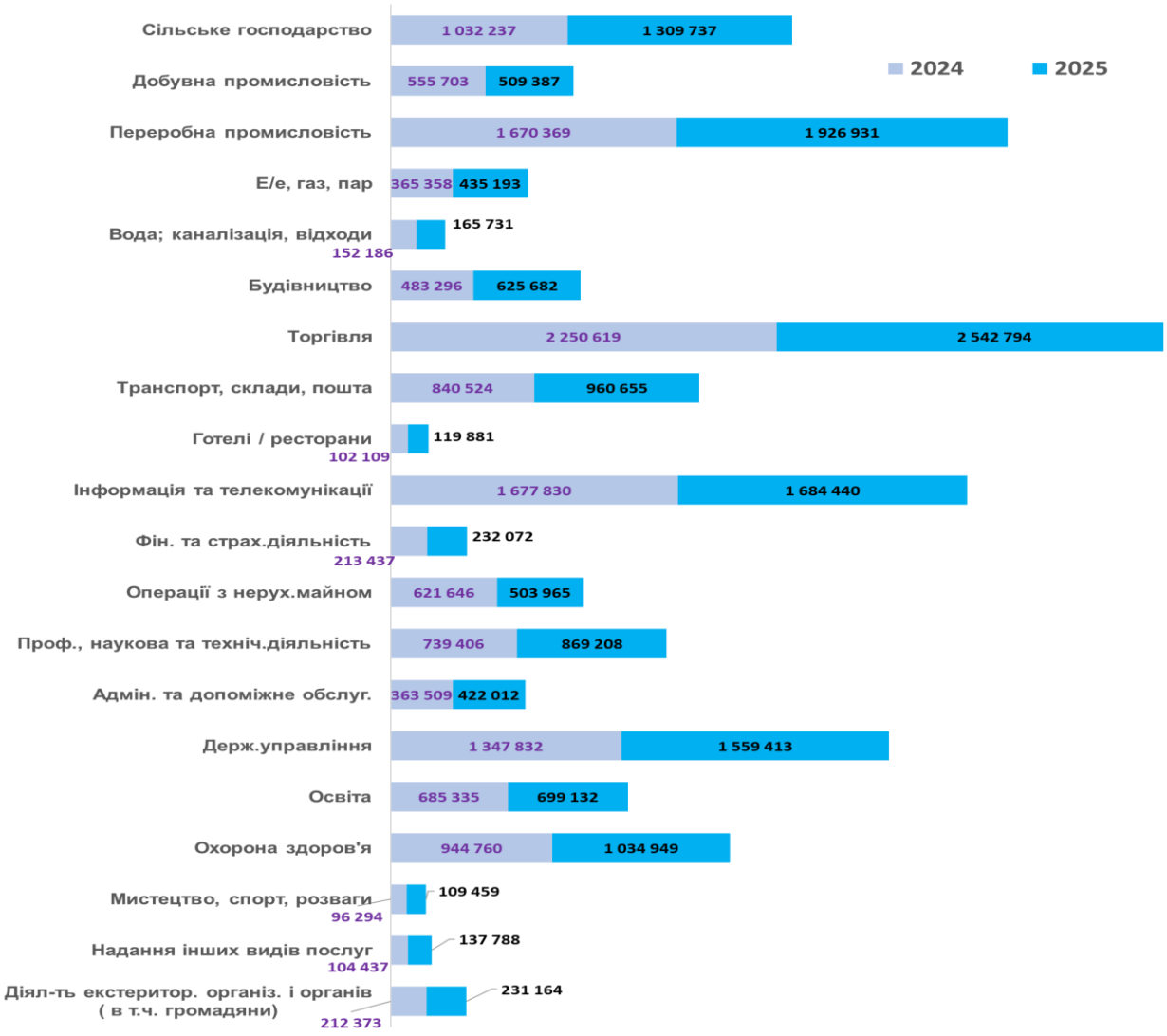
Додатково, з метою підтримки платників податків Харківською міською радою з 01 квітня і до кінця 2025 року встановлено «нульові» ставки на

нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що перебуває у власності юридичних та фізичних осіб; а також за земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні фізичних осіб, юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Темп росту надходжень рентної плати за користування надрами – 64,5 %: за 8 місяців цього року сплачено 324,4 млн грн проти 503,4 млн грн у минулому році.

Основний фактор – значна руйнація станцій видобутку. Від початку другого півріччя 2024 року постійними обстрілами пошкоджено більше 20 станцій видобутку природного газу (здебільшого в Ізюмському та Богодухівському районах) по АТ «Укргазвидобування». Крім того, в цьому році двічі пошкоджено станції підприємств ТОВ «Еско-Північ», а також станції ТОВ «Системойлінженерінг».

У галузевій структурі місцевих доходів за 8 місяців у порівнянні з минулорічним періодом не відбулось суттєвих змін.

Решта бюджетоформуючих джерел має такий рівень місцевих доходів за січень – серпень 2025 року:

обсяги надходжень податку на доходи фізичних осіб – основного джерела дохідності місцевих бюджетів – склали 9 954,7 млн грн, що на 1 620,8 млн грн, або на 19,4 %, більше від рівня аналогічного періоду 2024 року (при середньому збільшенні по Україні на 18,7 %). Незважаючи на досягнуті результати, при адмініструванні податку на доходи фізичних осіб виникають проблеми, які суттєво впливають на надходження до бюджету, зокрема, заборгованість з виплати заробітної плати, низький рівень оплати праці на окремих підприємствах.

Згідно зі статистичними даними, станом на 01 грудня 2025 р. на 45 підприємствах Харківської області заборгованість із виплати заробітної плати склала 507,3 млн грн.

Найбільші суми заборгованості залишаються на підприємствах державної власності:

ХАРКІВСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ АВІАЦІЙНЕ ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО – 303,5 млн грн,

ДП «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ЦЕНТР МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ «ЕНЕРГОСТАЛЬ» – 36,5 млн грн,

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – 23,1 млн грн,

ДП «ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ПО ПРОЕКТУВАННЮ ПІДПРИЄМСТВ КОКСОХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ» – 12,7 млн грн,

ДЕРЖАВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ОБ'ЄДНАННЯ КОМУНАР» – 11,1 млн грн –

а також ТОВ «РЕКУПЕРАЦІЯ СВИНЦЮ» – 22,2 млн гривень.

Майже 7 тисяч суб’єктів господарювання нараховують заробітну плату менше мінімального рівня, визначеного законодавством. При доведенні у цих суб’єктах рівня оплати праці до мінімальних стандартів, додаткові середньомісячні надходження до бюджету становили б 11,5 млн грн податку на доходи фізичних осіб.

В умовах обмежених можливостей щодо реалізації функціональних повноважень, що сталося внаслідок запровадження в країні воєнного стану, а також через бойові дії в області ГУ ДПС проводиться певна робота з метою легалізації трудових відносин. Вживається заходів щодо детінізації доходів та відносин у сфері зайнятості населення, проводиться інформаційно-роз’яснювальна робота щодо недопущення використання роботодавцями праці найманих працівників без офіційного оформлення трудових відносин.

З метою забезпечення своєчасності та повноти виплати заробітної плати, ГУ ДПС проводиться робота з суб’єктами господарювання, яку скоординовано з місцевими та контролюючими органами влади.

За результатами проведеної у 2025 році роботи заборгованість із виплати заробітної плати погашена (зменшена) на 40 підприємствах на суму 29,2 млн гривень. Надходження податку на доходи фізичних осіб від таких підприємств становлять 3,8 млн грн, єдиного внеску – 7,9 млн грн.

Стосовно підвищення рівня оплати праці, то у 2025 році керівників 164 підприємств та 57 підприємців заслухано на засіданнях комісій органів місцевого самоврядування, з керівниками 425 юридичних осіб та 346 підприємцями проведено індивідуальну роз'яснювальну роботу.

У результаті на 275 підприємствах та 198 підприємцями підвищено рівень заробітної плати. До бюджету додатково надійшло 1,7 млн грн податку на доходи фізичних осіб та 2 млн грн єдиного внеску.

ГУ ДПС з метою зниження рівня незадекларованої праці та сприяння відновленню економіки країни проводиться роз'яснювальна робота для інформування громадян про важливість офіційного працевлаштування, їхні права на легальну заробітну плату, про негативні наслідки заробітної плати «в конверті».

Зазначені питання розглядалися під час проведення 57 заходів із платниками податків: семінарах, зустрічах з представниками бізнесу та громадськістю, заходах з молоддю тощо. Також, ГУ ДПС на постійній основі проводилися сеанси телефонного зв'язку «гаряча лінія», на яку зверталися роботодавці та наймані працівники для отримання консультацій щодо норм трудового законодавства. Всього проведено 9 «гарячих ліній».

За результатами проведених заходів підготовлено повідомлення, які розміщені на субсайті ГУ ДПС та у соціальних мережах.

У 2025 році на субсайті ГУ ДПС та у соцмережах розміщено майже 50 інформаційно-роз'яснювальних матеріалів щодо переваг офіційного працевлаштування.

Крім того, роз'яснювальні матеріали, відео та інфографіки надавалися для розміщення на інформаційних ресурсах територіальним громадам Харківщини.

В умовах обмежених можливостей для повноцінної реалізації заходів податкового контролю протягом 2025 року проведено 247 документальних перевірок суб`єктів господарювання з питань дотримання ними чинного податкового законодавства при виплаті заробітної плати, порушення встановлено у 181 випадку.

За результатами перевірок донараховано до бюджету 23,2 млн грн податку на доходи фізичних осіб та 6,3 млн грн військового збору та єдиного соціального внеску.

За результатами контрольно-перевіркових заходів, проведених у поточному році, виявлено 512 найманих осіб, що були залучені до діяльності суб`єктами господарювання без оформлення трудових відносин. За рахунок легалізації робочих місць додатково надійшло до бюджету 1 млн грн податків та зборів.

Завдяки проведенню роз'яснювальної роботи та контрольно-перевіркових заходів отримано позитивний результат – збільшено чисельність застрахованих осіб, тобто випадки легалізації найманої праці. Протягом поточного року кількість застрахованих осіб зросла майже на 5,2 тисячі.

Також на постійній основі налагоджено взаємодію з органами Держпраці. Протягом поточного року до територіальних органів Держпраці направлено матеріали перевірок по 65 суб'єктах господарювання, які використовували

працю неоформлених осіб, допустили працівника до роботи без надання повідомлення до ДПС, порушували терміни виплати заробітної плати, правильність використання робочого часу та тривалість роботи.

Надходження єдиного податку за 8 місяців цього року складають 3 823,5 млн грн, що перебільшує рівень показників січня – серпня 2024 року на 7,6 %, або на 271,1 млн грн;

акцизного податку надійшло 887 млн грн, що більше на 202,2 млн грн, або на 29,5 %, від рівня аналогічного періоду 2024 року;

податку на прибуток – 392,3 млн грн (більше на 73,1%, або на 80,6 млн грн, до минулорічного періоду).

Щодо кількісного стану платників податків ГУ ДПС.

На початок цього року (станом на 01.01.2025) кількість платників на обліку складала 262 195, у тому числі: 100 532 юридичних осіб та 161 663 ФОП.

Станом на 01.09.2025 кількість платників на обліку складає 262 482 (збільшення на 287 до початку цього року), у тому числі: 101 876 юридичних осіб (збільшення на 1 344) та 160 606 ФОП (зменшення на 1 057).

Одним із напрямів забезпечення надходження коштів до бюджету є результативність контрольно-перевіркової роботи, пріоритетним завданням якої є досягнення нової якості при скороченні кількості перевірок. Зокрема:

поліпшення якості організації перевірок,

повне та всебічне дослідження у процесі документальних перевірок ризиків несплати податків (зборів, платежів), що стали підставою для їхнього проведення,

недопущення формального документування результатів перевірок,

посилення доказової бази за встановленими фактами порушень податкового законодавства,

покращення якості матеріалів перевірок,

зменшення випадків оскаржень донарахованих сум.

На цей час контрольно-перевіркова робота обмежена мораторієм на проведення окремих видів перевірок на період дії воєнного стану (останні зміни внесено Законом України № 3219-IX від 30.06.2023, які набрали чинності з 01.08.2023).

Право на проведення документальних позапланових перевірок надано з таких підстав:

на звернення платника податків (п. 78.2 ст. 78 Податкового кодексу України (далі – ПКУ));

у зв’язку з припиненням платника податків (пп. 78.1.7 п. 78.1 ст. 78 ПКУ);

у зв’язку з наявністю заявленого до відшкодування з бюджету ПДВ або від’ємним значенням ПДВ понад 100,0 тис. грн (пп. 78.1.8 п. 78.1 ст. 78 ПКУ);

позапланових перевірок платників податків, за якими отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником валютного законодавства та інші.

Право проведення документальних планових перевірок надано виключно щодо платників податків, які здійснюють діяльність у сфері виробництва та/або

реалізації підакцизної продукції; платників податків, які здійснюють діяльність у сфері організації та проведення азартних ігор в Україні (гральний бізнес); платників податків, які надають фінансові, платіжні послуги.

У разі внесення змін до ПКУ щодо завершення дії мораторію на проведення перевірок, управлінням податкового аудиту буде вжито заходів щодо досягнення рівня надходжень до місцевого бюджету на 2026 рік, які можуть значно перевищувати показники надходжень за результатами контрольно-перевіркових заходів 2025 року.

Довідково:

за рахунок контрольно-перевіркової роботи до місцевого бюджету Харківської області мобілізовано:

у 2021 році – 34 510,7 тис. грн;

у 2022 році – 3 717,8 тис. грн;

у 2023 році – 8 354,6 тис. грн;

у 2024 році – 13 726,5 тис. грн;

у січні – серпні 2025 року – 9 976,5 тис. гривень.

На цей час за підсумками 2025 року очікуються надходження до місцевого бюджету України в межах 14 000 тис. грн, у 2026 році – 14 300 тис. грн.

Пропозиції на 2026 рік

З метою збільшення надходжень до бюджету податку на доходи фізичних осіб необхідно підвищити ефективність роботи комісій при райдержадміністраціях та територіальних громадах, а саме: активізувати роботу у напрямі погашення заборгованості з виплати заробітної плати, заслуховувати на засіданнях цих комісій керівників тих підприємств, де середньомісячна заробітна плата не досягає мінімального рівня, приділяючи особливу увагу підприємствам, де середньомісячна заробітна плата не досягає мінімального рівня за рахунок неповної занятості працівників (неповний робочий день, тиждень).

Проводити роботу з керівниками підприємств щодо доведення рівня заробітної плати до середнього по відповідній галузі.

Проводити спільні заходи щодо недопущення суб’єктами господарювання використання неоформлених найманих робітників та отримання ними заробітної плати «в конвертах».

Продовжувати висвітлювати в медіа результати діяльності щодо вжитих заходів, спрямованих на погашення заборгованості у сфері оплати праці та пенсійного забезпечення, легалізації робочих місць та доходів громадян.

Проведення цих заходів матиме позитивний вплив на наповнення місцевого бюджету в цілому.

1.3. Підвищення стандартів життя

1.3.1. Стан справ щодо соціально-правового захисту дітей

В області забезпечено умови для соціально-правового захисту кожної дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування.

Органами державної влади та органами місцевого самоврядування усіх рівнів вживається заходів щодо захисту прав дітей, спрямованих, насамперед, на реалізацію права кожної дитини на сімейне виховання, удосконалення роботи органів опіки й піклування із забезпечення прав та інтересів дітей.

В області зареєстровано 73 служби у справах дітей (далі – ССД): 1 – ССД ОВА, 7 – ССД РВА; 9 – районних у місті Харкові; 56 – в ССД ТГ (7 ССД у містах обласного значення, 10 ССД у міських новостворених ТГ, 26 ССД селищних рад, 13 ССД сільських рад). Усі служби у справах дітей мають статус юридичної особи.

У Харківській області на обліку служб у справах дітей – 3978 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (1% від загальної кількості дитячого населення), з них: 2770 дітей влаштовано під опіку, піклування (70%), 1111 дітей, або 28%, влаштовано до прийомних сімей (далі – ПС), дитячих будинків сімейного типу (далі – ДБСТ), 97 дітей (2%) перебувають у державних закладах, тимчасово в сім’ях родичів/знайомих до прийняття відповідного рішення органу опіки та піклування.

Відсоток влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання становить 98%.

Протягом 2025 року органами опіки та піклування прийнято рішення щодо надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, 367 дітям.

Для забезпечення реалізації права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сімейне виховання в області розвинута мережа прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. Органами опіки та піклування Харківської області укладено договори із 132 ДБСТ та 221 ПС, в яких виховується 1232 дитини. Питання розвитку мережі ДБСТ перебуває на постійному контролі служби у справах дітей Харківської обласної державної (військової) адміністрації. Розвиток сімейних форм виховання продовжується, незважаючи на умови воєнного стану. Так, протягом 2022 – 2025 років органами опіки та піклування Харківської області забезпечено створення 40 ДБСТ та 85 ПС. Протягом 2025 року утворено 10 ДБСТ, 21 ПС, 13 патронатних сімей, до яких влаштовано 124 дитини. Всі родини ПС та ДБСТ на 100 % охоплені соціальним супроводом.

Протягом 2025 року за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проєкту із забезпечення житлом дитячих будинків сімейного типу, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07 березня 2025 року № 284 Харківською обласною державною (військовою) адміністрацією заплановано придбання 17 житлових

будинків для дитячих будинків сімейного типу. Станом на 06.10.2025 придбано 11 житлових будинків на території 7 територіальних громад області.

Для підтримки сімейних та альтернативних форм виховання дітей реалізуються заходи у рамках Програми підтримки та розвитку сімейних форм виховання в Харківській області на 2023 – 2027 роки, затвердженої Харківською обласною радою від 05 жовтня 2023 року № 674-VIII (зі змінами) (далі – Програма), а саме:

виплата одноразової адресної допомоги при утворенні прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу патронатної родини у розмірі 30 тис. грн. Загалом з початку 2025 року 32 родинам, які утворили прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу та сім'ї патронатних вихователів, виплачена допомога у сумі 960,0 тис. грн;

виплата одноразової адресної допомоги прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу на 15-річчя функціонування у розмірі 50 тис. грн. У 2025 році заплановано здійснити виплати 22 сім'ям на суму 1 100,0 тис. грн, загалом виплачено 16 родинам – 800 тис. грн;

виплата щомісячної адресної допомоги у розмірі 10 тис. грн прийомним сім'ям, дитячим будинкам сімейного типу, які взяли на виховання дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, з інвалідністю підгрупи А. Наразі за зверненням батьків-вихователів здійснюється щомісяця виплата на дві дитини відповідно до показників на суму 120 тис. грн.

У рамках співпраці з громадським сектором, за сприяння БО «Волонтери: Дорослі-дітям» в Київській та Полтавській областях для двох дитячих будинків сімейного типу, які створені органами опіки та піклування Харківської області, придбано будинки у власність, одному ДБСТ передано автомобіль у подарунок.

Пріоритетною формою влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, є усиновлення громадянами України. Протягом січня – вересня 2025 року усиновлено 41 дитину з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, громадянами України.

Для профілактики соціального сирітства приділяється значна увага роботі з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах. На обліку служб у справах дітей міських, селищних, сільських територіальних громад перебуває 921 дитина зазначеної категорії з 487 родин.

З метою соціально-правового захисту дітей зазначеної категорії надається комплексна соціально-психологічна допомога дітям та сім'ям, в яких вони виховуються, з метою збереження для кожної дитини сімейного оточення.

В області активно розвивається послуга патронату над дитиною. Станом на 06.10.2025 органами опіки та піклування укладено договори з 62 сім'ями патронатних вихователів про надання послуг з патронату над дитиною, в яких отримують послуги 146 дітей. Протягом 2022 – 2025 років створено 43 родини патронатного вихователя, протягом 2025 року здійснено підбір 26 кандидатів у патронатні вихователі та їхні помічники, утворено 13 сімей патронатних вихователів. З початку року 137 дітей вибуло (66 дітей повернуто батькам, 72 дитини влаштовано до сімейних форм виховання (опіка, піклування, ДБСТ, ПС, усиновлення)).

З початку запровадження воєнного стану в Україні (далі – з 24.02.2022) органами опіки та піклування вжито заходів щодо соціально-правового захисту 1900 дітей, які залишились без батьківського піклування. Забезпечено їхнє тимчасове влаштування до сімей родичів, знайомих, громадян України (1369 дітей), 10 – до сімей через чат-бот, сімей патронатних вихователів (350), ПС, ДБСТ (126), ЦСПРД (29). Проводиться робота щодо їхнього влаштування до сімейних форм виховання, отримують лікування у медичних закладах 16 дітей.

Із загальної кількості дітей, які залишились без батьківського піклування, 1193 дітям надано відповідний статус дитини-сироти, або дитини, позбавленої батьківського піклування, та забезпечується їхнє влаштування до сімейних форм виховання, 385 дітей повернуто батькам, стосовно 322 дітей вживається заходів соціального захисту, діти перебувають у патронатних родинах, сім'ях родичів/знайомих, закладах соціального захисту дітей, на контролі служб у справах дітей територіальних громад Харківської області.

З 24.02.2022 у зв'язку зі збройною агресією рф 42 дитини залишилися без батьківського піклування у зв'язку з загибеллю батьків. Вжито заходів щодо влаштування дітей до сімей родичів.

З 24.02.2022 по 06.10.2025 за результатами роботи служб у справах дітей територіальних громад 44 060 дітей отримали статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, з них 90 дітей – у зв'язку з отриманими пораненнями.

<u>Пріоритетні завдання на 2026 рік:</u>

забезпечення першочергового права кожної дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, на виховання в сім'ї;

проведення постійної роботи щодо забезпечення сталої кількості функціонуючих прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу на території міст та районів (у разі припинення функціонування);

підвищення якості соціального супроводу прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу; сімей опікунів/піклувальників; налагодження тісної взаємодії з суб'єктами, які здійснюють роботу з прийомними сім'ями, дитячими будинками сімейного типу, з метою обміну інформацією з метою уникнення проблем, які виникають у родинах; посилення контролю за дотриманням прав дітей, які перебувають у сімейних формах виховання;

забезпечення умов для влаштування до родин дітей старшого шкільного віку, великих родинних груп дітей та дітей з інвалідністю та з цією метою розвиток альтернативних форм сімейного виховання, у тому числі утворення малих групових будинків в області;

проведення інформаційних кампаній з метою формування позитивного ставлення суспільства до реформування системи інституційного догляду, запровадження послуги патронату над дитиною та розвиток альтернативних форм сімейного виховання;

розвиток соціальних послуг для сімей, які опинились у складних життєвих обставинах, у громадах, у тому числі шляхом розвитку патронату над дитиною;

посилення співпраці служб у справах дітей та сім'ї, центрів соціальних служб та правоохоронних органів з питань профілактики правопорушень серед дітей та їхніх батьків, удосконалення механізмів здійснення профілактики негативних проявів у дитячому середовищі та щодо дітей, підвищення рівня культури сімейних стосунків і відповідальності батьків за виконанням своїх обов'язків;

забезпечення захисту житлових та майнових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їхнього числа;

забезпечення впорядкованим житлом дитячих будинків сімейного типу, які втратили житло внаслідок збройної агресії рф та тимчасово перемістилися (евакуювалися) в межах України або за межі України;

вжиття заходів щодо повернення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які залишилися без піклування батьків та евакуйовані (переміщені) за межі України;

вжиття заходів щодо повернення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які переміщені на територію рф, тимчасово окуповану територію України, та їхньої реінтеграції;

залучення громадських та інших організацій до діяльності з питань соціального захисту, соціальної підтримки та надання соціальних послуг дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах;

організація методичних заходів для працівників служб у справах дітей територіальних громад тощо.

1.3.2. Зайнятість населення та ринок праці

За наявною інформацією Головного управління статистики у Харківській області, у серпні 2025 року середньооблікова чисельність штатних працівників області склала 330,4 тис. осіб, розмір середньої заробітної плати працівників – 21 613 грн.

За останніми статистичними даними, у 2021 році зайняте населення області віком 15 − 70 років склало 1 181,1 тис. осіб, рівень зайнятості – 59,3% (по Україні – 55,7%), безробітне населення зазначеного віку – 85,0 тис. осіб, рівень безробіття – 6,7% (по Україні – 9,9%).

Після початку збройної агресії рф проти України було втрачено більше 12,2 тис. робочих місць.

Протягом січня − вересня 2025 року послуги Харківського обласного центру зайнятості отримували 34 тис. людей, з них 21,3 тисячі мали офіційний статус безробітного. Порівняно з відповідним періодом минулого року кількість шукачів роботи зменшилась на 3%, або на 1 038 осіб.

Серед тих, хто шукав роботу, більшість – це жінки (72%), кожна четверта людина є внутрішньо переміщеною особою (далі – ВПО). За кількістю зареєстрованих в центрі зайнятості шукачів роботи з числа ВПО Харківська область займає друге місце серед регіонів України.

У 2025 році серед основних тенденцій на ринку праці можна відзначити зростання попиту на працівників.

Протягом січня − вересня 2025 року попит на роботу заявили 4,6 тис. роботодавців, які надали 18,5 тисячі пропозицій роботи. Це на 11% більше потреби у кадрах у порівнянні з січнем − вереснем 2024 року та на 45% від потреби довоєнного 2021 року (січень − вересень 2021 року – 40,9 тис. одиниць).

Харківська область входить до п’ятірки ключових регіонів на ринку праці України. За кількістю вакансій область займає четверте місце серед регіонів, а це 5% від усіх актуальних вакансій державної служби зайнятості України.

У 2025 році попит на працівників зріс по більшості галузей економіки регіону, найбільше – у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (на 38%); у торгівлі – на 31%; у переробній промисловості − на 21%; в сфері постачання електроенергії та газу – на 18%; тимчасового розміщення й організації харчування – на 16%.

Навпаки, зменшився попит на працівників у фінансовій та страховій діяльності, де зафіксована найменша кількість вакансій – лише 19 одиниць, також мало вакансій у добувній промисловості – 55 одиниць.

Стосовно професійного сегменту, то були затребувані робітники з обслуговування, експлуатації технологічного устаткування та кваліфіковані робітники з інструментом – 5,2 тис. вакансій, серед яких: водії, трактористи-машиністи сільськогосподарського виробництва, слюсарі різних спеціалізацій, електромонтери, електрогазозварювальники, токарі, фрезерувальники, будівельники, робітники з комплексного обслуговування й ремонту будинків, швачки.

Роботодавці шукали професіоналів та фахівців, потреба в яких склала 5,4 тисячі. У переліку затребуваних були спеціалісти державної служби, фармацевти, лікарі, вчителі, інженери, економісти, фахівці із соціальної роботи, психологи, юристи.

Також роботодавці шукали працівників сфери торгівлі та послуг, 2,8 тисячі пропозицій роботи. Існував запит на працівників комунальних служб, зокрема двірників, прибиральників, робітників із комплексного прибирання та утримання будинків – 2,5 тис. вакансій.

Попри відновлення ринку праці в контексті збільшення пропозицій роботи в регіоні, існує проблема дефіциту кадрів, особливо серед працівників робітничих професій. Найбільше не вистачає: електромонтерів, токарів, фрезерувальників, операторів верстатів із програмним керуванням, електрозварювальників, слюсарів різних спеціалізацій, монтажників, працівників будівельних професій, водіїв трамвая та інших працівників.

Середня заробітна плата по заявлених вакансіях станом на кінець вересня становила 14 534 гривні. Порівняно з вереснем минулого року вона зросла на 14%, в абсолютному значенні – майже на 1,8 тис. грн.

Для покращення ситуації на регіональному ринку праці, подолання дефіциту працівників робітничих професій, підвищення рівня зайнятості

населення Харківський обласний центр зайнятості впроваджує комплекс заходів, програм підтримки та урядових ініціатив.

За сприяння Харківського обласного центру зайнятості знайшли роботу або долучилися до тимчасової зайнятості 18,5 тис. осіб.

Для забезпечення конкурентоспроможності деяких категорій населення реалізуються програма з підготовки та перекваліфікації та програма із здобуття освіти за ваучером.

За сприяння Харківського обласного центру зайнятості у 2025 році проходили професійне навчання 2,6 тис. безробітних, з них: 2,0 тисячі навчалися на базі Харківського центру професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості.

До навчання за ваучером долучилися 1 922 людини. З них 43%, або 822 ваучери, припадає на підготовку за іншою спеціальністю.

У рамках цієї програми найбільше затребувані такі спеціальності: психологія, дошкільна освіта, середня освіта, спеціальна освіта, медицина, медсестринство та робітничі професії (водій автотранспортних засобів, охоронник, кухар, соціальний робітник, екстрений медичний технік тощо).

Через дефіцит кадрів виникають труднощі з укомплектуванням потреби в кадрах там, де більшість робочої сили становлять чоловіки. З метою подолання цього виклику за експериментальним проєктом організовано навчання жінок, так званим, «чоловічим» професіям. Протягом січня − вересня 2025 року на замовлення 29 роботодавців проходили навчання 45 жінок за професіями: водій тролейбуса, водій автотранспортних засобів категорії С, електрогазозварювальник, тракторист-машиніст, фрезерувальник, слюсар-ремонтник, оператор котельні.

Для забезпечення життєстійкості громад та фінансової підтримки людей, які тимчасово втратили роботу, здійснено 9,4 тис. направлень на суспільно корисні роботи в рамках урядового проєкту «Армія відновлення». Роботи проводились у 43 територіальних громадах, замовниками таких робіт були 133 роботодавця. Це роботи з ліквідації наслідків збройної агресії та забезпечення життєдіяльності постраждалих громадян та інші. Крім цього, 5,2 тисячі людей направлено на громадські та інші роботи тимчасового характеру.

Надано преференції роботодавцям, які створюють робочі місця та працевлаштовують, зокрема, безробітних ВПО, ветеранів, людей з інвалідністю, молодь. Це програми фінансової підтримки роботодавців, що працюють шляхом компенсації роботодавцям частини коштів, витрачених на оплату праці або сплату єдиного внеску при прийомі на роботу працівників певних категорій.

Зокрема, з наданням роботодавцям компенсації єдиного внеску або витрат на оплату праці працевлаштовано 840 безробітних. Роботодавці отримали компенсацію витрат на оплату праці за працевлаштування під час дії воєнного стану 1 253 внутрішньо переміщених осіб. Надано компенсацію за облаштування робочих місць для 70 працевлаштованих людей з інвалідністю.

Харківський обласний центр зайнятості надає всебічну підтримку тим, хто бажає створити або розвинути власний бізнес. У рамках урядового проєкту

«єРобота» служба зайнятості реалізує грантові програми: «Власна справа» та «Грант для ветеранів та другого з подружжя». Це державна допомога для започаткування бізнесу або його розвитку.

Протягом січня − вересня 2025 року позитивні рішення щодо надання мікрогрантів/грантів отримали 645 суб'єктів господарювання та фізичних осіб, у тому числі 26 учасників бойових дій та члени їхніх сімей. Сума профінансованих державою коштів склала 264,5 млн грн. Найчастіше створювався бізнес у таких сферах: ресторанна діяльність, роздрібна торгівля, медична практика, стоматологічна практика, вирощування зернових культур, діяльність у сфері права, вантажні автомобільні перевезення, технічне обслуговування та ремонт автотранспорту.

Для підтримки бізнесу у липні 2025 року в приміщенні Харківської філії Харківського обласного центру зайнятості відкрито «Хаб стійкого бізнесу». Цей інноваційний простір має стати опорою для місцевого бізнесу. Хаб забезпечить підприємців усім необхідним для ефективної роботи та розвитку: безперебійним електроживленням, потужним інтернет-з'єднанням, сучасною переговорною залою, копі-центром та простором для проведення навчальних заходів.

Крім цього, для підтримки та розвитку малого підприємництва на базі філій Харківського обласного центру зайнятості працюють 6 офісів «Зроблено в Україні»: у м. Харкові, м. Берестині, м. Валках, м. Чугуєві, м. Златополі, селищі Нова Водолага. За січень − вересень 2025 року в офісах 2,6 тис. людей отримали 4,0 тисячі консультацій з питань отримання мікрогрантів/грантів, підбору персоналу, активних програм зайнятості, ваучера на навчання, інших урядових, міжнародних та регіональних програм з підтримки бізнесу.

З метою зниження рівня незадекларованої праці протягом 2025 року Північно-Східним міжрегіональним управлінням Державної служби з питань праці (далі – Міжрегіональне управління) проведено засідання Міжвідомчої робочої групи з питань реалізації спільних дій щодо зменшення рівня незадекларованої праці та виробничого травматизму на 2025 рік, відповідно до Стратегії зниження рівня незадекларованої праці, виробничого травматизму та професійних захворювань на 2022 − 2025 роки. На постійній основі проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота з суб'єктами господарювання про найбільш ефективні способи додержання законодавства з питань оформлення трудових відносин та у період з 01.08.2025 по 31.09.2025 проведено кампанію з метою подолання незадекларованої зайнятості під назвою «Виходь на світло!».

У рамках інформаційної кампанії інспекторами Міжрегіонального управління проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу серед суб'єктів господарювання з найбільшим ризиком використання незадекларованої праці, а саме: підприємства агропромислового комплексу, будівництва, транспортної галузі, заклади оптової та роздрібної торгівлі, громадського харчування, надання сфери послуг.

Зважаючи на вищевикладене, інспекторами Міжрегіонального управління протягом 2025 року проведено 3726 інформаційних відвідувань з питань

незадекларованої праці та 104 семінарів, нарад, засідань у форматі «круглих столів».

У 2025 році Головне управління Пенсійного фонду України в Харківській області продовжило роботу з інформування партнерів, участь у роботі відповідних комісій з питань легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення, у складі яких є представники органів Пенсійного фонду України, здійснення аналітично-моніторингових досліджень відомостей реєстру застрахованих за критеріями, що містять ознаки порушень законодавства про працю та ознаки використання найманої праці без належного оформлення.

Так, до органів місцевого самоврядування, органів Державної податкової служби України та соціальних партнерів протягом 2025 року направлено відповідну інформацію по 3 596 суб'єктах, які нараховують заробітну плату в розмірі менше мінімальної, для вжиття відповідних заходів.

За результатами аналітично-моніторингових досліджень сформовано узагальнену інформацію та направлено її до органів Державної податкової служби України по 180 страхувальниках стосовно 2 453 застрахованих осіб, що мають ознаки порушень трудового законодавства.

До Північно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці у 2025 році надано інформацію по 675 страхувальниках відносно 25 577 застрахованих осіб, де наявні ознаки порушень законодавства про працю, для вжиття відповідних заходів реагування.

Також, органами Пенсійного фонду України в Харківській області проводиться роз'яснювальна робота щодо підвищення рівня оплати праці, дотримання норм законодавства про працю щодо мінімальної заробітної плати.

У 2025 році проведено 31 зустріч представників Пенсійного фонду України в трудових колективах, а також взято участь у 80 засіданнях робочих груп та нарад з питань дотримання норм законодавства щодо оплати праці, розглянуто в комісіях інформацію щодо 839 суб'єктів, що виплачують зарплату нижче мінімальної, розповсюджено 1 448 буклетів та листівок.

Кількість застрахованих осіб, яким на початок року (грудень 2024 року) нараховано заробітну плату менше мінімальної, по всіх робочих місцях без винятків (без умов) становила 111,6 тис. осіб (17,3 % від загальної кількості найманих працівників), у липні 2025 року цей показник збільшився і складає 115,9 тис. осіб (18,1 % від загальної кількості найманих працівників). Із загальної кількості застрахованих осіб, рівень оплати яких менше 8 000 гривень, 30,9 тис. осіб, або 17,8%, − працівники бюджетної сфери.

<u>Пріоритетні завдання на 2026 рік:</u>

створення умов для конкурентоздатності на ринку праці молоді, ветеранів, ВПО, людей з інвалідністю;

сприяння розвитку інклюзивного ринку праці для створення нових і збереження існуючих робочих місць;

забезпечення умов для професійного розвитку населення, підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці;

забезпечення підтримки підприємництва шляхом реалізації грантових програм для започаткування бізнесу або його розвитку;

підвищення якості та результативності взаємодії з роботодавцями та іншими стейкхолдерами для створення більш ефективної системи зайнятості населення;

сприяння проведенню дослідження ринку праці для оцінки поточної та перспективної потреби в працівниках, професійному навчанні, динаміки зростання зарплат персоналу.

1.3.3. Соціальний захист населення

В області забезпечено координацію роботи структурних підрозділів соціального захисту населення 56 виконавчих органів місцевого самоврядування, управлінь соціального захисту населення районних (державних) військових адміністрацій та надавачів соціальних послуг з метою реалізації в області державної політики в сфері соціального захисту населення.

Протягом 2025 року на соціальну підтримку осіб, які потрапили у складні життєві обставини, соціальний захист сімей з дітьми, малозабезпечених осіб/сімей, осіб з інвалідністю тощо у межах реалізації державних програм використано 1913,86 млн грн, на реалізацію програм, що фінансуються з місцевого бюджету, профінансовано 598,21 млн грн.

В області зареєстровано 509,4 тис. ВПО (з них: 398 – багатодітні сім'ї, 139,5 тис. осіб − пенсіонери, 30,0 тис. – особи з інвалідністю, 84,8 тис. дітей віком до 18 років).

До переліку місць тимчасового проживання ВПО в Харківській області, затвердженого розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 31.10.2023 № 816 В, на цей час внесено 76 закладів, в яких проживає 7871 особа.

Основним завданням державної соціальної політики сьогодні є забезпечення поступового переходу від великої кількості грошових виплат до розвитку універсальних інструментів соціальної допомоги, які стимулюватимуть громадян до подолання складних життєвих обставин.

Одним із таких інструментів є забезпечення громадян якісними та доступними соціальними послугами відповідно до їхніх потреб. З цією метою в області проводиться робота з розвитку системи надання соціальних послуг.

Протягом 2023 − 2025 років створено 8 закладів, що надають соціальні послуги, з них: 4 Центри надання соціальних послуг у Височанській, Коломацькій, Малоданилівській, Пісочинській селищних громадах та 2 Центри соціальних служб у Кегичівській селищній, Наталинській сільській територіальних громадах. Шляхом реорганізації закладів створено 2 Центри надання соціальних послуг у Краснокутській селищній та Оскільській сільській громадах. У 2025 році почали функціонувати Центри надання соціальних послуг у Новопокровській, Пролісненській, Старосалтівській селищних громадах.

Сьогодні мережа надавачів соціальних послуг налічує 107 установ і закладів:

38 центрів надання соціальних послуг;

24 територіальних центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг);

17 центрів соціальних служб;

18 будинків-інтернатів системи соціального захисту населення (соціальні послуги надають 7 інтернатів, де мешкає 1,7 тис. осіб);

10 інших надавачів соціальних послуг (Харківський обласний соціальний центр матері та дитини; Харківський обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; Комунальна установа Харківської обласної ради «Кризовий соціальний центр для жінок»; Комунальний заклад «Харківський міський центр реінтеграції бездомних осіб»; Центр надання допомоги постраждалим від насильства; центри комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю тощо).

Крім того, 3,7 тис. фізичних осіб надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній та професійній основі.

У зв’язку з веденням активних бойових дій та евакуацією населення тимчасово не надаються соціальні послуги у Куп’янській міській, Дворічанській селищній, Липецькій та Петропавлівській сільських громадах.

Усього соціальним обслуговуванням у 2025 році охоплено 163,8 тис. осіб похилого віку, з інвалідністю та сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Стратегією реформування психоневрологічних, інших інтернатних закладів та деінституціоналізації догляду за повнолітніми особами з інвалідністю та особами старшого віку до 2034 року передбачено організацію надання соціальних послуг стаціонарного догляду та підтриманого проживання за місцем проживання осіб, а не в інтернатних закладах. За даними моніторингу визначення потреб встановлено:

послуги стаціонарного догляду потребують 1965 осіб (1582 особи – інтернати, 383 особи − громади):

послуги підтриманого проживання потребують 408 осіб (50 осіб – інтернати, 358 осіб − громади).

На цей час 7 територіальних громад (Зміївська, Люботинська, Слобожанська міські, Солоницівська, Пролісненська, Шевченківська селищні, Олексіївська сільська громади) визначилися з приміщеннями для надання послуги стаціонарного догляду та 14 територіальних громад (Балаклійська, Богодухівська, Златопільська, Зміївська, Мереф’янська, Чугуївська міські, Кегичівська, Пролісненська, Роганська, Савинська, Солоницівська, Шевченківська селищні, Наталинська, Олексіївська сільські громади) – для надання послуги підтриманого проживання.

6 територіальних громад (Мереф’янська, Зміївська, Слобожанська міські, Солоницівська селищна, Олексіївська, Циркунівська сільські громади) подали

заявку для встановлення 8 модульних конструкцій, які можна використати для надання послуги підтриманого проживання.

У рамках експериментального проєкту з організації надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальних послуг стаціонарного догляду, підтриманого проживання за принципом «гроші ходять за людиною», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2024 № 888 «Деякі питання реалізації експериментального проєкту з організації надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальних послуг стаціонарного догляду, підтриманого проживання за принципом "гроші ходять за людиною"», з серпня 2025 року, за ініціативи Харківської обласної державною (військової) адміністрації, на базі КУ Харківської обласної ради «Кризовий соціальний центр для жінок» запроваджено послугу підтриманого проживання, де створено комфортні умови перебування, розвитку та підтримки навичок самостійного обслуговування. На сьогодні зазначену послугу отримують 8 ВПО (4 особи з інвалідністю та 4 особи похилого віку).

Крім того, до надавачів соціальних послуг інших регіонів направлено 17 осіб (стаціонарний догляд – 9 осіб, підтримане проживання – 8 осіб).

Значну роль у доступності надання соціальних послуг та психосоціальної підтримки відіграють центри життєстійкості, що створюються в громадах області. Запровадження комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості сприяє підтриманню психічного здоров’я населення, адаптації сімей до кризових ситуацій, координації волонтерських активностей, забезпечує комплексний підхід до надання соціальних послуг.

У 11 територіальних громадах (Балаклійська, Богодухівська, Валківська, Златопільська, Лозівська, Чугуївська, Харківська міські, Кегичівська, Пісочинська, Шевченківська селищні, Циркунівська сільська) функціонують Центри життєстійкості, з яких 8 створено за фінансової підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), 3 – учасники проєкту Мінсоцполітики із запровадження комплексної послуги життєстійкості. З початку 2025 року скористались послугами центрів життєстійкості 28,2 тис. осіб, з них майже 20,9 тис. осіб отримали психосоціальну підтримку та допомогу.

З метою доступності для населення територіальних громад надання соціальних послуг створено та підтримується в актуальному стані інтерактивна мапа та мобільний застосунок «Соціальні послуги Харківщини» для смартфонів.

На мапі відображено інформацію про понад 600 надавачів соціальних послуг, їхнє географічне розташування, контактні дані, режим роботи кожної установи та назви соціальних послуг, що надаються. Мапа надає можливість людині оперативно та зручно знайти надавача соціальних послуг як за територіальною ознакою, так і за видом соціальної послуги, якої вона потребує.

У мобільному застосунку «Соціальні послуги Харківщини» реалізовано функцію онлайн-запису, якою уже скористалось майже 11,0 тис. осіб. Застосування онлайн-сервісу дозволяє особам, які проживають у територіальних

громадах, наближених до зони активних бойових дій, отримувати послуги інформування, консультування у дистанційному форматі.

Для більш оперативного реагування та надання консультативних послуг функціонує «гаряча лінія» Харківщини за телефоном 1552, на яку з початку 2025 року надійшло та було опрацьовано 5750 звернень.

Продовжує свою роботу Харківська регіональна психологічна служба (далі – ХРПС), що діє на базі Харківського обласного центру соціальних служб (далі – ХОЦСС).

З початку 2025 року здійснено 178 виїздів до громад області, з яких у 40 виїздах до 21 територіальної громади ХРПС надавала психологічну допомогу та психосоціальну підтримку, першу психологічну допомогу членам сімей військових, що загинули, потрапили в полон або вважаються безвісти зниклими (охоплено допомогою 800 осіб).

Крім того, 101 виїзний захід для надання інформаційно-методичної підтримки з питань соціальних послуг та психосоціальної підтримки проведено ХОЦСС (охоплено 29 територіальних громад, брали участь 2021 особа).

Також ХОЦСС здійснено 37 виїздів для методичної допомоги особам, залученим до сімейних форм виховання (охоплено 19 територіальних громад, брали участь 610 осіб).

З метою забезпечення доступу до якісної соціально-психологічної допомоги всім, хто її потребує, в області продовжують роботу 15 мобільних бригад, з яких 3 здійснює свою діяльність за підтримки міжнародних організацій.

Особливу увагу в області приділено оздоровленню пільгових категорій населення, а саме:

осіб з інвалідністю, ветеранів війни (у 2025 році передбачено 3,8 млн грн, санаторно-курортним лікуванням забезпечено 190 осіб на суму 2,0 млн грн);

осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, I, II категорій та потерпілих дітей у супроводі одного з батьків (у 2025 році передбачено 0,7 млн грн, санаторно-курортним лікуванням забезпечено 28 осіб на суму 324,6 тис. грн);

дітей, які потребують соціальної уваги та підтримки (у 2025 році передбачено 6,6 млн грн, заходами оздоровлення та відпочинку охоплено 216 дітей на суму 4,4 млн грн, окрім того, у МДЦ «Артек» оздоровлено 1102 дитини пільгових категорій. Всього 5567 дітей охоплено оздоровленням та відпочинком у безпечних регіонах України).

Загалом в області з метою додаткової соціальної підтримки населення реалізуються шість регіональних програм:

комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2021 − 2025 роки;

регіональна соціальна Програма протидії торгівлі людьми на період до 2025 року;

комплексна Програма підтримки внутрішньо переміщених осіб в Харківській області на 2023 − 2027 роки;

Програма розвитку соціальних послуг та психосоціальної допомоги в Харківській області на 2023 − 2027 роки;

комплексна Програма підтримки захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в Харківській області на 2024 − 2028 роки;

Програма оздоровлення та відпочинку дітей Харківської області на 2024 − 2028 роки.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

1. Формування системи надання соціальних послуг відповідно до потреб населення шляхом модернізації наявних і запровадження нових видів соціальних послуг, впровадження в громадах області стратегії деінституціоналізації, забезпечення надання соціальних послуг стаціонарного догляду та підтриманого проживання за місцем проживання осіб.

2. Забезпечення функціонування системи електронного отримання документів, у тому числі звернень за послугами у сфері соціального захисту населення, що надходять через онлайн-сервіси.

3. Реалізація місцевих програм з адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб до соціального та економічного середовища на території їхнього проживання.

4. Організація оздоровлення та відпочинку дітей Харківської області, які потребують соціальної уваги та підтримки.

5. Створення належного середовища для перебування та обслуговування отримувачів соціальних послуг в установах системи соціального захисту населення з цілодобовим перебуванням осіб.

1.3.4. Охорона праці

З метою створення належних, безпечних умов праці на підприємствах, в установах та організаціях, удосконалення системи управління охороною праці в області продовжено реалізацію заходів щодо поліпшення стану безпеки гігієни праці та виробничого середовища у рамках комплексної Програми соціального захисту населення Харківської області на 2021 – 2025 роки, затвердженої рішенням Харківської обласної ради від 15 жовтня 2020 року № 1338-VII (зі змінами), які з початку 2022 року реалізувались на підприємствах області, з урахуванням безпекової ситуації.

За інформацією Північно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці (далі − Міжрегіональне управління) протягом 9 місяців 2025 року в Харківській області загальна кількість постраждалих працівників на виробництві склала 190 осіб, а кількість травмованих зі смертельним наслідком – 33 особи.

При цьому значний показник травмованих працівників за поточний період – це постраждалі внаслідок воєнної агресії рф.

Враховуючи, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і

державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (далі – Постанова) припинено проведення планових заходів державного нагляду (контролю) на період воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24.02.2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні», основним шляхом зменшення виробничого травматизму є проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи.

Так, згідно з підпунктами 38 та 40 пункту 4 Положення про Міжрегіональне управління, затвердженого наказом Державної служби України з питань праці від 23.09.2022 № 173, Міжрегіональне управління відповідно до покладених на нього завдань постійно проводить інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо ефективних засобів дотримання законодавства, запобігання можливим його порушенням та недопущення випадків травмування працівників на виробництві.

З метою інформування роботодавців і працівників щодо способів зниження рівня виробничого травматизму, працівниками Міжрегіонального управління протягом січня − вересня 2025 року проведено 2 893 превентивних заходів, якими охоплено понад 17 000 працівників, з них:

2 845 технічних консультацій на 7 017 робочих місцях для 17 152 працівників;

12 заходів з моделювання подій на робочих місцях, із відпрацюванням сценарію безпечної поведінки працівників;

6 тематичних тренінгів з імітацією реальних дій на робочих місцях щодо безпечного виконання окремих видів робіт;

30 семінарів, нарад, «круглих столів» тощо.

Через сервіс онлайн-консультування «Інтерактивний інспектор» протягом 9 місяців 2025 року надано 1 372 консультації щодо питань додержання законодавства з безпеки праці.

Також, відповідно до окремого доручення голови Державної служби України з питань праці № Д-29/1/3.4.3-25а від 20.03.2025, з метою запобігання випадкам травмування працівників на роботі та професійних захворювань у суб'єктів господарювання агропромислового комплексу, підвищення рівня поінформованості працівників та роботодавців про свої права й обов'язки з питань безпеки і здоров'я на роботі та для забезпечення належного виконання завдань, визначених у Положенні про Державну службу України з питань праці, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 № 96, Міжрегіональним управлінням розпочато проведення інформаційних заходів з питань безпеки праці із суб'єктами господарювання агропромислового комплексу.

Протягом 2025 року під час інформаційних заходів проведено інформування 1 002 суб'єктів господарювання агропромислового комплексу про вимоги законодавства про охорону праці, поінформовано роботодавців та працівників про ефективні способи дотримання законодавства та запобігання його порушенням у сфері безпеки та здоров'я на роботі.

Також, з метою належного інформування роботодавців під час проведення превентивних заходів привертається увага до таких аспектів:

недопущення до виконання робіт працівників, які не пройшли попередній та періодичний медичні огляди;

недопущення до виконання робіт працівників, які не пройшли вступний, періодичний інструктаж з охорони праці;

навчання та перевірки знань з охорони праці;

постійний контроль за дотриманням працівниками інструкцій з охорони праці;

належне виконання працівниками посадових інструкцій;

недопущення до виконання робіт некваліфікованого персоналу.

Окремо наголошується роботодавцям щодо організації та проведення робіт відповідно до чинного законодавства:

щодо забезпечення працівників засобами індивідуального захисту;

організації та проведення атестації робочих місць та затвердження відповідних актів;

створення на робочих місцях належних умов праці;

забезпечення працівників знаряддями праці, інструментами, обладнанням.

Станом на 25.09.2025 до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області (далі – Головне управління) надійшло 150 повідомлень про нещасні випадки на виробництві, внаслідок яких постраждало 204 особи, та 2 повідомлення про хронічне професійне захворювання. Зі 150 нещасних випадків: групових – 22; нещасних випадків зі смертельним наслідком – 30; випадків смерті працівників на підприємстві – 28; нещасних випадків з можливою інвалідністю – 16.

Працівники відділу профілактики та розслідування нещасних випадків Головного управління станом на 25.09.2025 брали участь у роботі 308 комісій з розслідування нещасних випадків, гострих та хронічних професійних захворювань, у тому числі у 68 розслідуваннях нещасних випадків та гострих професійних захворювань, повідомлення про які надійшли в минулих роках, та у 23 розслідуваннях нещасних випадків, які сталися на підприємствах, зареєстрованих в інших областях.

За результатами розслідування складено 231 акт за формою Н1/П, про нещасні випадки, пов’язані з виробництвом (із них 147 – за минулі роки), та 31 акт за формою Н1/НП, щодо нещасних випадків, не пов’язаних із виробництвом (з них 14 – за минулі роки).

У звітному періоді надійшло 51 повідомлення про нещасні випадки, пов’язані з веденням бойових дій у зв’язку з воєнною агресією російської федерації, в яких травмовано 104 особи, у т. ч. 22 – зі смертельним наслідком.

У рамках проведення профілактичної роботи вживалося таких заходів:

1. Участь у роботі комісій на підприємствах – 278, у т.ч.:

з перевірки знань з охорони праці працівників – 272;

з випробувань та приймання в експлуатацію виробничих об’єктів − 3;

з питань охорони праці підприємств – 3.

2. Пропаганда безпечних та нешкідливих умов праці – 2 108 заходів, у т.ч.:

надано консультації страхувальникам – 1 453;

проведено (взято участь) у семінарах, нарадах, засіданнях у форматі «круглого столу» − 144;

виступи та публікації в медіа та мережі «Інтернет» − 103;

вивчення та поширення позитивного досвіду профілактичної роботи –149.

3. Сприяння у впровадженні системи управління охороною праці на підприємствах, у т.ч.:

розроблення нормативно-правових актів з охорони праці, профілактичних заходів та механізмів їхньої реалізації – 259;

вивчення стану умов, безпеки, охорони праці та проведення профілактичної роботи на підприємствах та у фізичних осіб, які використовують найману працю, – 81.

Складено 10 протоколів про адміністративні правопорушення, за якими винесено 10 постанов на суму 1 785 грн.

1.3.5. Охорона здоров’я

У період тривалої повномасштабної агресії максимальна адаптація регіональної системи охорони здоров’я до сучасних викликів сьогодення є вагомою складовою національної безпеки держави.

Незважаючи на ворожі дії зі знищення медичної інфраструктури, певну втрату ресурсної та матеріально-технічної бази, завдяки сталій підтримці органів влади всіх рівнів, міжнародних партнерів та громадських організацій вдалося зберегти доступність та якість необхідного обсягу базових медичних послуг у територіальних громадах.

З іншого боку, тривалі воєнні дії, що негативно впливають на стан здоров’я громадян, вимушена міграція та ментальне виснаження населення, формування міжгалузевих проблем національного масштабу вивели на пріоритетні позиції окремі складові системи охорони здоров’я, зокрема сприяли розвитку сфери реабілітаційних послуг та послуг із підтримки репродуктивного здоров’я, лікування бойових травм, стимулювали заклади до готовності надавати медичну допомогу в надзвичайних ситуаціях тощо.

За оперативними даними, під час проведення активних бойових дій на території області було пошкоджено або зруйновано 465 об’єктів охорони здоров’я (заклади або окремі структурні підрозділи закладів різних форм власності та рівнів підпорядкування).

При цьому, незважаючи на всі виклики сьогодення, медичні працівники закладів охорони здоров’я Харківського регіону продовжують виконувати свій громадянський обов’язок перед населенням.

Станом на 01.10.2025 по галузевій мережі зареєстровано 179 комунальних некомерційних підприємств/закладів охорони здоров’я різних рівнів підпорядкування.

Триває робота з оптимізації мережі комунальних закладів охорони здоров’я, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Харківської області відповідно до рішень Харківської обласної ради. У стані

реорганізації перебувають 16 закладів охорони здоров’я обласного підпорядкування.

З метою завершення процедури передачі об’єктів соціальної інфраструктури АТ «Укрзалізниця» у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст Харківської області, розпочатої у 2022 році відповідно до рішення Харківської обласної ради від 02.07.2022 № 380-VIII «Про звернення до Кабінету Міністрів України щодо передачі об’єктів соціальної інфраструктури з державної власності у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст Харківської області та надання відповідної згоди на їхнє прийняття» (зі змінами), на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.04.2025 № 420-р «Про відчуження шляхом передачі майна у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст Харківської області», рішеннями Харківської обласної ради від 26.06.2025 було створено два комунальні заклади охорони здоров’я − КНП ХОР «Центр серцево-судинних та цереброваскулярних патологій» та КНП ХОР «Харківська клінічна багатопрофільна залізнична лікарня».

З 01 січня 2025 року в Україні стартувала масштабна реформа: впроваджено нову систему − оцінювання повсякденного функціонування особи, яка замінила медико-соціальні експертні комісії (МСЕК).

На виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338 «Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи» розпорядженням начальника Харківської обласної військової адміністрації від 04 грудня 2024 року № 866 В «Про затвердження Переліку закладів охорони здоров’я Харківської області, в яких організовується проведення оцінювання повсякденного функціонування особи» за погодженням з Міністерством охорони здоров’я України затверджено відповідний перелік, до якого внесено 18 закладів охорони здоров’я, в яких організовано проведення оцінювання повсякденного функціонування особи.

У цих закладах охорони здоров’я було сформовано експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи відповідно до вимог чинного законодавства України, й на даний час вони функціонують.

Крім того, на виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи», постанови Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1338 «Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи» розпорядженням начальника Харківської обласної військової адміністрації від 31 січня 2025 року № 65 В «Про утворення робочої групи із забезпечення здійснення моніторингу у сфері оцінювання повсякденного функціонування особи при Харківській обласній державній (військовій) адміністрації» утворено робочу групу із забезпечення моніторингу у сфері оцінювання повсякденного функціонування особи при Харківській обласній державній (військовій) адміністрації.

Станом на сьогодні, в Харківській області на базі 18 кластерних та надкластерних закладів охорони здоров'я створено та працює 79 експертних команд з оцінювання повсякденного функціонування особи (далі – ЕК) різного профілю, а саме: 28 ЕК загального профілю, 10 травматологічних ЕК, 2 онкологічні, 1 гематологічна, 12 кардіоневрологічних, 2 загально-хірургічні ЕК, 4 фтизіопульмонологічні, 2 офтальмологічні, 4 психіатричні та 14 хірургічних ЕК.

Повномасштабна війна суттєво посилила потребу українців у психологічній підтримці. У відповідь на цей виклик в Україні формується мережа центрів ментального здоров'я, яка доповнює уже створену впродовж останніх років і працюючу систему психосоціальної підтримки на первинному рівні.

Так, за рішенням Кабінету Міністрів України з 01 січня 2025 року в Програмі медичних гарантій фінансується новий пакет послуг – «Психосоціальна та психіатрична допомога дорослим та дітям, що організовується центрами ментального здоров'я та мобільними мультидисциплінарними командами».

Наразі найбільше центрів працює у Харківській області – 15.

У пріоритетах розвитку медичної сфери регіону – розбудова системи реабілітаційних послуг на засадах доказової медицини, з першочерговим створенням реабілітаційних відділень у надкластерних та кластерних закладах охорони здоров'я спроможної мережі закладів охорони здоров'я Харківського госпітального округу.

На цей час уклали договір із Національною службою здоров'я України за програмою медичних гарантій за напрямом «Реабілітаційна допомога дорослим і дітям у стаціонарних умовах» 22 заклади охорони здоров'я комунальної форми власності, 4 з яких є закладами охорони здоров'я спроможної мережі закладів охорони здоров'я Харківського госпітального округу.

З метою безперебійного забезпечення населення громад області (де наразі порушено логістику аптечної мережі) лікарськими засобами, у т.ч. за програмою «Доступні ліки», в Харківській області (в одній із перших в Україні) організовано виїзди трьох мобільних аптечних пунктів. Охоплено обслуговуванням 107 населених пунктів.

Мета розвитку галузі:

створення ефективної та автономної системи охорони здоров'я, що адаптована до складних умов воєнного стану, з одночасною розбудовою пацієнтоорієнтованої моделі надання медичних послуг; комплексне та мобільне реагування на сучасні виклики; відбудова пошкоджених об'єктів, із впровадженням безпекових умов; розвиток пріоритетних напрямів та видів медичної допомоги; покращення кадрової та матеріально-технічної складової діяльності галузі; збереження та зміцнення громадського, у т.ч. ментального, здоров'я.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

адаптація системи охорони здоров'я до наслідків тривалої широкомасштабної агресії, комплексне реагування на кризове управління в сфері охорони здоров'я для організації надання медичних послуг в умовах реального часу;

розвиток закладів охорони здоров'я спроможної мережі закладів охорони здоров'я Харківського госпітального округу, забезпечення сучасним обладнанням, збереження та зміцнення кадрового потенціалу, задоволення потреб пацієнтів у якісних та доступних медичних послугах;

перегляд спроможної мережі Харківського госпітального округу з урахуванням того, як заклади охорони здоров'я виконають перспективні плани розвитку;

упровадження уніфікованих безпекових підходів та альтернативних технологій у процесі відновлення, реконструкції та забезпечення життєстійкості закладів охорони здоров'я, з організацією надання медичної допомоги у приміщеннях подвійного призначення та укриттях;

пріоритетність розвитку безбар'єрних реабілітаційних послуг, послуг з підтримки репродуктивного здоров'я, лікування бойових травм, забезпечення готовності закладів до надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях тощо;

співпраця з міжнародними партнерами та організаціями для забезпечення сталого функціонування регіональної системи охорони здоров'я;

упровадження інформаційних технологій та телемедичних послуг;

упровадження технічних та організаційних складових кіберзахисту в роботу закладів охорони здоров'я.

1.3.6. Фізична культура і спорт

Спорт і фізична культура є невід'ємною частиною виховного процесу дітей, підлітків, молоді та повноцінного життя дорослого населення нашої держави. Основне призначення сфери – зміцнення здоров'я, підвищення фізичних і функціональних можливостей людського організму, збільшення обсягу рухової активності, відродження трудового потенціалу.

З метою створення необхідних умов для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортивного резерву на території Харківської області працює 60 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, з них: 23 − підпорядковані структурним підрозділам ФК і спорту; 5 – ХОО ФСТ «Україна»; 2 – ХОО ФСТ «Колос»; 1 – ХОО ФСТ «Динамо» України; 29 підпорядковані закладам освіти, в яких займаються 10 466 дітей та молоді. Загалом усіма видами фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи у Харківській області охоплено майже 21 212 осіб.

Відтак, із 71 дитячо-юнацької спортивної школи усіх типів та форм власності функціонували лише 60, що склало 85%. Тимчасово припинили свою діяльність 11 шкіл.

До навчально-тренувального процесу в дитячо-юнацьких спортивних школах залучено 1 061 тренера-викладача, у тому числі 735 – штатних. Кількість штатних тренерів-викладачів збільшилась на 51 особу. Із загальної кількості штатних тренерів-викладачів 699 працюють у Харківській області; 27 – за межами Харківської області; 9 – за кордоном; 51 тренер-викладач знаходиться у простої; 13 тренерів-викладачів служать у лавах ЗСУ.

За місцем розташування дитячо-юнацьких спортивних шкіл заняттями охоплено 11 994 вихованці, що складає 83,9%; за межами України займаються 375 вихованців (2,6%); за межами Харківської області – 1 924 (13,5%).

Для подальшого розвитку фізичних здібностей та досягнення максимального результату з обраного виду спорту у Харківській області функціонують:

3 навчальні заклади спортивного профілю;

2 школи вищої спортивної майстерності;

центр олімпійської підготовки із зимових видів спорту;

Комунальна установа «Харківський регіональний центр з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю "Інваспорт"» Харківської обласної ради;

проводять роботу з населенням всіх вікових груп 13 центрів фізичного здоров’я населення «Спорт для всіх».

Підготовка провідних спортсменів області відбувається на 6 спортивних базах олімпійської і параолімпійської підготовки, зазначених у переліку закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської, параолімпійської та дефолімпійської підготовки, відповідно до Порядку надання закладу фізичної культури і спорту статусу бази олімпійської, паралімпійської та дефолімпійської підготовки і переліку закладів, яким надано такий статус, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2006 року № 30, а саме:

фізкультурно-спортивний комплекс «Локомотив» ім. Героя України Г. Кірпи регіональної філії «Південна залізниця» Акціонерного товариства «Укрзалізниця»;

Комунальний заклад «Міська спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа Олімпійського резерву»;

Колективне підприємство «Олімпійський учбово-спортивний центр "Акварена"»;

спортивний комплекс Громадської організації «Харківська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства "Динамо" України»;

споруда спортивно-оздоровчого призначення (поле для гри в гольф) Товариства з обмеженою відповідальністю «ФОРС-С»;

Комунальне підприємство «Спортивний комплекс «Металіст» Харківської міської ради».

Рішенням Харківської обласної ради від 06 грудня 2018 року № 819-VII затверджено соціальну Програму розвитку фізичної культури і спорту, молодіжних ініціатив та формування здорового способу життя у Харківській області на 2019 – 2026 роки (зі змінами).

У заходах Програми – 5 підрозділів:

1. Створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення.

2. Забезпечення функціонування та удосконалення мережі закладів фізичної культури.

3. Підтримка та розвиток олімпійського, неолімпійського, параолімпійського та дефолімпійського руху.

4. Кадрове, науково-методичне, інформаційне, фінансово-економічне, матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури і спорту.

5. Реалізація державної молодіжної політики та забезпечення підтримки діяльності комунальної установи Харківської обласної ради.

У зв’язку з напруженою ситуацією, що склалася у Харківській області внаслідок воєнної агресії російської федерації, реконструкція, ремонт та будівництво спортивних об’єктів на території області у 2025 році не проводились.

Окрім того, під час ведення бойових дій протягом 2022 – 2025 років у Харківській області зруйновано або пошкоджено 60 об’єктів спортивної інфраструктури, з них:

спортивний клуб «Уніфехт»;

спортивний комплекс «Локомотив»;

спортивний комплекс НТУ «ХПІ»;

спортивний комплекс «Динамо»;

спортивна база «Харків-Арена»;

Харківський республіканський ліцей-інтернат спортивного профілю;

Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа «ХТЗ» Харківської обласної ради;

КЗ «Школа вищої спортивної майстерності»;

КЗ «МСДЮСШОР» водних видів спорту Яни Клочкової.

За попередньою оцінкою, для відновлення об’єктів спортивної інфраструктури необхідно 1 019,6 млн грн.

З 07 по 17 серпня 2025 року в китайському місті Ченду пройшли XII Всесвітні ігри. Ці змагання вважаються найбільшим спортивним форумом світу з неолімпійських видів спорту.

Для участі у Всесвітніх іграх було відібрано також і спортсменів із Харківської області, а саме: Бровікова Антона Васильовича (кікбоксинг WAKO), Білого Сергія Володимировича (пауерліфтинг), Цатуряна Володимира Артемовича (пауерліфтинг), Білу Тетяну Іванівну (пауерліфтинг), Садурську Катерину Сергіївну (підводний спорт), Краснокутську Вікторію Віталіївну (підводний спорт), Ломову Аліну Петрівну (таїландський бокс Муей Тай),

Шелеська Дмитра Ігоровича (таїландський бокс Муей Тай), Уварову Вікторію Олександрівну (підводний спорт).

За підсумками XII Всесвітніх ігор з неолімпійських видів спорту спортсмени Харківської області вибороли 1 срібну та 2 бронзові нагороди:

Біла Тетяна у пауерліфтингу зайняла II місце у легкій ваговій категорії;

Уварова Вікторія у підводному спорті зайняла III місце в естафеті 4х50 м та III місце в естафеті 4х100 м.

Загалом спортсмени Харківської області протягом 2025 року на міжнародних змаганнях, чемпіонатах, кубках світу та Європи вибороли 507 медалей, з них: 209 – золоті, 166 – срібні та 132 – бронзові медалі.

З метою підвищення соціального захисту спортсменів, заохочення до успішних виступів на всеукраїнських та міжнародних змаганнях спортсменам області, досягнення яких сприяють утвердженню авторитету регіону на міжнародній арені, за кошти обласного бюджету виплачуються грошові винагороди відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 09 лютого 2006 року № 67 «Про встановлення винагород спортсменам області – чемпіонам та призерам зимових і літніх Олімпійських ігор, зимових і літніх Паралімпійських ігор, зимових і літніх Дефлімпійських ігор, чемпіонатів світу та Європи та їх тренерам» (зі змінами).

З 15 по 25 листопада 2025 року в місті Токіо (Японія) відбулися XXV літні Дефолімпійських ігри. Національна дефолімпійська збірна команда України вже дев’ятий раз брала участь у літній Дефолімпіаді та представила 18 видів спорту.

У склад спортсменів-кандидатів для участі у XXV літніх Дефолімпійських іграх 2025 року, затверджений наказом Мінмолодьспорту від 28.02.2024 № 1200 «Про затвердження складу спортсменів-кандидатів для участі у XXV літніх Дефолімпійських іграх 2025 року», увійшли спортсмени з Харківської області, а саме:

плавання – Черняков Нікіта Олексійович (тренери: Кеке В.Г., Грабавой О.В.), Іваненко Катерина Дмитрівна (тренер Панкратов О.Ю.);

гольф – Пархоменко Яків Сергійович та Цуркан Тимофій Миколайович (тренер Каргаполов Ф.П.), Мішеніна Яна Романівна та Цуркан Сніжана Анатоліївна (тренер Каргаполов Ф.П.);

дзюдо – Мозирев Владислав В’ячеславович (тренер Маханьков Г.І.);

карате – Черняєв Олександр Тимофійович (тренер Буряк О.А.);

легка атлетика – Водоп’янов Ярослав Олександрович (тренер Омельченко М.В.);

спортивне орієнтування – Левін Дмитро Олексійович, Плахотнік Дмитро Валерійович, Плотников Микита Сергійович (тренер Шимчук Р.Ф.), Андросович Ганна Анатоліївна (тренер Бондаренко В. І.).

Протягом 2025 року спортсменам та тренерам Харківської області присвоєно почесні спортивні звання:

«Майстер спорту України» – 106;

«Майстер спорту України міжнародного класу» – 27;

«Заслужений майстер спорту України» – 3;

«Заслужений тренер України» –7.

Пріоритетні завдання на 2026 рік:

збереження мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл, підготовка спортивного резерву області, збільшення кількості дітей, залучених до занять фізичною культурою та спортом, залучення молодих спеціалістів до роботи у сфері фізичної культури та спорту;

відновлення пошкоджених та зруйнованих об'єктів спортивної інфраструктури;

пропагування серед населення області здорового способу життя, створення умов для якісної діяльності центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»;

підтримка та подальший розвиток спорту вищих досягнень;

збереження та розвиток матеріально-технічної бази сфери;

збільшення обсягів фінансування галузі за рахунок залучення коштів з усіх джерел, не заборонених законодавством.

1.3.7. Освіта

За оперативною інформацією місцевих органів управління у сфері освіти, у 2025/2026 навчальному році мережа закладів дошкільної освіти всіх типів та форм власності (далі – ЗДО) становить 655 закладів, з них 155 – це дошкільні підрозділи у складі закладів загальної середньої освіти. Кількість дітей за списками в закладах дошкільної освіти становить 39919 дітей.

Відбулось скорочення на 21 заклад мережі закладів дошкільної освіти порівняно з минулим навчальним роком, а саме: 18 закладів у 10 територіальних громадах та 3 дошкільні підрозділи обласних закладів загальної середньої освіти (санаторні школи) – у зв'язку з відсутністю потреби, зменшенням кількості дітей дошкільного віку, реорганізацією закладів та руйнуваннями.

У 2025/2026 навчальному році освітній процес організовано у 369 закладах дошкільної освіти (15592 дитини):

за дистанційною формою навчання у 276 ЗДО (11556 дітей);

за змішаною формою у 35 ЗДО (2326 дітей), а саме: Старовірівська сільська територіальна громада (2 ЗДО, 49 дітей), Кегичівська селищна територіальна громада (2 ЗДО, 135 дітей), Валківська міська територіальна громада (6 ЗДО, 319 дітей), Близнюківська селищна територіальна громада (1 ЗДО, 102 дитини), Краснокутська селищна територіальна громада (11 ЗДО, 548 дітей), Берестинська міська територіальна громада (6 ЗДО, 594 дитини), Златопільська міська територіальна громада (7 ЗДО, 579 дітей);

за очною формою у 58 ЗДО (1710 дітей, м. Харків, «метросадок», ПРУ, підземні школи).

Освітній процес у закладах дошкільної освіти не організовано у 6 територіальних громадах (Ізюмська, Дворічанська, Куп'янська, Петропавлівська, Нововодолазька, Циркунівська).

Не здійснюють діяльність 286 ЗДО, з них: призупинено діяльність у 254; на простої – 32.

Із загальної кількості закладів дошкільної освіти зруйновано 30, пошкоджено – 285.

У 2025/2026 навчальному році здійснюють освітню діяльність 577 закладів загальної середньої освіти усіх форм власності (далі – ЗЗСО) для 194411 учнів. З них навчають за дистанційною формою в 412 закладах, за змішаною формою – в 165.

Внаслідок воєнної агресії рф проти України на території Харківської області зруйновано 60 ЗЗСО, пошкоджено – 303.

Освітній процес за змішаною формою відбувається у закладах загальної середньої освіти міста Харкова (102 заклади) та в 11-и територіальних громадах: Богодухівського району (Краснокутській − 13 ЗЗСО, Валківській − 9 ЗЗСО), Берестинського району (Берестинській − 9 ЗЗСО, Кегичівській − 3 ЗЗСО, Сахновщинській − 8 ЗЗСО, Старовірівській − 5 ЗЗСО, Наталинській − 3 ЗЗСО), Лозівського району (Близнюківській −1 ЗЗСО, Златопільській − 5 ЗЗСО) та Харківського району (Нововодолазькій − 3 ЗЗСО, Пісочинській − 4 ЗЗСО). Змішаним навчанням в області охоплено 36118 учнів.

У Харківській області для проходження національного мультипредметного тесту (далі – НМТ) у 2025 році було зареєстровано 14 466 осіб (з них: 14 239 − на основну сесію, 227 − на додаткову). У тестуванні брали участь 13 164 особи, що складає 91% від загальної кількості зареєстрованих. Для порівняння: у 2024/2025 навчальному році зареєструвалися 14 430 осіб, брали участь − 13 024 (90,3%).

На виконання доручення Прем’єр-міністра України від 03.03.2025 № 5903/1/1-25 у регіоні, зокрема в умовах складної безпекової ситуації, було вжито заходів щодо задіяння захисних споруд цивільного захисту (укриттів) для облаштування тимчасових екзаменаційних центрів (далі − ТЕЦ) з метою проведення НМТ.

Для проходження тестування під час основної та додаткової сесій було залучено 40 ТЕЦ у 14-и округах із загальною кількістю робочих місць для учасників − 2 327.

ТЕЦ було створено на базі укриттів закладів загальної середньої освіти, закладів вищої освіти та метрошколи. Нові округи створено в таких населених пунктах: місто Златопіль, селища Коротич і Краснокутськ. Крім того, на базі шести закладів вищої освіти створено додаткові ТЕЦ, що дозволило збільшити кількість робочих місць для учасників на 460.

ТЕЦ були оснащені комп’ютерною технікою, під’єднаною до мережі Інтернет. Враховуючи складну ситуацію з електропостачанням, на випадок тимчасових відключень електроенергії, центри забезпечили джерелами резервного живлення, пальним для їхньої роботи, стабільним Інтернет-зв’язком, зокрема через систему Starlink.

Максимальні бали НМТ отримали 97 випускників закладів освіти області (загальна кількість 200-бальних оцінок – 107: 2 випускники отримали

200 балів з трьох предметів; 6 випускників – 200 балів з двох предметів). Найбільша кількість – з математики (35 осіб), англійської мови (29 осіб) та української мови (25).

Обласною Програмою розвитку освіти «Освіта незламної Харківщини» на 2024 – 2028 роки, затвердженою рішенням обласної ради від 20 лютого 2024 року № 787, встановлено виплату грошової винагороди випускникам закладів загальної середньої освіти, які отримали 200 балів при проходженні зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень/національного мультипредметного тесту, у розмірі 6500,00 грн за кожен предмет, з якого отримано найвищий бал (200 балів).

Виконання завдання щодо забезпечення якісної підготовки учнів до всеукраїнських інтелектуальних змагань підтверджується результатами виступу у всеукраїнських учнівських олімпіадах із навчальних предметів, Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

З 06 по 14 травня 2025 року в режимі онлайн відбувся ІІІ (фінальний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України.

Команду Харківської області представили 66 учасників у 69 секціях. За результатами участі в конкурсі-захисті, 8 учасників стали переможцями та отримали золоті медалі, 16-х – нагороджено срібними, 27 – стали бронзовими призерами (у 2024/2025 навчальному році, відповідно, – 68 учасників: 7-х нагороджено золотими медалями, 18-х – срібними, 9-х – бронзовими).

У 2024/2025 навчальному році 12 команд від Харківської області (всього 75 учасників) брали участь в 11-ох олімпіадах IV етапу, які проводилися очно в західних областях України, та з мови іврит та єврейської літератури, що пройшла у дистанційній формі. 44-х учнів ЗЗСО м. Харкова й Харківської області нагороджено дипломами І-ІІІ ступенів (І місце – 7 (9,3 %); ІІ місце – 20 (26,6 %); ІІІ місце – 17 (22,6 %).

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами в області створено відповідні умови. На початок 2025/2026 навчального року, за оперативними даними місцевих органів управління у сфері освіти, у закладах загальної середньої освіти створено 1453 інклюзивні класи, в них навчається 1951 дитина з особливими освітніми потребами. У закладах дошкільної освіти: в 126 інклюзивних групах – 253 дитини з особливими освітніми потребами; у 26 спеціальних групах –274 дитини.

Мережа закладів загальної середньої освіти, які надають спеціальну освіту для дітей з особливими освітніми потребами, складає 15 закладів освіти, з них: 14 спеціальних шкіл (комунальної форми власності − 13, приватної форми власності − 1) та 1 навчально-реабілітаційний центр. Там навчаються 2025 учнів та 49 дітей дошкільного віку.

Мережа інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ) налічує 38 установ по районах Харківської області, пошкоджено 9 установ. Здійснюють діяльність

35 ІРЦ, з них: 9 ІРЦ працюють за очно-дистанційною формою та 26 – за дистанційною.

Для задоволення потреби у кадрах для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами у 2025 році для отримання освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти за напрямом «Спеціальна освіта» вступили до закладів вищої освіти 146 осіб із 31 громади, з них: за спеціальністю «Логопедія» − 48 осіб; за спеціальністю «Олігофренопедагогіка» − 31 особа; за спеціальністю «Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка» − 16 осіб; за спеціальністю «Реабілітаційна психологія» − 31 особа; за спеціальністю «Психологія» − 20 осіб.

Станом на 01.10.2025 у Харківській області налічується 101 заклад позашкільної освіти, із них: 99 закладів комунальної форми власності, 1 – державної, 1 – приватної, де у 4 162 гуртках (секціях) здобувають позашкільну освіту 64773 вихованці.

Здійснюють освітню діяльність 86 ЗПО, із них: за змішаною формою навчання 18 ЗПО (8480 учнів), за дистанційною – 68 ЗПО (56295 учнів).

У зв’язку з рішеннями місцевих адміністрацій у 15 закладах позашкільної освіти комунальної форми власності освітній процес призупинено.

Внаслідок воєнної агресії рф проти України на території Харківської області зруйновано 8 закладів позашкільної освіти комунальної форми власності, 39 закладів позашкільної освіти пошкоджено.

Система позашкільної освіти області складається з 13 типів закладів позашкільної освіти.

У закладах позашкільної освіти освітній процес здійснюється за 11 (усіма) напрямами позашкільної освіти.

Учням заклади позашкільної освіти пропонують заняття за інтересами в гуртках за майже 200 найменуваннями.

До занять у закладах позашкільної освіти залучено 381 дитину з особливими освітніми потребами, 549 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 1398 дітей із малозабезпечених сімей, 4602 дитини із числа внутрішньо переміщених осіб та 38 дітей, батьки яких загинули під час виконання службових обов’язків.

У контексті підвищення рівня патріотичного виховання учнів важливою ланкою є розвиток діяльності музеїв при закладах освіти. У закладах освіти функціонує 217 паспортизованих музеїв, із них: 75 музеїв широкого історичного профілю, 44 – військово-історичного, 41 – етнографічного, 38 – історії закладу освіти, 4 – краєзнавчого, 3 – літературного, 4 – меморіального, 1 – технічного, 2 – природничого, 1 – художнього, 1 – археологічного, 3 музеї хліба. Музеї зберігають безцінну історико-культурну та етнографічну спадщину українського народу, яка має колосальний потенціал для освітньої діяльності. Засобами музейної педагогіки у дітей виховується активна громадянська позиція, відповідальність за свою державу, за гідне майбутнє, шанобливе ставлення до ветеранів та вшанування пам’яті загиблих (померлих) захисників і захисниць України.

Внаслідок воєнної агресії рф проти України на території Харківської області в закладах освіти зруйновано 72 музеї.

Мережа діючих державних закладів професійної освіти (далі – ЗПО) у Харківській області складається з 28 закладів, у тому числі: 2 професійні коледжі, 14 центрів професійно-технічної освіти; 4 вищі професійні училища; 2професійні ліцеї; 6 навчальних центрів при кримінально-виконавчих установах закритого типу.

За 2022 − 2025 роки з 22 ЗПО Харківської області зруйновано 2 заклади, пошкоджено 19 закладів.

У 28 закладах професійної освіти Харківської області у 2025/2026 навчальному році розпочато освітній процес, з них: в 6 навчальних центрах при кримінально-виконавчих установах закритого типу за очною (офлайн) формою, у 3 ЗПО − за змішаною формою та у 19 ЗПО − за дистанційною (онлайн) формою.

Загальний контингент учнів та слухачів ЗПО у 2024/2025 навчальному році склав 10 595 осіб. Випуск кваліфікованих робітників закладів професійної освіти м. Харкова та області за регіональним замовленням у 2025 році складає 4403 особи, у тому числі 142 випускника з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Отримали робітничу кваліфікацію з двох і більше професій 2955 осіб, дипломи кваліфікованого робітника з відзнакою отримали 88 осіб.

Обсяги регіонального замовлення на 2025/2026 навчальний рік на підготовку робітничих кадрів у ЗПО за рахунок коштів бюджету міста Харкова та області складає 3015 осіб. Державне замовлення на прийом здобувачів освіти до навчальних центрів при установах виконання покарань закритого типу та до ЗПО за професіями загальнодержавного значення складає 932 особи.

З метою впровадження в області оновлених державних освітніх стандартів на початок 2025/2026 навчального року ЗПО було розроблено 162 робочі навчальні плани, у тому числі для професійно-технічного навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації; для навчання здобувачів освіти на ІІІ (вищому) рівні професійної освіти та за частковими кваліфікаціями; для ліцензування освітньої діяльності у сфері професійної освіти.

Модернізація системи професійної освіти здійснюється за кількома напрямами, серед яких:

оптимізація мережі ЗПО Харківської області;

осучаснення засобів, методів та форм навчання;

оновлення змісту та якості освіти;

оновлення матеріально-технічної бази закладів.

Триває робота з оптимізації мережі ЗПО, з урахуванням демографічної ситуації в регіоні, використання потужностей будівель та споруд, стану навчально-матеріальної бази, використання кадрового потенціалу.

З урахуванням перспектив розвитку ринку праці регіону, стану навчально-матеріальної бази, економічної ефективності діяльності станом на 01.09.2025 готовий до роботи 21 навчально-практичний центр (далі – НПЦ) на

базі 10 ЗПО Харківської області, з яких: 14 створено за бюджетні кошти (державного та місцевого бюджетів), 6 – за кошти соціальних партнерів, 1 –власним фінансуванням закладу.

Сучасно обладнані НПЦ дозволяють значно підвищити якість професійної підготовки здобувачів освіти, надавати часткові компетенції дорослому незайнятому населенню щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників організацій, установ, підприємств, а головне – дають можливість випускникам адаптуватися до реальних потреб ринку праці та реалізувати себе у майбутньому.

НПЦ створено за 7-ма галузевими напрямами, такими як: машинобудування (3), транспорт (1), сфера обслуговування й громадське харчування (3), електроенергетика електротехніка та електромеханіка (1), будівництво (10), легка промисловість (1), сільське господарство (2).

Частка закладів, що мають НПЦ, у загальній кількості ЗПО області, які здійснюють професійно-практичну підготовку, становить 45%.

Мережа НПЦ області розвивається. Так, у 2025 році відкрито 4 НПЦ на базі закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Харківський професійний коледж»; 2 НПЦ за галуззю «будівництво» на базі закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Харківський професійний коледж будівництва та промисловості»; на базі закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Регіональний центр професійної освіти залізничного транспорту та агротехнічного сервісу» – «сільське господарство»; на базі Державного навчального закладу «Слобожанський регіональний центр професійної освіти» – «сфера обслуговування й громадське харчування».

В оновлених майстернях можна опанувати такі професії: «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування», «Електрозварник ручного зварювання», «Зварник пластмас», «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорія В1)», «Кухар», «Кондитер», «Пекар».

З метою запровадження дієвих механізмів присвоєння/підтвердження професійних кваліфікацій продовжується робота щодо акредитації на базі ЗПО кваліфікаційних центрів.

Це питання набуває особливої актуальності в контексті прийняття Закону України «Про професійну освіту», в якому обов’язковою умовою присвоєння кваліфікації випускнику закладу професійної освіти визначено проходження процедури присвоєння/підтвердження професійної кваліфікації у кваліфікаційному центрі.

Національним агентством кваліфікації акредитовано кваліфікаційні центри за 22 професійними кваліфікаціями (з урахуванням дублювання) у 6 ЗПО Харківської області:

4 ЗПО вже надають таку освітню послугу: Заклад професійної (професійно-технічної) освіти «Харківський професійний коледж будівництва та промисловості», Державний професійно-технічний навчальний заклад «Харківське вище професійне училище будівництва», Лозівський центр

професійної освіти Харківської області, Державний навчальний заклад «Слобожанський регіональний центр професійної освіти».

У 2025/2026 навчальному році 163 особи з особливими освітніми потребами здобувають професійну освіту у спеціальних чи інклюзивних групах, з них: 16 осіб з особливими освітніми потребами, які паралельно зі здобуттям професійної здобувають загальну середню освіту та потребують I-IV рівнів підтримки.

Особи з особливими освітніми потребами здобувають професійну освіту в 4 закладах ЗПО Харківської області, а саме: у Державному навчальному закладі «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», Закладі професійної (професійно-технічної) освіти «Харківський професійний коледж», Закладі професійної (професійно-технічної) освіти «Харківський професійний коледж будівництва та промисловості», Державному навчальному закладі «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіа технологій та машинобудування» за 10 професіями (без урахування дублювання), а саме: маляр; штукатур; монтажник гіпсокартонних конструкцій; квітникар; озеленювач; перукар (перукар-модельєр); манікюрник; візажист; оператор комп’ютерного набору; палітурник.

У 2025 році ЗПО регіону продовжують успішно реалізовувати понад 30 проєктів міжнародного співробітництва, зокрема:

у рамках проєкту «Розвиток трудового потенціалу для України», що реалізується за сприяння проєкту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Економічна підтримка України, що впроваджується ГО «Міжнародна фундація розвитку» розроблено та впроваджено короткострокові освітні програми;

у рамках проєкту «Енергоефективний освітній заклад. Термомодернізація» ЗПО у співпраці з Міністерством освіти і науки України за підтримки проєкту «Просування енергоефективності та імплементація Директиви ЄС про енергоефективність в Україні», що виконується компанією GIZ, розроблено та впроваджено факультативний курс для дорослого населення за принципом learning by doing «Монтажник віконних та дверних конструкцій»;

продовжується реалізація проєкту Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні спільно з Міністерством освіти і науки України щодо впровадження освітньої програми та навчально-методичних матеріалів курсу «Демократія: ідеї на практиці» для ЗПО, розроблених відповідно до Меморандуму про співпрацю між Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) та Міністерством освіти і науки України;

розпочато реалізацію проєкту міжнародної технічної допомоги «Трансформаційне відновлення задля безпеки людей в Україні» за сприяння уряду Японії;

реалізується проєкт «Підтримка та відновлення соціальної і фінансової стійкості громад у постраждалих від війни регіонах на сході та заході України», що фінансується Федеральним міністерством економічної співпраці та розвитку Німеччини за сприяння Helvetas;

продовжується реалізація «Пілотного проєкту у галузі професійно-технічної освіти з метою модернізації та адаптації визначених професій» між Фондом Ебергарда Шьока (Баден-Баден, Німеччина) та Міністерством освіти і науки України;

у рамках EU4Skills відбувся: обмін досвідом з Естонією на підтримку реформ освіти в Україні та обмін досвідом Фінського національного агентства з питань освіти у співпраці з програмою ЄС EU4Skills.

42 заклади фахової передвищої освіти (далі – ФПО) працюють на території Харківської області, з них: 40 закладів державної та комунальної форм власності та 2 заклади приватної форми власності.

Зруйновано 1 заклад фахової передвищої освіти, пошкоджено – 35.

У 42 ФПО у 2025/2026 навчальному році розпочато освітній процес, з них: 3 заклади працюють за змішаною формою, а 39 закладів – за дистанційною (онлайн) формою.

Загальна кількість у ФПО – 21 937 здобувачів освіти.

Випуск у закладах фахової передвищої освіти склав 4 650 осіб.

Вступ до закладів фахової передвищої освіти у 2024/2025 н.р. – 6 484 осіб.

Обсяг регіонального замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів у закладах фахової передвищої освіти Харківської області на 2025/2026 навчальний рік за кошти обласного бюджету становить 1440 осіб.

Модернізація системи фахової передвищої освіти здійснюється за основними напрямами, зокрема:

удосконалення методів, форм та засобів організації освітнього процесу;

оновлення змісту освіти та підвищення її якості;

оновлення матеріально-технічної бази закладів.

Продовжується робота з оптимізації мережі закладів фахової передвищої освіти, з урахуванням демографічної ситуації в регіоні, стану матеріально-технічної бази, ефективності використання будівель і споруд, а також кадрового потенціалу.

У рамках реалізації проєкту щодо професійної адаптації осіб з інвалідністю Харківською обласною військовою адміністрацією визначено Харківський автотранспортний фаховий коледж як заклад, уповноважений на здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів за прикладом проєкту Міністерства внутрішніх справ України «Автошколи для осіб з інвалідністю».

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 2025 року № 551 «Про затвердження переліків закладів освіти, відібраних для реалізації публічного інвестиційного проєкту «Модернізація майстерень і лабораторій закладів професійної та фахової передвищої освіти, забезпечення енергоефективності, безпеки та інклюзивності освітнього простору за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, передбаченої у 2025 році», до участі в проєкті відібрали два заклади фахової передвищої освіти Харківської області:

Харківський автотранспортний фаховий коледж («Водій автотранспортних засобів категорії» / категорія «В»; Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка – «Обслуговування та ремонт електроустаткування автомобілів і тракторів»; Автомобільний транспорт – «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»);

Берестинський аграрно-технічний фаховий коледж («Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва»; «Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування»).

Харківська область упевнено зберігає статус потужного освітньо-наукового центру України.

До мережі закладів вищої освіти регіону входить 28 закладів, серед яких: 21 заклад вищої державної та комунальної форм власності, кількість здобувачів освіти – 97 998 осіб, та 7 закладів вищої освіти приватної форми власності, кількість – 1 140 осіб.

Усі заклади вищої освіти державної та комунальної форми власності області (21) зазнали пошкоджень через обстріли внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

У 21 закладі вищої освіти державної та комунальної форми власності у 2025/2026 навчальному році розпочато освітній процес, з них: 2 заклади працюють за очною (офлайн) формою, 11 закладів – за змішаною формою, 8 закладів – за дистанційною (онлайн) формою.

Випуск фахівців у закладах вищої освіти склав 28 172 особи.

Прийом до закладів вищої освіти у 2024/2025 н.р. складає 29 237 осіб.

Обсяг регіонального замовлення у закладі вищої освіти комунальної форми власності на 2025/2026 навчальний рік за кошти обласного бюджету на підготовку за першим (бакалаврським) рівнем становить 250 осіб, а за другим (магістерським) рівнем – 150 осіб.

На території регіону функціонують 13 установ Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України, 5 національних наукових центрів, 27 наукових об’єктів, які мають статус «Національне надбання». Харківську область у національній та галузевих академіях наук України представляють 52 академіки та 97 членів-кореспондентів.

Здобутки закладів вищої освіти (далі – ЗВО) Харківської області у вітчизняних та світових рейтингах:

2 ЗВО та НУ увійшли до топ-10 закладів вищої освіти та наукових установ Міжнародного рейтингу Ukrainian National H-index Ranking 2025;

1 ЗВО увійшов до топ-10 закладів вищої освіти Міжнародного рейтингу закладів вищої освіти за показниками бази даних SCOPUS 2025;

13 ЗВО увійшли до топ-100 закладів вищої освіти Рейтингу закладів вищої освіти «ТОП 200 Україна 2025»;

2 ЗВО увійшли до Міжнародного рейтингу THE Online Learning Rankings 2024;

10 ЗВО увійшли до Міжнародного рейтингу THE University Impact Rankings 2025;

2 ЗВО увійшли до Міжнародного рейтингу THE Interdisciplinary Science Rankings 2025;

10 ЗВО увійшли до Міжнародного рейтингу THE World University Rankings 2025;

1 ЗВО увійшов до Міжнародного рейтингу університетів Webometrics.

У закладах вищої освіти та наукових установах діють понад 1000 угод щодо міжнародної співпраці. Станом на 01.01.2025 у 21-у закладі освіти навчався 6 351 іноземний громадянин із 78-и країн світу. Найбільша кількість з них здобувають освіту у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут». Протягом 2024/2025 навчального року науковці провідних закладів вищої освіти брали участь у реалізації 63-х проєктів у рамках міжнародної технічної допомоги. Педагогічні працівники та студенти/курсанти активно брали участь у реалізації проєктів соціального напряму за підтримки міжнародних і громадських організацій.

Згідно з розпорядженням начальника Харківської обласної військової адміністрації від 31.10.2023 № 816 В на території області функціонують 78 офіційно визначених місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, 36 з яких розташовані у гуртожитках 16-и закладів вищої освіти, 15 – у гуртожитках закладів фахової передвищої освіти, 11 – у гуртожитках закладів професійної освіти, 1 – у академічному ліцеї, 2 – у спеціальній школі, 1 МТП ВПО розташовано у науковому ліцеї.

У 2025/2026 навчальному році підвезення учасників освітнього процесу шкільними автобусами до місць навчання (роботи) та у зворотному напрямку, враховуючи воєнний стан, організовано у 10-и територіальних громадах області, у закладах загальної середньої освіти яких освітній процес проводиться за очною (денною) формою, із застосуванням змішаної форми навчання (всього підвозом охоплено 3501 учень та 330 педагогічних працівників).

Департамент освіти і науки Харківської обласної державної (військової) адміністрації (далі – Департамент) постійно актуалізує потребу у забезпеченні закладів загальної середньої освіти шкільними автобусами на основі даних, отриманих від керівників місцевих органів управління освіти територіальних громад області.

За оперативною інформацією, станом на 01.11.2025 загальна забезпеченість закладів загальної середньої освіти області шкільними автобусами становить 68,9% від потреби (у наявності 321 шкільний автобус, потреба у придбанні – 145 од.).

У 2025 році Харківській області на придбання шкільних автобусів, у тому числі спеціально обладнаних для перевезення маломобільних груп населення (далі – спеціальні), з державного бюджету місцевим бюджетам відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 року № 1518 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на безперешкодний доступ до якісної освіти – шкільні автобуси у 2025 році», від 29 квітня 2025 року № 482

«Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) у частині придбання шкільних автобусів у 2025 році» (зі змінами) виділено субвенцію на загальну суму 182789,00 тис. грн, з них:

23416,00 тис. грн – згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 року № 1518;

159373,00 тис. грн − відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2025 року № 482 (зі змінами).

За рахунок виділених субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам та коштів місцевих бюджетів (співфінансування) всього планується придбати 51 шкільний автобус, з яких 45 − спеціальні.

Станом на 01.11.2025 придбано 10 шкільних автобусів, у тому числі 6 спеціальних, для 9-и закладів загальної середньої освіти 7-и територіальних громад 2-х районів області

До кінця 2025 року очікується від постачальника отримати ще 8 спеціальних шкільних автобусів для 5-и закладів загальної середньої освіти 4-х територіальних громад з 4-х районів області.

Крім того, Департаментом додатково виділено кошти субвенції згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2025 року № 482 (зі змінами) у сумі 119840,00 тис. грн, на які планується до кінця 2025 року провести централізовану закупівлю 33-х шкільних автобусів (з них 31 спеціальний) для 20 територіальних громад з 5-и районів області.

Визначення мети й завдань розвитку у 2026 році:

оптимізація мережі закладів загальної середньої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти;

вдосконалення та підвищення якості навчання дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти області;

забезпеченість педагогічними кадрами, які мають спеціальну освіту, та фахівцями для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;

відновлення та модернізація об’єктів закладів освіти області, що постраждали внаслідок збройної агресії рф проти України;

формування обсягів і структури регіонального та державного замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів у закладах освіти області відповідно до потреб ринку праці та розвитку економіки області;

підтримка учнівської та студентської обдарованої молоді;

забезпечення реалізації прав молодих вчених щодо участі у формуванні регіональної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності; заохочення молодих науковців до проведення наукових досліджень та підвищення свого фахового рівня;

відзначення особистих досягнень молодих і видатних науковців, які зробили вагомий внесок у забезпечення розвитку науки Харківщини;

оновлення змісту освіти, з урахуванням сучасних технологічних і галузевих тенденцій;

розвиток партнерства між закладами освіти, бізнесом і місцевими громадами;

модернізація матеріально-технічної бази закладів освіти;

підвищення кваліфікації педагогічних працівників і запровадження сучасних освітніх технологій;

забезпечення рівних умов доступу до освіти ветеранів війни та внутрішньо переміщених осіб.

Регіональне замовлення на підготовку педагогічних кадрів, фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» і робітничих кадрів закладами освіти комунальної та державної форм власності по галузі «Освіта» на 2026/2027 навчальний рік

№ з/п	Заклад освіти	План прийому здобувачів освіти за рахунок коштів обласного бюджету на 2026/2027 навчальний рік, осіб
1.	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (всього), у тому числі: - освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр»; - перший (бакалаврський) рівень; - другий (магістерський) рівень	500 100 250 150
2.	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ КОЛЕДЖ СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	40
3.	Заклади фахової передвищої освіти, що мають статус окремих юридичних осіб і фінансуються з обласного бюджету (всього)	1100
4.	Заклади професійної освіти, що фінансуються з обласного бюджету (всього)	1500
	Разом:	**3140**

Регіональне замовлення на підготовку робітничих кадрів державними закладами професійної (професійно-технічної) освіти по галузі «Освіта» на 2026/2027 навчальний рік, територіально розташованими у місті Харкові

№ з/п	Заклад освіти	План прийому здобувачів освіти за рахунок коштів бюджету міста Харкова на 2026/2027 навчальний рік, осіб
1.	Заклади професійної освіти, що фінансуються з бюджету м. Харкова (всього)	1500
Разом:		**1500**

Регіональне замовлення на підвищення кваліфікації працівників інклюзивно-ресурсних центрів та педагогічних працівників, які мають спеціальну освіту, по галузі «Освіта» на 2026/2027 навчальний рік

№ з/п	Заклад освіти	План прийому за рахунок коштів обласного бюджету на 2026/2027 навчальний рік, осіб
1.	Заклади дошкільної, загальної середньої освіти та інклюзивно-ресурсні центри	400

1.3.8. Культура і туризм

До переліку базової мережі закладів культури Харківської області внесено 1427 закладів, серед них за типом:

бібліотеки – 719 закладів;

заклади клубного типу: палаци, будинки, культури, центри культури та дозвілля, центр культурних послуг тощо – 575 закладів;

музеї – 32 заклади;

галереї – 1 заклад;

інші заклади культури: організаційно-методичні центри різного профілю, комунальний заклад Меморіальний парк «Дробицький яр», театр української музики «Оберіг» – 7 закладів;

кінотеатри – 1 заклад;

кіновідеопрокатні підприємства – 1 заклад;

парки культури та відпочинку – 2 заклади;

мистецькі школи – 78 закладів;

фахові мистецькі коледжі – 4 заклади;

театри – 5 закладів;

мистецькі колективи та філармонія – 2 заклади.

Станом на сьогодні в Харківській області внаслідок бойових дій постраждало 356 будівель та споруд закладів культури, з них:

зруйновано – 84;

пошкоджено – 262;

відновлено – 10.

Статутну діяльність в області здійснюють 1004 заклади культури в онлайн-, офлайн-режимі та змішаній формі. Діяльність 423 закладів призупинено через розташування будівель у зоні бойових дій, наближеність до зони бойових дій, руйнування та пошкодження приміщень.

Під окупацією знаходиться 58 закладів Борівської, Вовчанської, Дворічанської, Курилівської, Липецької та Петропавлівської територіальних громад.

У більшості музеїв області експозиції демонтовані з метою їхнього збереження. Працівники музеїв провадять наукову діяльність та заходи в режимі онлайн. Здійснюється збір предметів музейного значення для майбутніх

експозицій, присвячених подіям агресії рф, та створення хроніки російсько-української війни.

Обласні комунальні організаційно-методичні центри здійснюють статутну діяльність здебільшого в онлайн-режимі: забезпечують наповнення власних сайтів та інтернет-ресурсів інформацією профільного напряму, надають методичні консультації закладам культури області з питань функціонування.

На виконання рішення Ради оборони Харківської області від 07.07.2023 (протокол № 7) проведення культурно-масових заходів обласними закладами станом на жовтень 2025 року обмежено через відсутність належних захисних споруд цивільного захисту в приміщеннях підприємств/закладів. Разом із тим, творчі колективи театрально-концертних підприємств у 2025 році представили на безпечних сценічних майданчиках міста Харкова, громад області та інших областей 346 вистав та концертів. Театральні колективи області протягом 2025 року підготували 15 прем'єрних вистав.

Загальна кількість взятих на Державний облік пам'яток культурної спадщини на сьогодні складає 10 158. З них:

містобудування та архітектури – 760;

археології – 6896;

історії – 2429;

монументального мистецтва – 71;

садово-паркового мистецтва – 1;

науки і техніки – 1.

З моменту вторгнення російських військ на територію Харківської області постраждало 289 об'єктів культурної спадщини.

Всього по області зареєстровано 882 релігійні організації.

У сфері туризму з початку 2025 року проведено роботу з популяризації туристичного і мистецького потенціалу регіону.

Проводяться туристичні заходи в онлайн- і офлайн-форматах з метою популяризації туристичного потенціалу Харківщини, а також проводиться робота щодо визначення місць пам'яті.

Відбувся обласний молодіжний конкурс «Відкриваймо Харківщину» щодо визначення кращої віртуальної екскурсії.

Із 78 мистецьких шкіл області статутну діяльність в онлайн-форматі здійснюють 68. Освітній процес здійснюється за такими спеціальностями: музичне, образотворче, театральне мистецтво та хореографія.

До базової мережі закладів культури Харківської області входять 4 комунальні заклади фахової передвищої освіти, управління галузевою діяльністю яких забезпечує Департамент культури і туризму Харківської обласної державної (військової) адміністрації.

Коледжі здійснюють освітню діяльність із надання освітніх послуг з фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр», із наданням повної загальної середньої освіти по галузях 02 «Культура і мистецтво» та В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» відповідно до отриманих ліцензій у сфері фахової передвищої освіти:

02 «Культура і мистецтво» за спеціальностями:

022 «Дизайн»;

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;

024 «Хореографія»;

025 «Музичне мистецтво»;

026 «Сценічне мистецтво»;

029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» за спеціальностями:

В2 «Дизайн»;

В3 «Декоративне мистецтво та ремесла»;

В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»;

В5 «Музичне мистецтво»;

В6 «Перформативні мистецтва»;

В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа».

Ліцензії на право провадження освітньої діяльності у сфері повної загальної середньої освіти коледжі отримали у 2023 році. Протягом 2024 − 2025 навчального року в коледжах здійснювалась робота щодо акредитації 6 освітньо-професійних програм. Продовжується робота щодо формування змісту освіти для підготовки здобувачів. Освіта здобувачів із фізичними чи ментальними порушеннями (особливими освітніми потребами) інтегрована в освітньо-професійні програми.

Загальна кількість здобувачів мистецької освіти станом на 01.10.2025 – 1088 осіб. Освітній процес у коледжах забезпечують 285 педагогічних працівників. За підсумком 2025 − 2026 навчального року мистецькі коледжі закінчать 233 особи.

Обсяг регіонального замовлення на 2026 − 2027 навчальний рік на підготовку фахових молодших бакалаврів закладами освіти комунальної власності по галузі В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» складатиме 332 особи, прогнозований обсяг регіонального замовлення на 2027 − 2028 навчальний рік – 337 осіб.

Освітній процес на підставі рішення Ради оборони Харківської області від 15.08.2022 (протокол № 10) здійснюється за дистанційною формою, з використанням електронних засобів комунікацій та технологій, з урахуванням планових та аварійних відключень електроенергії у синхронному та асинхронному режимах.

Обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації (далі – Центр) працівників культосвітніх закладів на сьогодні є сучасним багатофункціональним закладом, що задовольняє потреби фахівців галузі культури та початкової мистецької освіти в професійному розвитку, сприяє організаційно-методичному супроводу освітнього процесу мистецьких шкіл Харківщини. У Центрі розроблено систему та періодичність проведення семінарських занять з підвищення кваліфікації та конкурсно-виставкових заходів, щодо вивчення освітньо-методичних рекомендацій та подолання проблем.

Протягом 2025 року підвищили кваліфікацію 434 працівники закладів культури області. Крім того, для педагогічних працівників мистецьких шкіл було організовано 23 методичні семінари з питань навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, в яких взяли участь 1072 слухачі.

<u>Пріоритетні завдання на 2026 рік:</u>

відновлення закладів культури, які постраждали від збройної агресії російської федерації;

формування обсягів і структури регіонального замовлення на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» закладами освіти комунальної власності по галузі «Культура і мистецтво» на 2026 рік;

формування обсягів регіонального замовлення на підвищення кваліфікації працівників закладів культури та початкової мистецької освіти на 2026 рік.

Регіональне замовлення на підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» закладами освіти комунальної форм власності по галузі «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», які перебувають в управлінні Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної (військової) адміністрації, на 2026/2027 навчальний рік

№ з/п	Шифр та назва галузі знань	Заклад освіти	План прийому здобувачів освіти за рахунок коштів обласного бюджету на 2026/2027 навчальний рік, осіб
1.	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. Б.М. ЛЯТОШИНСЬКОГО» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	80
2.	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ ВИЩИЙ КОЛЕДЖ МИСТЕЦТВ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	102
3.	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ ВИЩИЙ ХУДОЖНІЙ КОЛЕДЖ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	70
4.	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЛОЗІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ ВИЩИЙ КОЛЕДЖ МИСТЕЦТВ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ	80
Разом:			**332**

Регіональне замовлення на підвищення кваліфікації працівників закладів культури та початкової мистецької освіти по галузі «Культура і мистецтво на 2026 рік

№ з/п	Назва закладу	План прийому слухачів за рахунок коштів обласного бюджету на 2026 рік, осіб
1	Обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів	645
Разом:		**645**